

ARK A-116847

Johannes Gela

Batt

Romaan

„Tutuleht“
1933.

Ainult

„Uudisleht“

rahuldab kõige nõudlikuma lugeja soovid, sest „UUDISLEHT“ on kõige moodsamini toimetatud ajaleht Eestis.

Tellige kõik omale „Uudisleht“! Soovitage „Uudislehte“ ka oma naabritele.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

TOIMETUS JA PEAKONTOR Tallinnas, Rataskaevu 9.

Iga põllumees loeb ainult

„Maalehte“

sest „MAALEHT“ on ainuke tõsine maarahva huvide kaitsja. Seda on tunnistanud kõik põllupidajad, kes kord „MAALEHTE“ lugenud. Hoolitsege selle eest, et ka Teie naabritel käiks „MAALEHT“.

„MAALEHE“ tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

TOIMETUS JA PEAKONTOR Tallinnas, Rataskaevu 9.

Sahises laffamatult kehvõine vihm, rabişedes puulehil ja tiktudes mööda tüveşid alla. Sadas vaikşelt, ühtlaşelt ning tihedasti.

Galli, ebamäärase udufoguna küürutas maantee ääres pulega tihedasti kaetud mäeküngas, hallina ning ebamäärasena, nagu fogemata sinna langenud pilv.

Nagu mäekallaku all, jeal, kus vedeleşid ümbrusest korjatud hahtjad kivihunnikud, kus oli hea tuulevari, paisşid tuhkhallid telgid, plaanwanfrid ja hobused.

Sõtune tulease oli nüüd juba ammugi kustunud, jõestunud tulle ning tuhahunnikut varjas õõ maasleja filme eest, lubades märgata waid tumedaid jooni pisut heledamal foonil.

Päris vaikne oli, wälja arvatud harwad tuulepuhangud, mis kahtlastid põõşais, raputasid märgi lehti ja şis teadmata kus, hahtuşid taas vaikuşeks.

Gobuste sõõmine ja rahutu peni urişemine olid ainjad helid, mis läbiştaşid järjekindlast tugevamaks muutuma wihma şahinat.

Hea sõõmispaiaga olid walunud need muşilafed, — şita ei puhunud tuul ega langenud järř, edelakaarest suunduw vihm; wõttis ju kõrge mäerinnat palju finni. Näişid nad isegi olewat weendumud selles; kos-tuşid ju rahulikud, pikad nõrinad hallide telkide şişemuşiř.

Peni wirgus jälle, urişedes endamisi; miřt nägi karwkaşukas halba und. Kuid ta uimus kofe, tõmbus, ferra, kattes nina hoolşasti šabaga.

Pisut jahe tundus telgis. Niiske mulla lõhn irdus märjast rohust, tektades alul weidi ebameeldiva tunde.

Läbi vaikuse kostis eemalt magamişnõrinat, wõis kuulda kedagi kõhmas, uniselt ning aeglaşelt.

Şeiti tõmbas pakku waiba kõrwuni, wõbişedes õişes jaheduses. Kuidagi ei saanud und. Ammugi juba nõhişes tema kõrwal magada nõiwat, kuid Şeitiile ei saabunud unewajadust. Püşis ärkwel, şuitşetades paberosşi teiše järele, pildudes hõõguwaid otři lä biķiřta telgiawanse märga rohku, kus need šadeleşid weel hekfaks jaanimardiķaina, kustudes şis nõrga, magwalt kuuldawa şişinaga. Şüütas waid uue, enne kui miřtas õhe eelmise.

Oli paljuřtki mõtelda. Şeiti tundis tarwet jälle üle pika aja piķemaks mõtişkeluķs ja enişemaatlemiķeks. Laři terwe şeniše ķirewa eluķanga rulluda lahti wainuűiřina ees.

Mul, ta naeratas endamisi, jah, alul ei olnud ju wiga elul. Noore poissina lihwiida filedamaks niigi juba tublisti fulunud wäikelinna muna-
 tiweij tänawafillutijt faks lorda päewas, et jaabuda koolimajja ja fealt tagasi. — see ofutus igapäewaseks toiminguks. Samuti oppiminegi, jätmata mingeid jälgi mälestiste reas — funi kesskooli lõpetamijeni, wõi enne sedagi, fiis, kui wiimse wanemajst, kulupäijse taadi, oli saatnud mäejalal unelewasje kalmistusse, kus kolm kasiinat peotäit jõredat liima riputas puufärgile.

Wäikelinnas oli ta elanud; wäikelinna miljöö oli wajutanud talle oma erilaadje piisati. Ebales jageli, tundis salafartust kõige juhtes, mis ofutus pügala wõrru kõrgemal igapäewijse fulunud fkaalast. Ets tundunud fiis isagi surm alal tohutu löögina, millest arwas wõiwat toibuda alles aastate möödudes. Ent hiljemini imestas isegi, kui fergesti minetas wiimse ligidase. Mõtted jööstusid teiste asjade manu, tegeledes innukasti probleemide lahendamijega, mida seadis elu wastjele abitu-riendile, kelle elufihiks fai nüüdsest joow, — jaada maalikunstimijuks.

Oma annet küllalbasel määral, indu wiist enamgi weel, kuid raskusi paistis palju lisaks niigi juba waewalijile wõimalusile. Kuigi andis rendile isast päritud maalapi, mis, paari wäijese majakesega põlluserwal, asus arwufaid kilomeetreid eemal linnast, ja müüis nigela inventari, mille hulgas paar lehma ning hobune, piijas wähefest rahast waid alul; see kadus peatselt taskust juba enne esimese femestri lõppu kunsti-foolis.

Suuri waewu elatas end, andes juhuslikke tunde. Toitus kehvasti ja, kuigi ei ofanud seletada põhjust, tundis sellijest oluforraft isegi oma-päraft naudingut.

Tundis naudingut oma waesusest, funi äkki tajus, et oli jäänud ükfinda maailma. Naotas alul jöbrad kaaswõitlejate hulgaft, kes peatseft muutusid lihtsaiks, kahwatuiks tuttawaks, teda päälisfandjena harwa kõnetas õpistu ahtate seinte wahel. Ei möödunudki palju aega, kui tuttawad näod lahufid ühijesse wõdrasse massi, kelledest ühel oli nõrk, teisel tugewam tung kunsti fuunas hinges.

Kahesümne teise eluaasta langedes õlule Seiti lõpetas kuwenda femestri, märkides teatawa rahuldusega asjaolu, et oli fiiski jõudnud edasi kõigi wäijeste wõimaluste kiuste.

Nüüd, mil kawatsused tulewikuks awardusid juba julgemate unis tuste kujul, tundis töötamistahet kaswawat weelgi, mille tõttu lootis ületada fergemini edasijä raskusi.

Kuid waatamata kõigile jõupingutusijle, äpardus kama, mille sihiiks ofutas wõimalikult kiire lõpetamine. Seiti töötas, olles end ise isoleerinud kaaslastift ning õpetajajstki, kuigi teda muide tunnustati fooli ande-kama õpilasjena.

Eneseflegi märkamatuft lõikas ta läbi oma tulewikutee silla alustoed, wõltsijdes wana, kangelst sugulase, mammonatüllase wanapoiji toeka all-firja.

Seadis küllalki hästi, mida tegi, kuid oluford fundis omandama mõnikümmend krooni, mida ta wajas hädalijelt kewadel õpistu lõpeta-mijeks, eriti aga talwel juba alustatud maali õigeks ajaks esitamijeks wiimsele suurele lõppnäitusjele. Smestajas isegi, kui fergesti fai raha pan-

gaft wõltsitud weksliga. Teda ei kahtlustanud keegi, kuna enneminigi oli teinud siit tillukesti laene, tajudes nad alati tähtjaks. Pealegi tuli wae-walt kellelgi mõttesse arwestada wõltsimisega summa juures, mis wae-walt ulatas saja krooni piireni.

Seiti hankis maalimistarbeid ja muud hädawajalift, et lõplikult jüweneda töhe maali juures, mis kujutas raudteewagunit ja ainaift wil-kuwat juuliku lõbusat, kirgast päikesewalgust.

Oli wõlumud efile krobelijele lõuendile selgesti mällu jäänud juh-tumi, mis, arenedes hiljemini lause piires, mõjutas teda ebatavaliselt tugewasti, fundides unistama ajal, mil pigemini tahtis kiinduda töhe.

Kuid tiiski oli ta leitanud õnneliku aine, mille wäljendamiift lõuen-dile toimis erilise innuga. Maal, mis nagu mainitud, kujutas enesest oja päikeseküllasest waguniift, inimesiift peaaegu tühja nurka. Awatud aina kõrwal, kust paistis pisut weefina lähedast järwest, istus tütarlaps, päikesest pruunistunud nagu seiramas lõnetajat, meest, kes selg waat-leja poole, näis seletawat midagi tüdrukule. Seiti oli püüdnud anda tütarlapse näole ilmet, mida ise selgesti nägi waimufilma ees, paranda-des iga nõrka, wae-walt tajutawat jooneft, kuni see omandas maalija meelet wastawa täiuslikkuse.

Rapselil, pooleldi inestum ilme juuris filmis, mille omapärase, heleka tooni saamutamiseks ta lõpmatult palju kordi oli seganud wärwe, harmoneeris Seitile meelde jäänud mälestisega täpsalt.

Sihtne, walge pitskraegi oli töötatud wälja peensufeni, samuti wäike filigranehtete juustes, mis walminud, täispäise ruffina raskesti lan-gesid kahelepoole alla, kust neid ahtilise lõikega piiras poisipea moodne joon.

Suuled, — firripunased ning wärsked, nurgis pisut naerutukseid, oli Seiti jäadmüstanud päris pühaliiku pintsklitõmbega.

Omapärase kontrastina mõjusid tüdruku sõstarfilmad, suured, sü-gawad ning inestunud, terawate kulmukaartega pikad ripsmete kohal, kuigi juukseift päikesekiired näisid eraldawat fullateri. Wähe oli weel, mis wääris maalija erilist tähelepanu: kohnrid wõrgus, päikese hele tiir lõikamas põlewkiwoisuitsust õhku, ühe kaastreiftja tülpinud nagu ajalehe kohal...

Zuhuslikult oli saawutanud pildi aine. Seiti Tarn oli juhtunud wagunis tütarlapse ligidale, kellega ajawiteks weftlema hakates sõlmis tutwuse ebaharilikult kiiresti. Paari tunni möödudes olid head sõbrad, otsekui oleksid tundnud juba aastaid teineteiift.

Ustaks mõis kutsuda tüdrukut, kes õstus tõhusa suurteõsturi ain-faks pesamunaks, kuigi nimi alul Seiti armates ei sõbinud hästi selle kandja wälimusega. Ustaid tagasi oil Seiti tundnud wäikese linnakese aguliofas leske, kuid noort ja elurõõmsat majaperenaift, kelle toas alati kriiskas grammofoon ja joodi kohwi. Tantsitigi sageli, nii et rakkus pörand ja üürilised alumisel korral wäljusid selleks ajaks korterist, kartes raske krahwitihhi langust lagipähe.

Sa kaarenmustade juustega proua Usta Enilane — umbes nii ta häälDas oma nime — toimis nii päewast-päewa, kuni maja wahetas nimesildi ja proua naitus kellegi pakfu lihuniimeistriga Saapsalust. Sealst oligi tekkinud iiweldiift Usta nime suhtes.

Tutvus, küllaldaselt juhuslik, oli jüwenenud nende kahe wahel mereäärtes, üsna toduses juwituslinnas, kus tolmuseil äritänawailgi wõis haista õitsewate pärnade lõhna. Seitiil wõimaldus siin meeta päewi asjaolu tõttu, et oli hakanud ühele pealinna ajalehijst reporteriks, kellena pidi juwe monotoonijusest kuuwa uudiste lewitajat elustama wärwivate kirjeldistega juwituslinnast. Kuigi honorar polnud juur, teotfes siiski, sest talle õjutus iga kroon teretulnuks.

Seiti mõjutas tahtmatult too omapärane linn, milles elus esmafordjelt weetis ilusaid päewi. Unistamagi pani mereõht, laewade õised ankrutuljed otjekui wiitafid kauguste poole. Wana weinina hakkas talle pähe armastus, mille piiritlemijeks tal, nagu igal teiselgi noormehel, puudus soow ning tahegi.

Ustaga kohtus sageli, weetis tüdrukuga keni tunde liimaplääshil, firewate inimeste hulgas, wõti meres, mille wesi, päikesest kõetuna, ifta enam ja enam meelitas kaugemale rannast.

Oli reetnud enese, awaldades tüdrukule oma soowid ning igatsused, kuna tundis otjefst tahet omada ainsatki hinge, kellele wõiks usaldada kõike. Usta mõistis teda; omades juba lapsena tundeliku tseloomu sai ta pea täpsa pildi Seiti hingesaadist.

Paar nädalat möödus kiiresti; toimetusest teatati, et piisab juba jaadetud tööst.

Üha selgesti mäletas ta õhtut, weretuwat eha segamini pilwefulla-ga, mil wiimast forda eme lahtumijst keskusteles Ustaga, kõndides kahe-tefi üfjikul, rannapargijst liiwaluiteile siirdumal teel.

Olid kõneleunud kaua ja pealiskaudjelt, kuigi Seiti tundis, et see kõik on waid teeflemine.

Mles siis, kui oli hääbumud eha laia, tumeda pilwefõba taaha ja hall, foe ning rahulit taewas ennustas hommituks wihma, olid märganud, kui hilja oli. Seiti saatis tüdruku juwilani, milles ta elas; oli pannud käe ümber tema piha. Tüdruk oli pöördunud järsku, filmis tajumatu ilme, pooleldi etteheitew, kuid siiski lemb. Setteks olid hoidnud temeteist käfijst, kuni tüdruk halli wiirastijena oli lipanud üles willa kõrgest trepist.

Selline, juhuslikult alanud tutvus Usta Raudürdiga, alles plika-õhtu tüdrukuga, kes sügijel asus lõpetama wiimast keskkooliaastat, õhul alles seitseteijst aastawijhti, mõjutas Seitiit enam, kui ta oli suutnud ennustada ise. Armus tüdrukusse samal määral, mil, aetuna awahmusest, töötas kunsti alal. Ent direktori arwates oli siiski midagi lahti liimijst. Nord, mil Seiti rääkis temaga mingi küsimuse üle, lausus direktor ootamatult: „Tarn, teie omate ebaharilikult head andi, kuid jellest ei piifa meel tumustufeni. Te olete lõhutud kaheks, noormees; olen weendunud jelles sama kindlasti, kui et hoian praegu piipu käes, kuid, ma ütlen teile, julatage see disharmonia õliwärmisse ja tee edule on awatud.“

Oli siis tõnmanud paar tõhusat mahwi piibust ning eenaldunud kähku, jättes Seiti, kes alul ei taibanud, mida tahtis wäljendada nende sõnadega wana kunstnik.

Kuid taipas lõpuks siiski: ta pidi julatama oma tunded üheks õli-wärmiga, lahundama armastuse wärnitjas, et jeda wõida siis lõuendile

pintslitõmbeiga. Talle tuli meelde jutuke, kus keegi aednik oli wõidnud labidat enne tööle hakku oma pääajuga, saawutades nii parimaid resultate.

Ja nii oli Geiti asunudki töhe pildi man, mille heast kordaminekust olenes palju. Mida enam töötas wärwest lõhnawa lõuendi juures, seda enam kindus maalimise, lastus ühiskasjusse, wiimistiles ning muutis, tundes ajuti hirmu näituse tähtpäewa lignemiseft. Ta kadestas endamisi Leonardo da Vincit, kes oli töötanud aja kunst, tehes päewas sageli ühe ainsa wirtuoosliku pintslitõmbe.

Kuid töö edenes. Geiti harwa lastus kodust, wäikseft pööningutoast, mis moodustas primitiivse ateljee kõrwal ka elamisruumi. Toa lagi eraldas iga tugewama põrutuse korral pragude wahelt peent mulda, mis sageli osutus tülitawaks nähteks, kuna muld jäi meelsasti püsima niiske wärwile.

Etis, nagu mainitud alul, lõppes raha. Pooleliolew pilt ja lignew näitusetähtpäew ühes koolilõpuga ähwardasid; ta tegi, mis suutis, raha hankimiseks, kuid kõik katsed luhtusid, kuni hädaft päästis teise kaasõpilase nime kõrwal shirandina ilutsew Jakob Sinksmanni allkiri.

Ta mäletas selgesti hämarduwat õhtut, mil olles teinud pildile wiimse paitawa pintslitõmbe, oli lastunud toolile suure molberti ette, waadeldes jägawaima rahuldustundega wastwalminud tööd.

Mida teeb nüüd too tüdruk? oli mõtelnud, waadeldes pildilt tema suunda sihtuwat nägu, mis läbi hämaruse näiliselt naeratas. Kas põhjustas lihtise tutvus ka kehtwa armastuse? Ta ei uskunud seda. Oli naernud oma kergemeelset oletust, seades enese, sendita santlaagri, rikka, autoriteetse isa ainsa tütre kõrwale.

See, mis juhtus nende wahel, selle wõttis tüdruk lihtsast süütu sõrdina. Teadis ju Geiti, et jäid wastamata kõik tema arwutad kirjad, milliseid oli saatnud Alstale alul wäga sageli. Tüdruk wakis lihtsast, andes seega mõista, et lool on lõpp.

Oli mõtisklenud kaua nii, kuni tuba täitus tiheda hämarusega ja hakkasid piuksuma rotid. Pooleldi tulkuwast unest oli wirgunud äkki, kuuldes trepil kõnelust, mis kiiresti wallutas kogu ta tähelepanu, sest liiategi harwa külastas teda keegi siin, kuhu orawalgi olesk olnud ronida raske.

„Minge nüüd siit, preilike, kohe otse edasi,“ seletas majaperenaine, „üks on otse wastas. Ta on kodus jah, hommikust saadik pole käinud wäljas teine.“

Geiti polnud uskunud tõelisust, kuid pidi seda, seistes järgmisel hetkel läwel wastamist Alstaga, kes talle ulatas wälisõhust jaheda, kindlastatud käe.

„Teie elate ju päris nagu kuldnooff ülewal kongis,“ oli lausunud tüdruk. Ja siis: „Teate, härra Zarn, offisin teid üles, et muuseas, wõlida suur tänu kirje eest, mis mulle saatsite. Olin paar päewa tädi juures külas, nüüd lähen rongile.“

Ta oli kõnelenud jahedalt ning asjalitult, mis wõttis Geitilt julguse küsida, miks ta ei wastanud kirjule, kuigi tuli nüüd tänama nende eest.

Kõneluse kestes oli tüdruk näilise huwiga uurinud hämarduwat tuba; waade oli äkki kohanud äsja walminud maali. Oli siis lähenenud

jellele, tundes hetkelist humi kujutise vastu, milles täpsamal silmitsemisel leidis enese istumas amaras wagoninurgas.

„Waat', mis te ei maali veel, härra Tarn!“ oli lausunud naerdes, waaweldes pilki. „Wabandage,“ oli öelnud siis, „et tülitasin teid nii hilja õhtul, kuid nüüd pean küll ruttama, muidu jään maha rongist. Sumalaga!“

„Tulen saatma, kui lubate,“ oli tähendanud Geiti haarates kübara. „Tänan, kuid jaam on ju õige lähedal, nii siis — veel lord jumalaga! Wõi ka nägemiseni!“

Waewalt oli puudutanud seemisnähk tema förmil, kui ta tundis enese taas üffinda. Tupp oli jäänud õrna d'orseille lõhna.

Meeleolule oli langenud wari, puudus endine rahu, tundis waid jüdamewalu, mis irdus kirkade mälestiste keerisest mürgise auruna.

Nii oli kõhelnud teda tüdruk, ja nii tema tööd, tema ainsat aaret, mille walmistamiseks ta oli reetnud enese, oli toiminud roima.

Miks tuli ta üldse? oli küsinud eneselt, suutmata leida wastust. Oletas, et tüdruk tuli lihtsalt uudishimu tõttu, kuna wiibis juhuslikult siin linnas. Kuigi teda ei rahuldanud selline oletus, oli hoidnud sellest kirsi siiski jonnaka wiisadusega.

Ukki ja endiselt oli siis tundnud oma wäikust, wilikust ning armekust, kuhu sellisid kõrmetaw teadmine toinitud teost.

Sel ööl ei saanud ta filmale sõba, oli wäherdunud unetuna woodis, kuni aoeelne hele hämarus oli täitnud toa, tuues enesega kaasa wihmase kewadpäewa.

Ei osanud aimatagi, et ta järgmist ööd ei weeda enam siin, waid kilomeetreid eemal muusilaslaagris, omaaegse kooliwenna Kõimal Martase kõrmal.

Manud oli see päew monotoonse halluse ja kõikjale liibuma, niiske uduwihmaga.

Siis oli jälle kuulnud korteriperenaise hääli, kelle juhatusel ronis keegi üles trepist. Uksele oli loksunud koputus, mida wõis tekitada waid kepp.

Geiti, awades ukse, oli kõhmunud ülimal määral, nähes enese ees meest, kelle nime oli wõltsinud wekslil.

Tulnukas, seitsemendat aastakümnet taluw wanapois, oli pööritanud punaseid, rähmaseid filmi, wihasena sihtides salwawa terapaari Geitile.

„Kuradi rüblit seha!“ oli ähkinud wanapois. „Kaabakanägu! Mauid ja ei oska teha, kui wõltsida, warastada ning kaaberdada! Jah, kaaberdada ostad, libudega ajad ringi, kulutad nii oma wiimase raha-raaju. Ja siis hakkad wõltsima, et jälle saada uut raha laagerdamiseks.“

Siis oli pühkinud punase, suure taskurätiga higi kiprunud näolt ja tõmmanud hinge, et jätkata taas:

„Arwafid, et läheb hästi. Et wõltsid warsti jälle uue weksli ja maksab kinni wana. Aga ei läinud hästi. Wälja tuli! Kas fina, tattnina, arwad, et Jakob Hinksmanni nimi ongi selleks, et seda igauks wõib määrida wekslipaberile! Jah, tuli wälja su kelmus. Ja kuidas! Lähen pank, oli wähe asjaajamist, seal tähendab kasjameister: „Noh, saame ka meie

weel näha imet, et härra Sinksmann annab shirol! „Mis shirol, kel-lele?“ küsijin mina. „Noh, eks ikka Geiti Larna wekskile, kas teie siis ei mäleta?“ Sugulane oled ise! Aga kelmust täis läbi ja läbi. Säbi kuulda weel sinust, kui lähed trellide taha, istuma oma aega.“ Sa, nähes maali: „See ju amet on, libusid pinseldad rõivale, raiskad aega ning õlivärvi. Mine parem maale, karesta sõnnikut, künna, saad kõhugi korralikult süüa täis.“

Sinksmann oli rääkinud kaua weel, ähwardanud mitmeti ja lahtu-des lubanud hoolitseda wangla eest.

Geiti oli palunud teda, oli lubanud tasuda kõik peatselt, oli kirjeldanud talle raskusi, mida tõi kaasa õppeasutise lõpetamine, kuid ei aidanud midagi. Jakob Sinksmann ei lastnud mõjutada ennaft, kuigi omas linnas kahetordset kivimaja ning aguliserval suurt puuviljaaeda.

Sappi, hästi mõrudat, oli walgunud lijak eelmisele, millega seltsis teraw tunne enese armetusest.

Kuhu nüüd? oli Geiti küsinud eneselt künneid kordi, istudes pildi ees madalal jalgpingil. Wanglasse? Ei, ta ei tahtnud sinna, miski hinna eest ei tahtnud hallituda kivimüüre wahel. Jäi üle põgenemine, kadumine filmapiirilt. Kuid kuhu? Siis äkki oli turgastunud meelde Rõivaf Markus, mustlaspois, jümpaatne noormees, kes haruldiseina omasuguste hulgas oli käinud ühes Geitiga kerkkoolis. Mõni päew tagasi olid nad kohanud ja siis oli Rõivaf kutsunud teda nautima mõneks ajaks muretut laagrielu; oli nimetanud laagrikohagi.

Otsuse walmides Geiti oli rõwastunud tiiresti, pakkunud wäikelesse kohwrisse mõned wajakikud esemed ja asetanud lauale üüriraha maja-perenaisele wäikese tähelese rõwale.

Pilt! Pilt, mille ta oli lunastanud oma wabaduse ning elu eest, jäi maha tuppa. Setteks oli mõtelnud jaata selle Alstale, kuid loobus kawatusest otsekohe, tuletades meelde tüdrukü pealiskaudsust, millega see oli kohanud maali.

Jäägu kuhu tahab, oli ta öelnud, tundes kummalist, walusat nau-dingut mõttest, et tema ainus aare kunagi ei pääse rikastama kunsti-maru.

Ukselinki haarates oli waadelnud end piida rõwale rippuwaft peeglist, kust paistis kõhn mehenägu laia, tumeda kaabu alt; filme ilme kurb, kiti-jad huuled surutud tugewasti kokku, habe kaswanud suureks — — —

*

Ja nüüd lebas ki ta siin, mustlastelgis, mähituna tubakast lõhna-wasse waipa, ümberringi kõikjal sulgpatju ning lambanahku.

Ta oli warjatud siin, sest waewalt keegi taipas mustlaste hulgast otstida Geiti Larna.

Paberosist imbus suhu kuuma paberisuitsu. Ta kotas karp, kuid see oli tühi. Geiti pugus waiba alt ja wäljus telgist.

Suu oli mõru; ta tundis iiveldust, kuna polnud enam hulgal ajal juitetanud nii palju.

Pidi olema kuuwalge öö, kuid tihedalt udumihm, tihedalt pilwist tiba-des hajutas kuuma guse, mäsšides umbruse paiguti üsna läbinähkamatu looriga.

Gemal, heaegu jõe ligidal, mittel lebas walge, tihe aur, fertifid läbi uduwihma esile juured pajupöösad, nagu tohutud tanud mõi mutimullahunnikud. Ülejõe metsast tõi tuul sooja, hiliskewadele omast kummalist hõngu, millest mõis selgesti eraldada noorte kaselehtede ja waigu lõhna.

Mäetallat, mille külje all asus laager, lõppes ülal kõrgete puudega, mis aegade kestes olid paindunud sagedasilt üleest loota, lahwade rippudes ahwardawaina telkide kohal. Need olid kased, taetud juba waitse, waiguje leheriulga. Ülast mäeseljalt ajas mõni iisik, nõrk tuulepuhang mulluseid, kuuwanud lehti mööda rinnatut krabisewaina alla, kuhu jäid peatuma rohku.

Seiti tegi ringi ümber telgi, komistudes üle wantraija. Gemalt urises kolina tõttu wirgunud peni, haugahatas ning waitis taas.

Telefonipostid ümisesid kaunis lähedal, sihendades tundelikkude hinge nukrujt. See halisew, kestew helin piisus ikka ühetaolijena, kuigi tuul ajuti soitus üsna.

Siitküljest siirdus maantee maewalttajuutawa heleska paelana jõe juu-
nas, mida tähistas läbi hämarufe häimenduw sild. Teine teeharu pöördus järsku nurga all ümber mäerinnaku, mille sermal asus laager.

Teel ei liikunud nüüd ainsatti hingelist, ütfindus lewis kõikjal. Waid udupeent wihma nõrgus, liibudes niiske, tiheda kihina rõiwaile ning näole.

Seitit tabas hommikutuule farge wiirg. Ta wõpatas jahedusejt, otjis üles telgi ja puges alles weel sooja waiba alla.

Rõiwa! norstas rahulikult, pikkade waheaegadega, neelatas ning käänas teije külje.

Seiti sulges silmad, tõmbudes terra waiba all. Ja äkki uinusti jügawasse, wärskest õhust tingitud unne...

*

„Noh, pois! Ärka juba lord, päike naerab warsti tagumikkul!“

Rõiwa! raputas magajat tugewasti.

Seiti haigutas, arwas aeglaselt laud, sihitu waade suundunud tih-
jusse. Ei taibanud äkki, kus wiibis, siis aga hüppas järsku piusti, hahates rõiwaastuma.

„Edaspidi pead harjuma magama nii kuis oled, wennas,“ arwas Rõiwa!, pahwides piipu.

„Miks?“

„Dollus ju riuetuda lahti, eriti weel sügisepoole, — külm on.“

„Siis waja tublisti pesta end,“ arwas Seiti.

„Pesta! Ei, sõber, jäärast lussust meil, mustlafil, palju ei õnnestu nautida, wähemasti sooja meega mitte. Dinnas saunas, seal küll. Tead mis,“ lausus Rõiwa! hetke möödudes, „nii ja ikka ei tõlba meie hulka; oled walge kui lubjatud sein, iga konjaplekk *) nabiks ju kinni. Uga, muuseas, kauaks mõtled jääda?“

„Kurat teab! Üsi oleneb oludest,“ tähendas Seiti tusajena.

*) Shargoon. Täht. konstaabel.

„Nojaa-noh; sic transit... Üra olen unustanud ladina keele, kuigi jeda jai tuubitud foolis ränka moodi.“

„... gloria mundi!“

„Nii neh: jikk tantfib orja mundris **); et animi semper aeger sum, mul kattes eile rattaruum.“ laulis Rõivat. „Kuramuse tõsi jee tõna, et möödub kõik aiti ning ilu. Näe, eile olid alles kumstrik, täna — muhilane. Mina jamuti. Lõpetajin kekkooli aasta pärast sind, jain ka koha, ihte juudi büroosje, aga lendajin.“

„Miks?“

„Miks? Niijamuti. Väksin nägelema juudiga, nägelusest tülli, Iõin heebreamehe jeierid wiltu, — pandi finni. Sa kes karistatud muistlast tahab võtta teenistusse. Juuti aga kanti kolm kuud ringi raamil, enne kui jai jalad alla.“

„Sa nüüd?“

„Lögelen jamuti. Glada iika jaab kuudagi, päristan jetukaiga, teenib kenasti mahelt. Iga.“ ta kattesas keskustelu, „ma kutjun Keesi, nii ja ei mõi ju pmeti hüpata meie hulgas; waja nahk muuta tundedamaks.“

„Kes jee Keesi on?“

„Minu õde. Üra karda, päris kena muistlasplika.“

Ta wäljus telgi, kuna Seiti, olles lõpetamas rõwastumist, kaalus, kas panna kaela manist mõi mitte. Otiustas siis järsku ja paiskas targeldatud esemed käjikohturisse.

„Bollus! Muistlajel weel tarwis maniskat!“ Ta tõmbas kampsoniile kune peale ja wäljus.

Ülejõe, riiginõijast, kostus kella hele till-tall terawalt läbi laialimalguwa hõreda udu. Näis ennustawat päikestki õhtuks, pilwed liikusid kiiresti, niiskus imbus maasje.

Laager ärkas järk-järgult enam ellu; koerad nuusjisiid wanõrite ümber, plaanikute all magajad ronijid wälja, sulad rippumas rõwaste küljes. Gemal alustas noor muistlaspois tuletetegemist, asetades kuuwi puupulki koonusekujuliselt hunnikusse. Paar naist, inetud, kollased ning kortsunud, tõid lähedastest allikast ammutühjendatud kilmõudega wett. Sükkles marsti terve laager, kõlistati hobuseriistu ja -ratmeid, wannuti; wäike, ärrganud imik pistis kuskil heledasti kijama.

Seiti tahtis just pöörduda tagasi, telki, kui ligines Rõivat noore plikaga, kes kandis niimekoorest pumutud forwi.

Tüdruk ei jananenud wemmale, pigemini erines jellest märgatavalt. Rõiwatul oli piklik nägu, teraw, kongis nina, kitsad, kolmekantse lõikega filmad ning paksud, jassunud kulmud. Tüdruku näol aga oli muistlase kohta harukordselt õrna roosahitist. Kulmud kenasti kaarus, kitsad kui moedaamil, filmad juured ning säravad, wiledasti kõike jälgimas pikkade ripsmete alt, noores, hapras kehas graatjat ning julawust, — nii meeldis tüdruk Seitile juba alul. Rõiwastijelgi polnud wäga wiga, kuigi narmendusid kinganinad kestwast kasutamistest ja jukk oli rebenenud, ehkki taas hooletult õmmeldud kofku.

**) Muudend lausest „Sic transit gloria mundi“ (nii kaob maailma au).

Geiti teretas.

Tüdruk pilgutab talle odvistades filmi, kuna tihenedes näol, wastas maewalt kuuldawalt.

„Waata, Reesi, kus on alles üks marudamaid poisje maailmas! Oli juur mees ja puha, — aga näe — siiski tuli meie hulka, ei meeldinud talle enam kogu see tarkuse- ega riigikupatus seal ülemise kümnetuhande man. Nii et pead siis poisi hooltasti wikkima üle, et saaks taht eht mustlane, waata aga, et ja mõnd kohta ei jäta walgeks. Segawere- lised hobusedki pole alati kirjud.“

Geiti istus waihale, jälgides huiwiga Reesi toimingut. Tüdruk awas korni kaane, wõttis jellest laperguse, puust õonestatud pudeli ja eemaldas forgi. Samast kornist wõttis wäikese roheta kāsna.

„Geida pikali, kuid — su nimi läks meelest.“

„Geiti.“

„Geida pikali, Geiti! Kõiwat kāsksis su näo ja käed teha pruuniks, muidu ei olewat ja kellegi mustlane.“

„Mis sul seal pudelis on?“

„Mustlaslille mahl, jellega me ju peseme endid.“

„Kuidas?“ huwitust Geiti. „Kas siis mustlased polegi pruunid?“

„On, kuid mitte wäga. Goitu — wõi kuidas su nimi oli?“

„Geiti.“

„Noh, waata, Geiti, jelle mahlagi, mustlaslille mahlagi, peab ennast pesema iga õige mustlane. Kui sünnib laps, siis pestakse ka teda sama weega, see teeb imekenasti pruuniks.“

„Kas pesemata ei tohi?“

Reesi raputas pead.

„Ei! See on juba kord nii, — peab olema.“

„Kas pesed end jageli?“

„Jäa, kuus wähemalt kord.“

Ta niisutas pudelist kāsna märjaks, millega hõõrus üle Geiti näo. Poiss julges filmad. Tüdruku peened, tusklewad sõrmed liiklewad kās- naga kiiresti tema näol.

Wedelik oli tibe, nõrgudes huulile. Sõhnasti pisut hapukalt, kuigi mitte wastikult.

„Nii! Ja nüüd käed!“

Geiti ulatas käed.

„Aga ütle, Reesi,“ küsis poiss, „kas ma saan kergesti jälle walgeks?“

„Ei tea. Kui just pesta seebiga, küll siis läheb. Soo, lasse nüüd kuimada!“

„Kust te korjate seda mustlaslille?“

Tüdruk lõi käega.

„Oh, seda küllalt kõijal!“ Ta kotas kornis, kust wõttis nõgesele jarnlema kuivanud taime.

„Siin see ongi.“

Geiti ei tunnud taime, mis, jarnlede nõgesele, lehekaenlais omas walhjaid huuldõisi.

„Oledki juba kuim. On sul peeglit, waata!“

Seiti offis kuuetaaskuust wäikeste, ümmarguse, serwaft kattise peeglike, mille oli ostnud juba keskloolipäewil wäikestest agulipoest.

Pilk peegliksse tõendas, et wärw oli teostanud oma ülesande hästi: peeglist waatas talle wastu päris wõõras isik; näojoonedki olid muutunud kitsajaks ning nurgeliksiks.

„Tuufsed jul ongi kaunis tumedad, nüüd oled päris tore pois.“

Keesi plaksutas käsi.

„Warsti sööme, siis paneme kofu telgi ja lahkume. Nüüd pean minema, panin supipaja tulele.“ Sibises nobelajgelt telgilt, saates poisile üle öla ebaõnnestunud õhumuflu.

Wahepeal oli liikumine muutunud elawamaks. Rafendati hobuseid wanrite ette, koerad haukusid, lapsed jooksid kattiste rõiwaste lipendades telkide ja wanrite wahel.

Seitit wäljumisel telgilt piideldi kõikjalt, kuigi keegi ei lausunud ainsatki sõna. Waatlesid waid ükssilmi, jättes poolikule parajasti teoksil olewa toimingu. Olid nähtawasti harjunud uute inimestega, kelledel juures kahtlast hõngu.

Gemal, mäerinnatu serwa juures, jutles kaks meest, teisel paistmas rebenenud kuuetaaskuust wiinapudeli kattine kael. Wäike mustlaspois hüpples Seiti ligidal ümber wanrite, süües heeringat, mida hoidis peenete, määrdinud sõrmede wahel. Nautides krõmpsutas ta luid, imedes neist nigela üdinatuke, mis kauaest seisimiseft muutunud tulisoolajeks.

Tuli kõiwaft, pükste lotendades ümber kõhnade jäärte. Tõhusa habeme tõttu sarnanes wälinuufelt mõnele kreeta mägestikes pesitsewale teerööwile. Ei olnud kanminud süsimusti juuksefiharaidki, lokid rippusid korraltult filmini, mille üle kaardusid laiad kulmuribad, nagu sõega tõmmatud.

Ta sülitas wirtuooslikult läbi hammaste heeringat jõwale poisilestele otse kullasse ning hakkas toppima piipu.

„Ütlefid lord, et su isa elab alles. Kus ta on? Wõi elate lahus?“ küsis Seiti.

„Just nii, elame lahus. Wanaga on kuradi raske saada läbi, — alati ajab oma jorri. Pro u ta hulgub ringi wist Lätimaal.“

„Siis Keesiga kahekesi oletegi?“

„Kahekesi neh, tüdruk walmistab päris korraliku toitu, abi niipalju taft.“

Räägitu tuligi, käes wäike pada, milles auras supp; kaenas hoidis ta leiwapätti.

„Taldrekuud meil pole, salwrätte ega kahtleid ka mitte, kuid jellest pole wiga, — küllap harjud, muudkui asu aga pihta!“ tähendas kõiwaft.

Road, pigemini küll pusfid, hakkis Keesi wälja wanast, narmendawast wahariidest, lisas iga noa kõrwale wiilu leiba ning kõik kolm asusid mõtma einet.

„Kust te hangite liha?“ küsis Seiti, kes küllalt oli kuulnud mustlasile külgeüindinud warguseihast.

„Warastame, ifka warastame, kas sa siis seda ei tea,“ wastas kõiwaft suurima rahuga, tikkeldades leiwafannikal sealaha. Teise kõhmetuust nähes lisas naerdes: „Söö aga julgesti, poja, asi pole nii hull!“

Rõivast sõi kiiresti, rüüpides pajaft kaffise alumiiniumlusikaga ras-
waft, palawat leent; ta lõug läikis ning habemekarwad kleepusid.

Ei juutnud Geiti harjuda alul sellise eluga. Tähendas tuul, puhudes
kõledana otse telki, tegi melanhoolseks ja otsekui väsimuks. Tundis jälle
üffindust, kuigi mitte nii terawal kujul kui linnas.

Kes oli Rõivast? Sulfur-mustlaspois, omaaegne koolivend, selle
juure ta oli tulnud otstina pelgupaika leaduse eest. Pois polnud väga
jümpaatne, kuid, arvestades Geiti praeguse seisuforruga, jüski aimus ini-
mene, keda mõis mainida jõbraks.

Sellele tugeedes ei tundnudki Geiti end jüm nii üffinda kui linnas
pööningukambriis, kus peale rottide harwa külastas teda mõni inimolend.

„Soo. Müüd lõon fetuka aiste wahela,“ lausus Rõivast, pühkides
raswase wäitja puhtaks wana ajalehega. Ta rõhatas rahuldumuna ja
tõusis, kuna Reesi hakkas panema kofku söömistarbeid.

Geiti waatas wälja. Kõra waljenes. Enamikul mustlastest olid
hobused juba rafendatud ette. Wäikesed lapsed küllasid, imikud wirisesid,
paar naist kusjutasid neid, andes rinda, istudes wantril puna-mustatrü-
bidilist sulgpadjul.

Reesi pakkis kõik telgis leidutwad esemed tekkidesse. Asju polnud ju
ka palju, mõned elamistarbed, wana äratamiskell, paar-kolm lagunenud
raamatut.

„Kas sa loed meelstasti raamatuid?“ küsis Geiti.

„Mis tähendab „meelstasti“?“

„Seameelega.“

„Muidugi! Tead, Geiti, ma olen kõik Tarzani-jutud lugenud läbi,
— noh, on wäsi toredad . . .“

„Mida muud weel lugenud oled?“

„Oh, pole enam meeles. Siiski — „Sack Rõhulõikajat“ ja „Mo-
rando Morandiiniit“ olen kah lugenud.“

„Kas oled kuulnud midagi Goetheft, Schillerist, Wildeft, Tuglafeft,
näiteks?“

„Wend kõneleb wahelt neist, kui juhtub olema purjus. Ah—jaa,
kord lugesin üht Wilde raamatut, kus talumees sattus hullu tiisikustohtri
juure; pödrajelt naljakas oli.“

„Kas koolis oled käinud?“

„Muidugi! Termelt kolm aastat õppisin Wõnnu algkoolis Lätia-
maal.“

„Wõi nii! Kas kõik mustlased käiwad koolis?“

„Müüd ikka käiwad. Aga ennemini juhtunud harwa, et mustlane
läinud kooli, ei olla wõetudki, — et kuhu ja tikud, mustlasenahk.“

„Wõi ei wõetudki!“

„Ega wõetud. Näe, isa kõneles, kord, tjacari ajal, tahtnud keegi rikas
mustlane oma poja panna linna kooli, — ei olla wõetud, öeldud, mustlasti
meie ei õpeta.“

„Mis siis sai?“

„Noh, efs wanamees olnud ka kange küllalt, wõtnud poisile õige
targa õpetaja, maksnud juure palga. Efs siis õpetaja istunud aga pois

kõrval mankris ja muudkui õpetanud kõõfugu maailmatarkusi jellele."

"Kas poisist jai siis ka midagi?"

"Oleks wast saanud kah, kuid asi lohises rappa. Kui pois Ungaris tahtnud astuda kooli, selgunud, et õpetaja olnud loll kui joff."

"Kuidas nii?"

"Noh, õpetanud, et Pariisi linn asub Londonis, India Lätimaal ja et Aleksander Suur olla Walgas wanarauakaupmees."

Geiti naeris.

"Kas sina tead, kes oli Aleksander Suur?"

"Muidugi tean! Makedoonia kuningas oli."

"Tark tüdruk oled, Keesi. Kust ja tead jeda?"

"Noh, kõõwaful ju wanu kooliraamatuid, eks olen lugenud neist kõife, millest olen saanud aru."

"Kui wana oled?"

"Neliteist aastat."

"Noh, lapsed, telt kofku!" hüüdis kõõwaf, kes hobuse oli wahapeal rafendanud wankri ette.

Telgi mahawõtt läks kiiresti, mahukasze wankrisse paigutatuna moodustas presentriie hea jalgealuse. Kõõwaf oli wankrile tõmmanud üles ka plaaniku, kuna ilm oli niiske ja piserdas udu.

Nad ronisid wankrile. Kõõwaf istus ette oma wankrisse, taha ajetus Geiti. Keesi läks tädi suurele, laiale wankrile, mille ees oli kaks hobust. Wäike wanamehejärs, Keesi tädimees, hoidis ohje.

Maantee oli elustunud; wankrite logisedes liiklejad talumehed linna fuunas, wastasihist wooris aga juba waraseid piimatwedajaid, tihjead kannud kõlisenas wankreis. Mõni näsis saia, mõni luges wastjet ajalehte, harwa riitwas kellegi waade mustlasi. Oldi juba nähtiselt harjunud nendega.

Geiti woor liitles looflewana ulesmäge, wankreist paistis punaseid sulgpattju, padu, panne, waiwu, lambanahku. Nende otjas asusid piipu-popsutamad eided, lapsed, paar imikut, habestunud mehed, kes juhtisid hobuseid. Koerad, seotuna wankrite taha, õiendasid weel suure kiirusega omi loomulikke wajaadusi.

Geiti nõjatus padjule, suitsetades kõõwafu piipu, kuna eile õhtul oli lõpetanud wiimased päberosfid. Ei olnud harjunud alul, suits tundus tibe ning maotu.

Naurus wallutas ta, oleks tahtnud nagu minna kuskile, ent kuhu, jeda ei teadnud isegi. Oli lihtsalt rahutu, ei olnud weel wilunud uue eluga.

Näi wiimati kinnijilmjena lebama, wedades edasi mõttelõnga ajuwärtnal, tähistades tähtsanaid kõhti pikema peatusega.

Suure osa tema mõtiskluste pindalast kattis ifka weel Asta, too kummaline tüdruk, keda oli õppinud armastama mere- ja killelõhnust läbi imbunud linnas. — Ja nüüd on läbi kõif, mõtles endamisi. Olen roimar ja sellena waewalt tüdruk armestab weel minu olemasoluga. Wõimatagi läheneda nüüd tentale üldse weel kunagi. Kuid, — kas oleks ta fiski wõinud saawutada midagi, kui poleks juhtunud wõltsimist? Oli ju Asta küllaltki ebaharilik tüdruk: alul suurim poolehoid, näilisi õrnu-

figi, siis äkki kadumine filmapiirist, waikimine, ei ainsatki wastust kirjule, terve sügise, talwe, kewade, — ligemale aasta tesses wähematki märki. Ja siis, ootamatuna, tuleb ta, hingeliselt jahenenuna, kõneleb paar wärwitut, pinnapealtset sõna ja läheb siis, kiiresti ning kähku, otsejuri pidi täitma mõne lubatud kohustise tema suhtes.

Mida mõis ta järeldada sellest? Ja miks tuli tiidruki üldse? Ta ei suutnud lahendada seda probleemi, awastas küll uusi oletusi, pidi aga kõhe weendumata nende absurdjuhes.

Oligu mis on, kuid — langenud on liisil, arutles endamisi. Pilt webas sisse.

Pilt! Ta peaaegu põlgas nüüd toda suurt, raamile tõmmatud lõuendit, kuhu ebaharilikku hoole ja innuga oli maalitud imestawaid, lapselikke filmi.

Weel nädalat-paar ja algabki näitus, antakse wälja diplomid...

Jah. Direktor küll kindlasti üllatub, kuuldes, millega saanud hakama Heiti Tarn, tema andekamaid õpilasi. Ta kindlasti tõmbab paar tugewat mahwi oma tõhusast piibust ning lausub midagi, midagi üsna lühidalt, kuid samuti tõhusat, nagu ta piipki. Mida juft, seda ei suutnud arvata Heiti.

Ta teadis, et direktor oli saawutanud kuulsuse maaliga, teosega, mis kujutas lahkuwat naist wiipamas käega jumalagajätuks mehele. Kes seisis pea langenud rinnale, kustumas walguses. Ta teadis ka jeda; et „wana“, nagu direktorit kutsumi tavaliselt, oli armastanud õnnetult. Nii oli „wana“ ise ammugi awastanud idee, mille wäartuses weendumata awaldas selle ka õpilasele, kelle hingelise seijuforra oli terawa tähelepanijana analoogiliselt sidunud enda omaga. Ta aga ei teadnud, et Tarni oli mõlgutanud umbes selliseid mõtteid, kuigi neis puudus weel usk. Ja selle puudutawa oligi annud tema, usu ning lootuse kordaminekuks.

Kas oleks tema, Heiti, suutnud wiia lõpule kawatsetut, kui Usta oleks külastanud teda ennemini, siis, kui ta algas alles tööd maali man? Ta ei uskunud seda. Tollekordnegi tiidruku wiisil oli wiinud enesega kaasa hingelise rahulolu. Kuid „wana“? Tema kindlasti alles siis oli asunud kõhe innukasti, kui purunenud wahetord oli toonud hinge walu. Heiti weendus, et tema ei oleks kunagi saanud töötada lootusetus olukorras. Ja lõppresulstaadist tegi otsejäreldise direktori kasuks. Tema, Heiti, oli waid nõrk, tundmusile alistuw, „wana“ aga tugew, wõimas töötama ka murtud südamega.

Ta tegi sellest järelduse, et ta polnud üldse jobjow isik ühiskonnale, kus wajatakse ainult tugewaid.

Ühtlasi olid temas aga wõrjunud ka eelarwamused; ta nägi igas õeldud sõnas ning wäljendatud mõttes filmakirjalisust. Mul mõitles ta selle tunde wastu, kuid kaotas wiimati ikkagi.

Kuid waatamata sellele ei suutnud wabaneda uimast, mis kujutas enesest lootusetut armastust.

Bankri logisjedes auksisel teel jatkas mõtlemist.

Mis saab siis nüüd pildist? Ta ei osanud teha mingit kindlat oletust. Ja lõpuks oligi see nüüd talle ükskõik, kuhu satub ese, mille wal-mimiswõimaluse oli ostmus nii kalli hinnaga.

Seiti naeris endamisi. Raheksaümne krooni pärast libises ta wälja feltskonnast, pidi warjama end mõõra penina, pidi matma tulewikulootused. Seda oli fiiski liig wähe, naeruwäärt wähe.

Kaua elab ta mustlaste hulgas? Lundus siin küll wabam ja puudus linnale omane rufuwus ning hingematwus, kuid fiiski ei uskunud ta, et püüfid kaua. Ei tahtnud olla alaliselt põgeneja. Kawatses tulewikus pääseda wälismaale, kus oleks üritanud uusi sihte.

„Anna piipul Süda läks wesiheks. Oled teda pöpsutanud küllalt müüid,“ lausus Rõitwal, wabastades parema käe ohjelt.

Seiti wirgus mõtiskelust, ulatas piibu ning waatas ringi.

Mad liginesid parajasti wäikesele kalmistule, mis asus üsna maantee serval. Ngivanu puid sirgus arwukate ristide wahelt, mis aegade trestes olid o'aliselt wajunud wiltu. Garwa wõis hoomata nigelate puuristide wahelt mõnd suuremat kivi- wõi marmorjammast. Oli wäike kihelkonnakalmistu, ilmetu, tekkinud tarwidusest esimesele joodsale kohale.

Kaugemal paistis wäike walge kirik tufega tornitipus. Kiriku ümber pesitses mõningaid maju.

„Kuhu müüd siis sõidame õige?“ küsis Seiti Rõitwalult, kes parajasti ümises mingit moest läinud shlaagerwiit.

„Jtka laadale, kuhu mujale. Ohtuks parajasti alewisje, jeal peetafje homme laata. Müüin minagi oma setuka ja ostan uue.“

„Oh, sul päris kena hobu aiste wahel.“

„Kena! Sga hobune siis kena, kui ta tehafje kenaks. Tead ka, et sel hobusel on pooleldi pime pahem film ja sees haushlag ja aastaidki kolmekümne ümber kõwasti.“

„Kes teda siis ostab jult?“ arwas Seiti.

„Eks näed homme! Homme, tead, hobune ei kõhi enam mitte üks kõks, näeb enam kui waja ja tantfiikleb kui kolmeaastane täff!“

„Oskad noorendada!“

„Msi meel! Gallid karwad põrgufiwiga mustaks, hammastele piiput korralikku müüi. Mõni arwab, et ei aita wiilimine. Kuid aitab fiiski. Talumees amnugi ei taipu. Kui tõmban setukat kere meel üle õliga ning joodan maffu pool liitrit wabariigi walget, — siis ma ei tunne isegi enam endist setukat.“

„Kas nii teenib?“

„Sellest ju mustlastel elawadki pea eranditult. Kes loll on, lasel tiisjata ennast, on targent, — tiisjab teist.“

„Oled jaanud tiisjata?“

„Jtka! Ditsin kord hobuse, — tore masin, kuid hiljemini selgus, et footu pime. Müüja oli looma hästi dresseerinud. Ei mõinud aimatagi seda. Teinekord jälle ostsin oma teada terve hobuse, — oli aga jüdamehaige, otse aiste wahel miskas wälja wedru...“

Nende ees, laial, rappuwal wantril istus Reesi oma tädi, kiprunud ja kollase manamoori kõrwal, kes imes alalõpmata piipu ja sülitas suures laares läbi kaffiste esihammunaste.

Tüdruk näris päewaliliseenmeid, pildudes tiijje kesti juunurgast. Wanamehe saapaist, kes oma ette süwenenuna juhtis hobust, nõraus Seiti tōfatilõhna.

Esimene päitefektir läbibistas pilvepalistuse, peegeldudes maantee porilombis. Ohku imbuse joojust ning tuulgi omandas peatjelt suwepäewase omase maheduse.

Kiirendati jõitu. Logisefid wanfrib kumitee konarlikul silluttjel, hobused puristafid. Muutus kiiremini maastikki, kuigi ei paffunud oma monotoonfufe tõttu filmale kuigi palju. Mäefallakul, tee ääres, fõi arwufas kari; faks poiffefst, nähtawasti farjafed, noffitfefd endamifi fuure faje all.

„Mustlased tulewad!“ hüüdis esimene.

„Anname järü kuradeile!“ sõnas teine ja hetke möödudes wihiffefst walgeid munafiwewe woori fuunas, kuigi tabafid ainult wanfritattaid.

„Garilik asi,“ laufus Rõiwaf, kui Seiti juhtis ta tähelepänu pildujaille poiffefstele, „fellega olen harjunud lapfelft faadil, — mustlafi ei falli teegi.“

Taewas fefgus ifka enam ja enam. Lõuna paiku kirgas päitefefetas päris pilwita taewas, kuna wanfritataste alt hakkas kerkima tofmu. Metfawahese jõutus, peatuti wiimaks, jõodeti piifut hobufeid, wõeti toitu ning liiguti fiis jälle edaff.

Lõunaaja möödudes tekkis tuult, tuues taewakummile fergeid, heledaid fulgpilwi.

Seiti, harjumata pika sõidu monotoonfufega ja ofalt ka magamatufe tõttu möödunud ööl, jäi uniffeks. Tahtis piiffida ärkweel, leidis ennaft aga fiisfi tuffkumas. Ei mäletanudki, kinas oli uimnuud. Tenta ärgates fiffkus ilm juba hämaraks, eemalt paiffid alewimajade fatufed.

*

„Waat' kus on alles jalad, jõidab kui wedrudel, hee, hõõ!“

Rõiwaf jookkis, hobune järrel päitefoidpidi, laadaplattil.

Wäike, hallis rõiwais, fiffshabemega mees, jalas lühijäärfed weefsaapad, waatas pealt.

„Ja elaw uilearu! Kepsleib kui tallafe, waata, et ei jää alla meel.“

Rõiwaf pöördus lõõtfutatades tagaff, hobune käe kõrwal.

Wäike tofumees, fellele mahapeal oli felffinud weel teine, uuris pähfjalitult hobufe hambaid, haistis fuud, waatas jaba alla, kõneles kaaslafeega fofinal, nimetades lõpuks kaunis madala hinna.

Rõiwaf teeffles suurimat illatuff, pööritas filmi, tuiffufsti jalul.

„Selle raha eest, wana, osta omale takfikoer, kuid ära taifa minu hobuff! Wõta ifka mõistus pähel! Sobune tugew kui elewant, fale ja ferge kui ofi, lendab nagu liblikas ja — mis peaafi — terwe kui puriffas. Ja igapidi plaanis, kõlbab kuningale wõi riigiwannemalegi tõlla ette, rääkimata fuule sõnniku wedamiffeks. Kui taipad osta, tänad mind hauapõhja, ifegi sinu lapselapsed austawad ning peawad mind tänuga meeles.“

„Kae, ka näädffi õte!“ müffjas teine mees oftjat.

Riffshabemega mees liigines hobufele, uuris weel fõrd jelle filmi, tegi käega järfsu, lõõgile farnanewa liigutufe filme fuunas. Ei taju nudki wiga, kuigi näiliffelft andis kogenenud oftja mulje.

Rõiwaf naeris.

„Ära karda, prille sul pole waja osta talle. Ega ma muudu müüksi jeda toredat looma, kuid naisewõtt pooleli, raha otjas.“

Ta jookstas weel furd hobust, kelle karwa õli oli muutnud hästi jiledaks ning läikivaks. Teisigi laadaliisi kogus juure, jamuti mustlasi.

Õitja proomis weel furd hobust igast küljest, kuulatas südametukseid, wedas ohelikkugi-pidi.

Mees lijaski juure, näiliselt meeldis talle.

„Selle eest ostad liipsikitse, mitte aga hobuse. Pane täis, mida küsijni, muudu jääd ilma hobusest, kelle jarnast ei leia ja naljalt termest maailmast.“

Raua kestis kauplemine, weel furd uuriti hobuse jalgu, hambaid, jaba, jabaalust. Ta wüimati jõiiski kaup.

Geiti, kes eemalt oli jälginud Kõiwaku head näitlemistalenti, läks tagasi wankri juure. Wankrite juures polnud kuigi palju mustlasi, ainult paar naist istusid seal ja jöid. Keesigi liitles eemal laadaliste hulgas, helekollase pearäti wilkudes kaupadega kaetud laudade wahel, mis olid kuhjatud täis piparkoode, praänituid, juupille, taskumuge, papptaantega peegleid. Gemalt töi tuul wastjete hobuseriistade ja jaabaste naha hõngu.

Oli karusselgi toodud kohale. Paks, hästikaswanud kaalikale jarnanewa näowormiga mees mängis löötspilli; paberojs liikus tal helide kat-
tis lihawaast jumurgast teise.

Sõitjaid leidus küllaldaselt, peamiselt poisikeste ja plikade näol, kes kulunud puuhobusel, kes kattiise, wahariidest polstriga saanis.

Leidis Geiti Keesigi karusseli man, waadeldes läikimi filmi keerlemat poiste- ning plikadejõuku.

„Kas läheme ka?“ küsis Geiti.

„Raha pole!“ wastas tiidruk awameelsena.

Geiti oli alles hommikul lugenud üle oma rahatagawara, mis koosnes wiefroonijest paber- ning mõnestkümnest jendist metallrahast. Kõiwakule oli ka annud pisut, kuigi see oli tõrjunud wastu wõtta. Kuid ta ei tahtnud olla armuleiwajõõja.

„Läheme, küll maksan sinugi eest!“

Karussel peatus krääksudes, pillimees pühkis laubalt higi, süütas uue paberossi ja tõmbas siis harmoonika löõtja hooga lahti.

Istusid mõlemad saanis, türeldes walsiwiiisi jaatel ümber punase riidega warjatud fandetelje, mida keerutas kaks tüisedat mehejässi; nende soonised käed paistsid hehketi riidewoltide wahelt.

Sõitjaid teisegei korra, siis alles tulid wälja, jõeludes koos teistega pudukaubaga täidetud laudade wahel.

„Ostan sulle kolm asja.“ ütles Geiti Keesile, nähes, kuidas see hiilgawi filmi waatles wäikeseid peegleid ning odawaid, imiteeritud sõrmuseid.

„Aga miks? Ära arwa, et magan sinuga! Tead!“ Keesi oli häbeliiki pisut, „ma pole weel maganud ainsagi poisiga; ei tahagi magada igauhega. Magan ainult sellega, keda armastan.“

Geitile walgus weri näkku; ta tammus jalul ja kogeles siis:

„Ära seepärast jälle arwa, et... et ma midagi tahan sul; tahtjin sulle walmistada waid headmeelt.“

„Õesti? Smelik pois oled! Meie omad ei osta tüdrukule kunagi midagi muudu, seepärast polegi mul palju ilusaid asju. Aga waata seda tüdrukut!“ Ta wiipas noorele mustlastarile, kellele keegi mustlaspois ostis parajasti präänikuid. „See magab igaihega, kes juhtub ette, ja tal on ka väga palju sõrmuseid ning pärleid.“

„Dstaffin jullegi, kui soovid. Ara aga arwa, et tahan selle eest mingit vastutaju!“

„Kui nii, siis tahaffin küll! Kolm asja?“ Ta mõtles pisut. „Dsta mulle siis sõrmus, väike peegel ja pärlid, — aga hästi odavad.“

Mad lähenesid lauale, mille taga istus paks emand, nagu kiprunud raswawoltideft.

„Noh, mida läheb's?“ fraaksus ta turukauplejale omase häälega. „Kas preilile mõni uhke sõrmus, pärleid või muud? Väi soowib noorhärä toredat pussi, ameerika töö puha, või taskumäitja, ehtne mausner. Uhed asjad on, kallid ka pole.“ Ta klõbistas nuge.

Keesi walis punase kividga sõrmuse ning helepunaste kaantega taskupeegli. Pärlitega ei läinud aga nii libedasti, — olid ilusad kõik. Keesi waatles kaua wärwilisi klaasmunakesi.

„Kallid wiist?“

„Sada kakskümmend senti.“

Seiti wõttis wiitroomilise ja ulatas eidele, saades wastu hunniku metallraha, mille pistis lugematult tasku.

Keesi waatles färafilmil saadud esemeid.

„Uju, Seiti,“ sosistas poisile, „ma pole veel kunagi olnud nii õnnelik. Kõiwaf ei osta mulle ju ial midagi.“

Kui wähefest piisas fiin, et teha õnnelikuks inimlast! Kas Asta oleks rõomustunud samuti nende asjakeste üle? Waemalt! Teenijannad ka kannawad tema majas paremaid.

Ilm oli palaw, majaderead warjased tuule, laadaplatzil walitjes ifegi õhtupoolel aiwa lämmataw kuumus.

Mad läbisid alemi wähesed tänawad. Majad olid madalad, hallid ning ilmetud. Aknail õitsemas pelargooniad.

Ukse ees, mille kohal rippus suur plekkringel, peatus Seiti.

„Eks lätime siisse!“

„Ei enam! Sulutasid niigi juba palju raha minule.“

Wiimati andis tüdruk siiski järele, tuli kaasa.

Ukselill tilahtas heledasti; kõikjal hõljus wärsket leiba- ning saia- lõhna.

Gesriide tagant ilmus pagar ise, pikk, kõhn mees, prillid ninal.

Seiti tellis saia ja limonaadi.

Beetsid seal tiiki aega, luusisid meel pisut ringi, ja kui jõudsid tagasi laadaplatstile, oli see muutunud juba üsna hõredaks. Müüjad pakisid kofku kaup, kostis laulujoru, eemal restoranis friisikas grammofon, helid kostusid selgesti läbi awatud akende.

Kõiwaf lebas wantril, wiinapudel kõrwal, uus hobune wantri külge seotuna nokitjemas heinu.

„Ni klink klont gloria, bush walleraa, ai klink klont gloria, bush walleraa!“ jorutas ta koolipõlvest meelde jäänud õpilaste „omalaulu“ esimest rida.

Waatles midukil filmi tulejaid.

„Kurati! Höff! Geiti, mida sa ütled nüüd, mis? Uus hobu on ostetud, jada filma ees wanast. Sa rahagi nagu merd weel. Kui omašsin maja, wõišsin sendilistega täita kõik seinapraod. See! Tead, poisš, **mele** juures õpid elama alles. Tule siia, tee kurt märjaks!“ Ta ulatas Geitile wiinapudeli.

„Ei hooli!“

„Ei hooli! Tee, mis ütlen! Olen su sõber — ja asi tahe. Kui ei joo — ei joo. Höff! Aga sa jood, muidu pole sa kellegi sõber.“

Geiti wõttiski pišut.

„Balab, nagu hiirele tagumikku. Noh, wõta kah, Reesi!“

Tüdruful läks pišut libedamini, oli harjunud näikiselt.

„Sedasi! Ma ütlen, wõtku kurati siinused ja kosiinused, ortograafia ning zoologia — aga wiina peab olema ikka! Ah joo jah, poisš, waata ka, millise toreda hobuse ostsin alles, — kops kui lõõts, jüda tugewam wafarast, jalad üha mängimas all, kui jookseb. Sa mis peaaši, noor on. Pane tähele, Geiti, jelle pealt teenin niipalju, et ostan auto. Kurati, auto jušt, las' siis waatawad kõik ammuli jui, kes on too uhke jaks. „Rõiwat Markusi moodi nagu,“ josisistas mõni. Ujan siis ette rinna, ütlen: Olen jah Rõiwat Markus, elušuuruses ise, ja kihutan mööda, höff, nii et suitsemad kummid ja paiskub rumme wahelt elujat tuld. Sõidan, põmm, Rooma ja kofin, höff, noh, ütleme, wa' Mussolini kolmanda tütre. Seon auto ohelikuga aia külge, lähen tuppa ja lõõn lauale kristallipudeli. „Kes ja oled?“ küšib diktaator. „Rõiwat Markus, mustlaste kuningas ja kõigi hobusteparisnike suurwüršt, suurim šantlaager terwel maamunal. Ets kofša tuln su tütreile!“ kätatan mina. Sa kui sõidan tagasi, siis noortuga kofhe, no siis. — siis pole teš enam nalja, höff . . .“

Pea nõfsatudes tagasi kõneles juba pooleldi läbi une:

„Nalja pole kofhe mitte üks raas . . . Noo küll nüüd lähes aga! See!“ — Sa siis: „Ah ja šinder, ära wiškas otšast ratta . . .“

Jäi pärišelt magama.

„Täis kui puff,“ lausus Geiti.

„Oh, nii ta alati, kui laada-aeg. Ära pane tähelegi. Sa on hea poisš,“ wabandas Reesi, laotades wennale šakkise palitu.

Oli šaabunud õhtu. Paaris wantris ašuti juba magamišele, lapsed wirišešid.

Chašõoma paiskus laadaplatšile, roošakaid laike ühtus tihenema hämarusega. Kitšas, širge pilwewööt wiškus noolena kašust kirde, tähištabes nagu mõnd kummališt suunda. Šekkis kuugi restorani kofhale, mille awatud ašnaišt kofstis endišelt grammofonimuusikati; jellele šeltšis wiinuli heledat fiša ja gitarri pehmeid, ümišewaid häälitšusi.

„Ruhu jäi tädi?“

„Ets teeb raha restos, waatab šätt laadalilil ja paneb šaartegi.“

Toetusid šahkešei wantriferwale.

„Geiti!“

„Mis on?“

„Tule, lähme tantsuma! Tahad?“

„Ostad siis?“

„Poltat, walsi, folkstrottigi. Mitab sulle neist?“

Seiti wiivitas hetke, kuid otjustades kiiresti, lausus:

„Lähme minugipärast!“

Nende astudes üle restoraniläwe, löi neile vastu tihedat õlle, higi, wiina, praetud sibula ning tubakasuitsu haiju. Ritsas ruumi oli inimesi tihedasti täis. Tagapool keerles tantsumaid paare. Wiuldaja, wanapooles, poljaspäine mees, saagis meeleheitlikult poognaga. Gitarrimängur, uhkeilmeline noormees, kuldkäewõru ümber randme, brauningupära mäljas taskust, libistas förmiga aeglaselt keelil, waadeldes ise publikut

Rõppes tango. Siin osati jeda wähe. Oli tantsumud waid mõningaid üksikuid paare.

Mgas wals. Wiuldaja kriiksuwa poogna alt wingerdas läbi tihenud õhu Straussi walsi küllaltki feni helikübemeid. Mängurid näilijelt olid kurtis ajaga.

Seiti tiidrukuga astusid ringi. Reesi tantsis hästi, oli paindum ning osaw, graatfilinegi liigutusilt. Piika nautis rütmi, tumedate filme kiindudes Seiti näkku.

„Mun, et wiist hakkad armastama sind,“ jostistas ta järgmise tantju ajal, kibudes vastu poisji.

Seiti wõpatas.

„Sa ei tohi armuda minusse!“ lausus siis.

„Miks?“

„Küll kõnelen pärast!“

Kad tantstijid lõpuni ja wäljusid. Jäi maha sumisev restoran, kus olid näinud tädi Marissatki askeldamas käetarkuse ning kulunud kaardi-kimbuga.

Nende wäljudes löi vastu jahakas, õine õhk; jãras üksikuid tähti, eha oli kahanenud waewaltnähtamaks wiiruks, serwaga riitwates idakaart.

„Ütle, miks ma ei tohi armastada sind?“ küsis Reesi.

„Sellepärast, et mina sind ei saa armastada.“

„Miks?“

„Sest, et armastangi juba, teist tiidrukut.“

Rõksid waikides, luni wankreini, istusid kõiwaku förmale, kes norises magada.

„Kõnele mulle, mida moodi ta on, see tiidruk, keda armastad?“ ütles Reesi wiimati.

„Tahad teada? Ots kuula siis. Tal on heledad, nagu kullakartwa juuksed, juured tumedad silmad. Põsiki on lohud ja huuled wãrtwimatagi kirjspunased . . .“

„On tal palju raha?“

„Di, Reesi, ta on, wõrreldes sinuga, mõga rikas. Kuid just see ei meeldi mulle. Ta toapõrandail wõid lasta liugu, seinul rippumaijt peegleiht näha end üleni mitmeskümmes teistkus. Ta jõõb hõbepãije kahwliga lumivalgelt taldrikut. Tal on palju ilusaid asju. Minus pãel ta kaela-tees maksab mitu korda enam, kui kõiwaku uhke hobune. Ta rõwastub

soovikorral igapäev tulliude kleiti. Tal on samapalju kingi, kui sinu väikesel, narmendavail kingakesil nööpaufe. Uhte, läikiv auto viib ta, kuhu ta ise tahab. Selline on ta."

"Armastab ta sind?"

"Ma ei tea, Keesi — ja just see ongi halvim. Ma usun, kuid ei usu ka."

"Kas võtaksid ta omale naiseks?"

"Ei saa ju! Ma ei tohi minna tagasi linna, pannakse wanglasje. Ja ma ei teagi, kas ta üldse armastab mind."

"Suurelt ja raske on vist armastada nii?"

"Kuidas raske?"

"Noh, tuleb loota, kuid lootusi on ju vähe ju, efs ole, Seiti?"

"Lootusi polegi!"

"Sa armastad siiski!"

"Ei saa teistki, armastan."

"Efs minagi siis sind armastan nii, nagu sina teda."

"Noor oled alles, Keesi. Nega küllalt ees armastada teisi ning paremaid. Mina olen nagu pääfuke, kes lendab ära sügisel. Sulle aga veel tarvis kõneleda muinasjuttu, kiigutada magama põlvil."

"Efs jutusta siis, magamagi kiiguta põlvil!"

"Rohe algan. Rõnelen sulle printsejs Höbeloffist."

Kõstus mugavasti wanfrisermale ja tõi sulle tüdrufu, kes jäi rahulikult istuma, toetades poisi õlale pea.

"Ennemuiste elas kangel hommikumaal väga suur, väga väge ning väga rikas kuningas, nimega Egensilm. Egensilmal oli ainus laps, kaunis printsejs Höbeloff. Höbeloff oli väga ilus, väga tark, lõbus ning wallatu. Malõpmata naeris, laulis ning tantsis ta, libijedes seinusi teise toredas tantjutattis kuningalossi ruumikais ja armufais tubades. Kus olid läikivad, peegelsiledad pörandad. Kõik, kes tundsid Höbeloffi, armastasid teda.

Tuli kord lossi noor matkamees, taidur, maalifuntniit. Kas kis kuningas maalida alul enese, siis kuningannagi. Pildid olid oivalised, selged, ilusad ning auksid, ja — nagu armasid hoomõndlased peaminister Kõwanupuga eesotjas — nagu elavad. Efs kaskis siis kuningas tütrestit maalida samafuguse pildi.

Midagi aga unustas. Palju kofilasi oli käinud Höbeloffil, uhkeid kuningapoegi, siidis ning sametis, kuldpäised mõõgad kõlisesmas kiltjel. Uhtegi neist ei tahtnud aga Höbeloff, tantsijskes endiselt mõõda tube, lauldes hõbedasi häält tolleagseid löõklaule.

Kunstniku hakates maalima Höbeloffi, juhtus aga kummaline asi: printsejs ei lõõritanud enam, waikis, õhtas waid, kuigi näiliselt ei olnud õnnetu. Smetati, kuid waigiti.

Lõpuks walmis pilt. Kuningas üllatus. Nii loomulikku pilti ei olnud ta weel oma elu kestes näinud.

Siis tekkis aga standaal, ebaharilik wõhejuhtum. Kunstnik, taidur, matkamees nõudis pildi eest taju, mida kuuldes kuningas pillas pörandale malitsusekõpi. Kunstnik ütles: „Nahk naha wastu, kaup on aus. Kuningas saab pildi, mina tütre.“

Sgewfilm wihasustus, ronis alla troonilt, haarates äsja walminud ülioiwalise maali.

„Säh, wõta oma pilt ja lase jalga, et mu jõdurid ei tee sinust oma hellehardidega kotletiliha. Riputa kassameistri juurest Olale kott kuld-rahaga ning tee, et kaod!“ hüüdis ta, liikates maali kunstnikule nina alla. See mõttis pildi, fergitas kübarat ja lahkus, wõtmata kaasa lubatud kullakotti.

Mis aga sündis! Järgmise hommiku saabudes ei leitud Göbeloffi kuskil. Sgewfilm lastis otsida läbi alul terve palee, siis terve pealinn ja lõpuks terve kuningriigi. Ülimal määral üllatas aga kuningat asjaolu, et ühest paleetoast leiti Göbeloffi pilt, peaaegu sama, mille oli wiinud kaasa kunstnik, kuigi wärwid osutusid nagu kahmatuiks.

Kuhu jäi Göbeloff? Kunstnik oli tõeline taidur, tõeline mõlur. Oli muutnud printsessi pildiks, tõeliseks pildiks, millel hing ja elu. Lahkudes mõttis kaasa ehtsa printsessi, maha jäi jäänus endisest, elutu ja kahwatu pilt, mille ajemele kunstnik oli loonud uue ja parema.

Nad abiellusid, rentisid endile kuningriigi ja walitsemad mõib-olla praegugi, kui nad pole jurnud . . .

Kas tajud, Reesi, mida kõnelesin. Usun, ja ei saanud aru kõigesl, sest ma pole ju horjunud rääkima muinasjutte. Siitagi tõin pintslit ja wärwid, kuigi jutu alul ei kawatsenud seda. Golpjasid, nagu eneseist, keht kõnelõime . . .“

Ta katkestas. Reesi magas, rahulikult, nagu laps, pea wajunud poijile kaenlasse.

Geiti istus kaua nii, sulgedes filmad. Läbi une kuulis lärmitsemist, kõlinat ja laulmist, need olid muusiklased, kes saabusid restoranist.

Dõ oli hammustanud juba juure tüki ajast, kui Geiti wirgus, häirituna jahedusest. Idakaarest punas nõrk kuma. Sääled olid waitinud; restorangi lõmitus eemal pimedana ja waitjena.

Geiti pani tüdrukule wantrile, kattis ta waitbaga, mille fikutas norskawa nõiwaku alt, ja wiskus ise teisele poole wantrisse.

Doll olin, mõtles endamisi. Milleks awaldasin kõik plikale, westsin öowaituses romantilist muinasjuttu? Katjun edaspidi olla mõijilikum.

Wähkis enese palituse, tõmbas siimile mütsi — ja uinuski, heht enne seda, kui alewitused alustasid hommikuist firemist.

*

Nad olid kolmandat päewa tööl. Sel õhtul peatusid kuimas, tuulemarjuses nõos, järwe lähedal.

Kiiresti löödi üles telgid ja jüüdati laagrituli. Beatsest walmis toitti. Suurt isu polnud kellelgi, kuna päew oli olnud kuum.

Õhtu tihenes kiiresti ööks. Järwes julistas paar poisit, kuid needki jooksid peatsest laagrisse, kadudes telkide mustawaise sifemusisse.

Nõiwat norskas ammugi; waitus lewis üle laagri.

Õhtu oli selge, waitne ja kutsuw.

Geiti wäljus telgist, suundudes järwe poole. Ei maldanud minna magama, kuigi oli wäsinud.

Järw lebas liikumatus; raamituna kaldail kaswawoort hõbepajude puhmist näis ta finge ning salapärane.

Seiti istus perwele.

Särwes kroofjus konn, rahulikult, tähtsast ning asjalikult. Minu-
fesena hulga omasuguste seasi ojutas näilist humi ja poolehoidu käesole-
male ööle.

Pahemal pool järwe kerkis järsul mäerinnakul männik, paremal
kiferdus piki kallast madal leppwõja, milles parajasti laulis ööbit. Seiti
kuulis selgesti linnu sabistamiist lehestikus.

Istus kaua käsipõsakil, mõtted ajamas taga teisi; ei mäletanudki,
mil wajuksid finni filmad.

Ta wirgus jaheda hommikuule järsuist puhanguist, mille woolus
hakkasid kõhijema kõrkjad, pilliroog ja lepa wõsastik.

Seiti tõmbas üles kuuekrae ja jäi endiselt istuma järweperwele,
jalgides alataja helenawat weepinda.

Selepunane kiirteiwihk hüples wette, mille tuuleil löi parajasti
wirwendama. Puna walgus laiali, peenenes. tüfaldus, mõttis kuldse
helgi ja haihtus lõpuks wee hallusse. Järgnes teine kiir, laiem, kuid kol-
laam. Seledaid, lokslewaid weelaste rullus kuni Seiti poolse kaldani,
kus peatusid kõrkjate ning luigelilled wahel.

Konn oli läinud magama, kuid ööbit lastutas weelgi, kuigi pidades
pikemaid pause. Dotamatult jurus end filmapiirilte päike, liües helen-
dama järwepinna ühtlases, kollakas helgis.

Ühes päikesega tuli elu. Männikus hakkas kraaksuma waresid, lai-
falt, nagu haigutades peale kistwat und. Repikus sädistas linde. Gemalt,
soise rahaseljandiku tagant, männiku ligidalt, kostus kurgede häälitust.

Seiti waatas laagri suunas. Seal magati alles, hobusedki nokuta-
sid, nautides wiimast, magusat aound.

Järw järas nüüd üleni. Öhtu tekkis putukaid, wee kohale lendas
kaks sinitiimulist wesineitsit, kiristades üsna Seiti ligidalt omi läitwaid
tiibu.

Seiti haigutas. Taas oli rikkunud une. Tõusis kiiresti, pöördus
laagri poole, heitmata tagasi ainfsatki pilku.

Rõiwat magas alles, karwased säared poolselbi wäljas waiba alt.
Kustunud piip lebas ta kõrwal, wäikesel padjal.

Seiti puges oma asemele, ärgates alles siis, kui Rõiwat teda rapu-
tas tublisti.

„Poijs, ehal wiist käisid öösi; kõigil juba hobused rakendatud ett-
telgidõki pandud kofku, aga sina muudkui toskutad magada. Ega nii seal!“

Kui istusid mankris ja hakkas liikuma woor, tähendas Rõiwat:

„Öhtuks jõuame pärale. Tolles alewikus küll pole laata, kuid see
on ööbimiseks foodne koht ja mul on seal öiendadagi üht-teist, muuseas,
nut isikutunnistustki waja sulle.“

„Mida teen sellega? Kellega mul piistmiist?“

„Ära arwa! Wõib juhtuda, on juhtunud ennemgi. Siis on tar-
gutada hilja, kui wanglauks mürtsahub finni selja taga.“

Wanglauks! ... Wastikusewärin läbistas Seiti.

„Kust nut wõtta?“

„Noh, ära muretse, küll juba saame. Saame sellise, et ka wiimane
nubi ei haista selle man hapu lõhna. Küll näed ise.“

„Wõta mind ka oma wantrile!“ hüüdis Keesi teisest, eelmisest wantrist Rõivakule.

„Wõi veel siia! Ise istuvad, nagu laewas, kaks hobust ees. Uhaa, jelle noormehe manu tahad tulla wiist? Noh, pihi temast puhtaks juu! Kolmkümmendkaks annukest on tal linna, jääril kõigil siidsufad ja jalge otkas kitskamas lakk-kingad; ise liaks veel naismees ja seitsme lapse isa.“

Tüdruk näitas Rõivakule keelt, paar mustlannat irwitafid.

„Miks te ei kõnele kunagi mustlasteelt?“ küsis Geiti.

„Kurat jelle keelega! Hammusta kui aiateibast sõnu juhu. Poisi-kesena õpiti seda, nüüd läinud meelest puha. Nooremad oskavad üldse wähe; pole mõtet ka, kellele seda waja. Nõõ!“ Rõiwak andis hobusele piitsa, loom hakkas sõrkima.

„Sgaw on narri moodi. Üldse, meie kamp on nagu laibamatjad. Pole ka ime: paar-kolm tüdrukut, kolm-neli poisji, teised kõik wanemad inimesed ja lapsed, mis häält wõi heli teewadki sellised.“

„Mis wiga niigi,“ arwas Geiti, „on rahulik ja waike.“

„Sgaw on! Ühtki pillimeest pole, gitarrigi ei oma keegi tolles nigelas kambas, rääkimata harmoonikast. Kuid loodetawasti saame alewis juure selfilisi, siis liituda nagu lõbusam.“

Lee wenis pikaks, woor liikus aeglaselt, tolnu fertides wantrirastate alt. Wäikest warjas õhuke pilwetile, hajutades tiiri ja tekitades nii tuhinja, ühtlase walguse.

Siin ennustas wihma. Tuul inises wantrite ümber, keerutas tolnu, kadus heketi, kuid puhus siis veel suurema jõuga, lõõtsus raskesti, tihendades pilwi, mis aeglaselt, kuid järjekindlasti ronisid üle laotuse, kattes selle wiimati ühtlase, halli massina.

Nende alewisse jõudes sadas peent wihma, tihedasti ning ühtlaselt.

Rohmaks, hiigelpikk kõrtsihoone, jäänud kuidagi püsima wanust ajult, ajus peaaegu aewi kessel. Rasilate küljes polnud ühtki hobust; kõrtsi otkas ajuw talliruum oli aga täidetud mustlastega; sinna olid aetud wõjeks ka wantrid, hobused enamikul rakendatud walla.

Oli kigagi kõifjal. Naised kriiskafid, lapsed karjusid, hobused hirrufid. Wäljas, suurel priigihunnikul, purelesid foerad. Kõrtsist kostis kára, laulu ja lõõtsapilli mängu.

Tohutujuur talliruum tahtis jääda kitsaks, juuri waewu said uustulnufad paigutada endi hobused ulualla.

„Sige pidulik olemine seal kõrtsis,“ tähendas Rõiwak kellelegi wanaale mustlasele, kes istus wantris, suus kustumud piibunofu.

„Sünnipäewa peab.“

„Kes?“

„Wa' Jürgen ikka.“

„Kes on too Jürgen, pole nagu kuulnud?“

„Wa' Siffe-Jürgen ikka. Seejama, kes kahetja aasta eest lõi wantriraisaga maha kolm meest.“

Geitile tuli meelde ammu loetud ajaleheartikkel, kus kirjeldati kolme-toldefet roima. Keegi purjus mustlann oli wantriraisaga lõõnud furnuks

laks meest, wigastades raskesti kolmandat. Siljemini oli mees mõistetud sünnitööle. Riidid oli ta nähtavasti wabanenud.

„Eks läheme sisse ja vaatame ringi!“ Jõnas Rõimaf Seitile.

Rõrjis läks juure hooga. Jürgen, kühvetunud, pilufilmne muistlane, istus pikal laual, ees hõbepeeker, millest rüüpas aeg-ajalt. Ümber ringi, seinte äärde asetatud pinkidel istus mehi, naiti ning lapsi. Mõju juures, leti otjas istus pillimees, samuti muistlane, kõhn, habestunud ning kasimatu.

Kuuldus mitmesugust hargooni, muistlaskeelt ja läti- ning poola-keeljeid üksituid sõnu, mis kokkujulama ajuti moodustasid arusaanatu kõmina.

„Tulge, tehke omad napsud — ja jookige Jürgenile õnne sünnipäevaks! Täna saab Jürgen nelikümmend ja kahetja aastat wanaks. Sa kes seda ei usu, jellel lõõn sisse ta kodarad ning mõtan wälja pilli.“

„Eks läheme mõtame meiegi pijut,“ sojistas Rõimaf, „muidu wast mihastub ja tiili mulle ei meeldi just praegu.“

Nad lähenejid ühes teistega, teretasid Jürgenit ja jookisid talle õnne. Jürgen ulatas neile karika, mis oli valmistatud puhtast hõbedast ja kandis üliosawasti graveeritud kunstilisi ilustusi ja inisfaale. Wõttes karika Seiti waatles kawa ja huwitunult haruldast eset.

Nägi elus esmatordjelt nii peent nikerdis- ja graveerimistöõd.

Karika jerwa ilustasid orawad, eelmise jaba järgmise suus, moodustades nii omapärase ornamendi. Peekerit kandis kolm kunstimaitse-lijelt nikerdatud hobust, esimesed jalad hõidmas medelikudõsi, tagumised toetatud sirgeis nurgis lõigatud kabhjule.

„Waataid peekerit, poisj,“ kõneles Jürgen. „Tea, juba siis oli olemas see peeker, kui iisraeli rahwas läks wälja Egiptusemaalt. Tead, kes oli see iisraeli rahwas?“

„Tean.“

„Noh, kes ta's oli?“

„Iisraeli rahwas ifka.“

„Ahahhaa! Oled iits kuradima naljahammas, seda peab üttema. No jah, juba siis oli olemas see karikas, kui iisraeli rahwas läks wälja Egiptusemaalt. Wõi ei usu ja seda?“

„Meest jõnast, härja jarwest!“

„Meeldima hakkad mulle, poisj-wõrukael. Noh jah, kui juba Jürgen ütleb, et on nii wana see jooginõu, siis see ka kindlasti on. Kui mitte weel wanem. Waarao ise on joonud sealt jeeft, waarao nainegi on rüübanud jellest mitu ja mitu head lonksu. Seda ütles mulle minu isa, minu ijale minu wanaija ja nõnda edasi. No joo ometi, poisj!“

Seiti niijutas korraks huuli.

„Wõta weel kord, teise jala jaoks!“

„Oh, sinu wiin on kangem harilikust, aitab jellestki.“

„Wõi kangem on! Nojaa, waat, see tuleb jeeft karikast. Niijugune wana karikas teeb wiina kohe mitu kraadi kangemaks,“ arwas Jürgen. Rõratas siis äffi: „Rõuts, nida ja kurat tutud, löõ kõrtsmoonikale mahw jisse!“

Pillimees hakkas fiskuma polkat.

Sürgen pildus laual käsi ning jalgu tantsumuhtis, oli tublisti joobnud, kõikus aina.

Tuli lijakst kõrtsi weel teisiigi muhtlasi, peatudes seinte ääres. Oli tulnud Neefigi, kes uudistades piitles kõrtsi sisetust.

Sakati tantsumagi kitsas ruumis, nii et mürtsus telliskiviist pörand ja kõlisesid õllepudelid letil. Kõrtsmik, pak, sinise ninaga mehelas, istus leti taga, prillid ninal ja luges lehte. Nähtawasti ei huwitanudki teda muhtlaste lärm.

Sürgen mõttis karika, liikledes tuikuwi jalu läbi tantsumate, pakkudes kõigile wiina, keda nägi tulewat sisse.

„Wõtte liiku, jaksad! Sür—Sürgeni sünnipäew on täna; Sürgen Sisse sünnipäew, kes löi maha kolm meest üheainja wanakraisjaga.“ Kõndis uhkesti, kuigi waarudes; peekriist läigatus pörandale wiina.

„Wa—waarao ise on joonud selle karika seest,“ lallutas ta. „Suba siis oli olemas see karikas, kui waarao rahwas läks wälja iisraelimaast, ei kui iisraeli rahwas läks wälja waarao maast.“

Wahepeal, inimeste harjudes ümbruskonnaga, arenes kõrtsielu oma-joodu. Paaris salgast mängiti kaarte, teisel weeretati täringuid lihtjal taburetil.

Uhesti paiskus weelgi muhtlasi, kahel poisil kaapas gitarrid, millede külge oli seotud rohelisti, laiu siidlinte, — muhtlaste lemmikwärm.

Sürgen tuhtles wastu neilegi oma peekriga, mille täitmiseks oli wahepeal tühjendanud paar wiinapudelit.

Warsti kostis suitsuses kõrtsis omapärane, kurb muhtlastemuusika.

Seitit mõjutas too helide harmoonia, tekitades mingi ebamääraste igatsustunde. Tahtis wabaneda sellest, kuid ei suutnud; kuulatas raske-meelsena, kuni kangastus minewikuist kõrgeid, waikeid pärni, mille kõrwal nägi ennast toetumas wastu juwila betoonist walatud trepipoosti. Nägi end haaramat tüdrukut käsi, kelle tumedas mantlis kogu oli liigah-tanud, kaldudes tema poole. Müüd tundus kujutelu eriti walusana, oli walimis nutma. Selid kiskusid tuha tuleasemelt, puhudes lõktele söed. Ei kannatanud wiimati enam kauemini, waid wäljus kõrtsist.

Sadas. Tähedasti ning tuuletult. Sawine tänam, mille ääres ajus kõrts, oli täis weeloikufid, kus ujufid nullid kestwast wihmast. Wäljas ei näinud ainsatki inimest, kõik olid tõmbunud katuse alla woolatwa wihma eest.

Kuid kõrtsist wäljagi kostus helisid, mis hetke eest olid häirinud teda. Tehtis soow minna üsna wihma kätte, lasta leotada ennast läbi-märjaks, et ainsatki kuwa kofta ei leiduks enam termel kehal.

Ustuse kõrtsiläweliit suiwa jaju kätte, sammudes sihitult mööda tä-nawat. Ei saanudki nii märjaks kui arwas alul, seistes kõrtsiläweli.

Pikkamisi kadus ärewus, mida enam kaugenest kõrtsist. Wihastus endamisi, et oli olnud selline haletseja, kellele walguwad filmi pisarad, kuuldes pilliheli. Napp oli olnud, muud midagi. Nagu kogu ta senine elu oli olnud narrus.

Sai tänam lõppes, hargnedes kitsaiks reburaduks, wäikeste maja-dega porise tee ääres. Saks ühte noist umbtänamawast, sama sihitult nagu oli alanud matka.

Temal, peaaegu väljaserval oleva majakese ahtast ahtast nõrguse õhe kollakat valgust. Pöördus sinna suunda lihtjast uudishimuist, huviist saada teada, mida toimitakse aleviku serval asumas majas veel nii hilja.

Lähenedes majale, mille ahtast hehkis valgust, mõis ta eesriiete puudumise tõttu wabalt waadata tuppä. Sinaga kaetud laual põles wäike, walge kupliga lamp, mille ligidal lebas lauluraamat ja eemal, laotuna riita, ajalehti ning raamatuid. Woodis istus noor naine, kätel laps. Nais, nagu oleksid naise läbi ahtna õhe waatamad pilgud tabanud teda. Naise filmist irdus temani jellist walusat ahastust, mis pani ta mõpatuma.

Lükk aega seisis Geiti ahtna taga, jälgides naist, kelle kätel lebas liikumatu lapsekeha. Nähtawasti oli laps surunud alles hiljuti, sest näol püüis veel lapsele omane wärskus.

Loas ei olnud kedagi peale naise; lamp wilkus ajuti, nurgas ristles warjusid.

Wast saan talle kuidagi olla abiks, mõtles Geiti, lähenes uksele ja koputas.

Ei tulnud keegi.

Koputas veel kord, kõwemini, ootas hetke, pidi juba astuma trepilt, kuid peatus, kuuldes jamme.

Saak lõhjatad, wabastades kägisehes awanema ukse. Sämel seisis naine. Sele walgujewihk langes lambist Geiti näole.

Naine oli üllatatud, pooleldi kartlikuna piidles Geitit.

„Wabandust, et tülitasin teid,“ lausus see. „Nägin juhuslikult möödudes läbi ahtna teie kurba seijukorda ja tulid waatama, ehk saaksin aidata kuidagi.“

„Aidata! Müüid? Oh, mind ei aita keegi, ei saagi aidata.“ Tunustas siis terawamini Geitit.

„Smelik mõõras oletel! Wist mustlane koguni. Aga ei, — te ei kõnele mustlaste moodi.“

„Sumalaga siis!“ lausus Geiti, pöördudes minekule. „Sa wabandage veel kord, et asjata tülitasin.“

Naine ebales momendi, sõnas siis: „Kui teil just on aega, eks astuge sisse. Kurb on üksinda, ei oska muud tehagi kui gutta.“

Geiti astus üle läwe kitsasse esikusse, kust awanes uks tuppä. Naine läks eel, näidates walguist.

Laps, aasta ümber, wäike kulblokiline tüdruk, lebas woodis. Oli ilus ning wärskelimeeline, nagu polekski surunud.

Geiti istus pakutud toolile. Oli lihtne tuba, lihtsa mööbliga, kuid forralit ja puhast.

Naine istus taas woodile, mõttes julle wäikese laiba. Kõneles nuuksete wahelt, pisarateta:

Mees, ametilt müürsepp, olemat läinud juba paari päewa eest kaugele tööle. Gelmise päewa hommikul oli haigestunud seni nii terve ja rõõmus laps, hakates karjuma kõhwalus. Naine oli käinud apteegis;

jealt oli antud pulbreid, kuid need suurendamis veel välu. Ennetuseks olnud ka alewis elutsem arst ära kodust. Ja täna pärast lõmat jurnudki laps.

„Selvi! Väike, magus, tilluke Selvike, miks jurid ometi, jätkid ema ütfinda!“ nuuksus naine. „Varsti wiitakse sind tuduma mulla alla ja mina ei saa enam kunagi näha oma Selvikest! Oh jumal! Kui õnnetu olen! Sjegi tahaksin jorra, ühes sinuga minna magama.“

Ta ei juutnud jaitata, nuuksles framplikult, terawate, lahjade õlade tõmmeldes.

„Kas soovitjite pilti väikestest Selvikist?“ küsis Seiti, kellele tekkis mingi mõte.

„Oh, kuidas soovitjin, kuid mis aitab paljas soom. Siin lähedal ei ole ainsatki päemapiltniku. Oli kord üks, aga see on nüüd juba ammu ära.“

„Kui soovite, võin teile valmistada pildi,“ lausus Seiti.

Naise kustunud silmi tekkis hetkeks läiget, ta muutus ärtjamaaksti piijut.

„Kas võite tõesti? Kas olete rändaw päemapiltnik, jah?“

„Ei, ma joonistaksin teile.“

Naine näilijelt pettus.

„Wõiks ju katjuda, kui soovite näha waewa,“ lausus wiimati aeglaselt.

„On teil pakju, walget paberit?“

„Ma ei tea, ei ole miit. Kunas meil jeda waja. Kuid võiks ju wõtta piiblist, jeal on pakje, puhtaid kaanelehti.“ Ta wõttis seinariulilt piibli, millest tahtis rebida lehe.

„Urge tõmmake wälja lehte!“ keelas Seiti. „Joonistan sinna jamaasje.“

Naine ulatas talle piibli. See oli uus, väikestes kaustas wäljaanne.

Seiti seadis lambi nii, et jelle walgus heledasti paistis lapsele, wõttis siis põlwile piibli ja hakkas tõmbama piirjooni. Naine jälgis ta toiminguid pooleldi ükskõikjena; nähtawasti ei olnud tal juurt usku joonistamisje.

Wõne joone järele süwenes Seiti tõhe. Piüidis wähemagi iseloomustawa lapse näol, kopeerides paberile lühikeste, miletja pliiatijupikejega, mille oli leidnud juhustlikult taskust.

Töötas kiiresti, sõrmede wärisedes tööerutusest, kuni lehele tekkis väikeste tüdrukute täppis jäljendis. Kwa wiimistles weel niigi juba hästi õnnestunud portreed, enne kui jäi rahule lõplikult.

„Paremini ei saanud, walgus on nõrk ja ebahõhtlane,“ lausus, ulatades naisele piibli.

See pooleldi ehmus:

„Jumal, kui selge ja ilus pilt! Kes te olete ometi, et juudate teha nii ilusa pildi? Ja mina, rumal, arwasin, et olete muistlane! Tänan, oo, kuid tänan teid jelle eest!“

Ta nuuksus, silmis tänu jegamini aufartujega, waadeldes piibli kaanelehele tekkimud kujutist.

Seitil hakkas piinlik, ta wõttis müüti.

„Elage siis hästi, proua, ja ärge kirmastage wäga, jumalaga!“
Naine jaotis ta ukseni.

„Tuhat, tuhat tänu teile!“ jostas lugematuid fordi.

Seiti läks kähku, heites pilgu tagasi alles tänawa teisest otsast.

Naine seisis ifka weel uksel, lamp ihes, piibel teises käes, tardu-
nuna waadates õhe. —

Wihm oli lakanud. Paar tähtegi wilkus pilwe wahelt.

Rõõm wallutas Seiti. Ta wilistas üle hulga aja, südagi oli ferge.
Tõepoolest, alles täna oli ta loonud wäärtusliku teose, teose, mis nagu
suutis pehmendada furma ning elu wahelist järsku piiri.

Lundis esmafordselt, et oli rakendanud elu teenistusse kunsti, oli
esmafordselt elus teinud kellelegi head kunstiga. See tunne sisenidas
temasse uut jõudu, peletades cemale selleks korraks üffindustundegi.

Tema jõudes kõrtsti juure oli seal waikinud kõik, uksti oli keeratud
luffu. Ta läks talli, kust leidis tuletike abil Rõiwaku wantri, millel
jee magas käies rõiwastises.

Cemal nuttis keegi, nuuffsus üsna jüdantlõhestawalt.

Seiti wiskus pikali Rõiwaku kõrwale, kuulatades nutjat. Lundis
wiimati häälest Jürgeni, jama uhke Jürgeni, kes oli õhtul pidanud
kõrtstis sünnipäewa.

Wiimaks tajus Seiti sõnugi.

„Ja waaraogi on joonud fu jeeft! Nüüid ei saa keegi enam juua
finust.“ Nutt katkestas sõnu. „Just minu, Jürgeni sünnipäemal, pidid
purumena, peekrike. Et ma ka nii hooletu wõisin olla sinuga!“

Mees oli lõhtunud oma peekri, toreda hõbepeekri. Seitilgi oli kahju
sellest. Rõiwaku jutu järe leomas iga mustlasperefond iidse hõbedast
jooginõu, mida hoiti ofte pühadisena, pärandati edasi põlwest põlwe.
Sellise perekonnaaarde oligi lõhtunud Jürgen, kes nuttis nüüid lohu-
tamatuft, kuigi oli lõõnud furnuks kolm meest üheainja wantriaisaga.

Uksti leidis Seiti kummalise analoogia õnnetu ema ja Jürgeni wahel.
Mõlemad nutfid taga wäärtuslikumat, mis häwinud.

Raua weel pomises ning nurksus Jürgen, ajuti kulises wiinapudel.
Nähtawasti wõttis mees tublisti wiina, et minetada kurba juhtumust.

Seitil hakkas jaha, märjad rõiwad panid ta tödisema. Ta kiskus
wantrist kokkurullitud waiba, laotas selle üle enda ning Rõiwaku, tõmbas
põlmed lõua alla ja uinus, kuuldes weel Jürgeni kurba pominat: „Ja
waaraogi jõi ta jeeft...“

*

Wahepeal oli möödunud üle nädala. Neg kiskus täisfuwe suunda.
Sirelid olid raputanud maha õied, kastanid kaotanud walged, lugematuid
lühtrid, jasmiinipõõsais leidus weel mõni ukstik, walge õis.

Metsas lõid aga kollenduma angerwaksad, roofatas pödrakanep,
sinas kurekatel. Õht tuihes putukast, soojad õõd puistastid nagu küllus-
farmest jääski ning kihulafi.

Seiti oli saanud teada, et wana Sinksmann tõsifelt kawatses tõsta
ta wastu jüüdistuse weksliwõltsimises.

Jumalaga Barnassi kõrgustikud! oli mõtelnud siis, ei minust saa
teie jaoks midagi enam, kuigi tahtsin, püüdsin ja lootsin. Seiketi oli ta

hellitanud nõrka lootust, et Ginksmann ei anna asjale seaduslikku käiku, kuid nüüd kaotas sellegi õlekõrre, millest oli haaranud uppujana.

Ja Usta Raudürt. Miks ta mõtles üldse veel sellele tüdrukule, soendas oma külmunud erahinge petliku wirwatule paistel? Oli ju ise aidanud tõmmata enese ning tema wahel selget piirjoont. Kui juba enne-minigi asus tüdruk ebaharilikus kõrguses, wõrrelduna tema seisukohaga, siis nüüd, mil tema, Geiti, nimi awalikult kantakse musta nimistusse, osutus ainus mõtegi tüdrukule absoluutseks narruseks, asjatult enese-piinamiseks.

Tema, Geiti Larna jaoks, ei olnud enam wäljawaateid, eesmärke ega lootusi, wähemini kodumaal, kõnelemata siis veel mingist Raudürdist. Nõrka enam ja enam tajus nüüd, et oli toiminud ülepea-kaela, wõltsides weksli järealse näruse summa pärast. Oleks wõinud oodata rahulikult, oleks wõinud töötada juwel, kas wõi kaewata kraawi, lõigata turbaid, teha kimbteid ühes wenelasiga ja sel teel hankida raha talweks. Just nii, nagu oli õelnud Ginksmann, sellele ta nüüd tahestahtmata pidi andma õiguse. Ja see, mis ei wõimaldunud kewadel, see oleks läinud kerge waewaga jõuluks.

Mida rohkem ta weendus selles, seda enam süüdistas ennast. Kuid tawaliselt lõppesid kõik sellised mõtted samas, kus nad tekkisidki. Geitil puudus tahe enese seisukorra täpsaks analüüsimiseks ja sellest wastawate, reaalseste järelduste tegemiseks. Mõtles alul weeta veel mõningaid kuid nõiwatuga, vähemasti talweni. Mida pidi ta aga wõtma ette siis? Ta ei teadnud seda. Lootis waid, et sügise saabudes arwardub mõni sobiwam wõimalus, hea juhus.

Elu oli nüüd huvitavam pisut. Mendega oli liitunud kaunis armu-kas jalk uusi mustlasi, kelle hulgas leidus tublisti noori. Piimehigi oli, mistõttu õhtused lõppetuled omasid aiwa luulelist mõju.

Dohutust passus westleminegi, eriti keefiga, kes igal wõimalusel püüdis hoiduda ta läheduses. Mõnedki tegid seetõttu kergeid, nõõkawaiid märkeid, leides Geiti ning keefi sõbraliku wahekorra taga mustlasile omase eelarwamusega seda sama, mida harrastasid ise, wahetades õõks-paarits naini wõi tüdrukuid.

Geitile ei meeldinud see alul; ta püüdis hoiduda eemale keefist. Kõnetes nõiwatulegi. See lausus temale omase awameelsusega: „Kas oleb fina esimene tüdrukul, wõi keegi teine, — see on tegelikult ükskõik. Arwan ainult, et jul enesel ei meeldi luua waheforda tüdrukuga — ja see ongi parem teile mõlemale. Tõllus on aga arwestada teistega. Ega me pole kodanlik seltkõnd, kus sefsuaalasju aetasse lürustatud uste, allalastud kordinate ja passude waipade taga. Kui on waja — lähed lahti!..“

Nõiwaf oli hankinud Geitile uue isikutunnistusegi. Kust ta oli saanud selle, seda ei õelnud. Tunnistusel polnud ainsat jälgegi wõltsimisest. Saszjan Rewe, nii oli nüüd ta uus nimi, vähemasti uuel tunnistusel. Nimi ei meeldinud, ei meeldinud tunnistuski, kuid igaks juhuks wõttis selle fiiski wastu.

Warjud pifenesid tiiresti, walgus muutus punakas ning wäri-
maks. Nende laagriplatšiks jäi käesolewal õhtul mets, õigemini laas,
mis pifi maanteid ulatus kilomeetreid eemale.

Saabus Joe, peaaegu tuuletü hilisõhtu. Sääsfigi oli tekinud juba
tublisti, lendasid wirisemaina kõtkjal ringi, tiht were järele wadamas
tiibu.

Tiiresti löödi üles telgid ja rajati lõffetuli. Paar poisši olid püü-
nud siili, mida peatselt kübjetasid tulises tuhas, huuled juba eeli maigu-
tamaš hüwa rooga.

Lulehelt walgustas inimesi ebamäärase punaka tumaga, tungis
metšagi, kus aga peatselt hajus puude wahel luurawasše pimedusse.

Seiti lebas telgis maibal, waadeldes laagrielu ning tegewust.
Oli mõnus, hämar ja soegi seal.

Keesi oli läinud keetma teed, Rõiwat läinud rauma kuimi offi.

Kerge huuledõht kiigutas kõrgete määndide tumedaid latwu. Gemal,
metšas, kriisus ajuti paar puutiwe, puutudes kofku.

Tuli helles, waheldamisi pildudes walgušt ning warju. Raugel
huitus õõkull, heledasti ja korduwalt.

Suure laagritule ümber hakkas kogunema mustlasi. Mõned sõid
sealsamas, pott põlwi, sõrmed läikimas raswast. Noor mustlaspoisš
näppis gitarri, unistawalt waadeldes tuld, mis loitles hetketi kõrgele, kui
mõni lišas kuimi offi, mis siis pragisedes läitusid, peent tuška kiskudes
tulekeelise.

Keeği algatas laulu, kurbu ning unistawat mustlaslaulu, millele
seltsis teišigi.

Seitit ei mõjutanud nüüd enam mustlaswiisid; ta oli harjunud nen-
dega. Imestus išegi, kuidas tookord kõrtšis ta oli õfutanud nii hellatun-
delišeks hoonufekšeks, et pidi põgenema wihma kätte helide eest, mis nõr-
galt tungišid läbi kõrtšijeinušt.

Nüüd ta wõis kuulatada flegmaatilišena, ilma erilise huwita.

Tuli Rõiwat, õlal wäike firwetäis.

„Läheme tule äärde jooma teed! Siin igaw ja pime,“ lausus Seitile,
lühes kirwe telgi lähedal kaswawa kidura männi tiuwe.

Nad tegid ruumi endile laagritule äärde, kuhu Keesi oli toonud tee-
nõu ja pleff-kruuse, millestel kirju email oli sagede „it tarmitamisešt läi-
nud küljest, jättes järele krobeliše raudpšefi.

Seitil polnud isu. Sajameelsena hammustas leiba, riiupas palawat
teed, liigutades suus wäikešt, kolmekandilist juškruutišfi.

Wana, kiprunud mustlane, juukšed hallid ajast, lühise piip juunur-
gas, istus, rõiwastununa lambanahkesše kasukasše, tule ääres. Oli
wanem kõigist, olles ühtlasi jalgawanem käesolewal jušul.

Rõneles tiiresti, rasšile omasel murrakul, poetades jutu hulka
ša mustlaskeelšeid sõnu. Üldše räägiti nüüd, mustlurkate tõttu, palju
enam mustlaskeelt, millest Seiti ei taibanud midagi.

Oli koos leegitšewa laagritule ümber üle paari tošina inimese.

Seiti hakkas neid maatlema üšfikasjalijelt.

Õtše ta wastu istus kessealine mustlane, ištetaden, kuid kasimatu;
ei olnud wišt mitme kuu kestes puhastanud kši. Põlwe wahel hoidis

ta väikest pöda, millest õngitjes puulustitaga karkuleid. Otsaesist kattis leemetuv higiford; nähtavasti ei olnudki söömine nii terge toiming tema-
fugusele. Raine, aastat paarkümmend viis wana, kuid juba tublisti
kõprunud ja närbumud, istus ka kõrwal, õngitjedes wana alumiiniumilusti-
kaga mehe kaenla alt samuti pajast. Sõid sõnatult, ei teinud wäljagi
teistest.

Pisut eemal istus morn, wana mustlane, peas wettinud, must kaabu-
lots. Ei rääkinud kellegagi, urgitses krepiga süsi, waade kiindunud tulle.

Tema kõrwalt algas tavaliste mustlaste ring, kes pea millegagi ei
eraldunud üksteisest; oli küllalt noori tüdrukuid, samuti poisje. Seiti tegi
tähelepaneku, et kõik tüdrukud, kes olid jõudnud üle teise aastakümne läme,
õjutusid wäljumiselt wanadeks, kortsude ning kpradega pruunil näol.

Waid kolme- kuni kuuekümnendaastasi plikafid wõis ta nimetada noor-
teks.

Seiti oli paljugi lugenud mustlaste üle, kuid nüüd, mil ise istus
nende keskel, weendus, et loetu oli seda rahwast kujutanud liig ereda-
is wärwes. Nad olid samafugused inimesed, kui kõik teised, wälja armatud
mõned kombat ja pruugid.

Müstilise salapärase loori oli laotanud nende üle waid see asjaolu,
et nad matkarahwas, — seega raskesti tundmaõpitaw, kuna mõne üfjitu
päewa keskes ei wõi ju saada täit pilti inimühikust. — — —

Sõ tihenes. Warjud hüplefid tuleleegi loideldes. Mets muutus
jüngemaks, ahwardawamaks ning wõõramaks.

Mõningaid mustlasi oli läinud juba magama, küllastunud õhtusest
raswajest föögist. Tellides nii mõnelgi külises wiinapudel, kust wõeti
juutait-paar enne magamaheitu.

Keesi oli lõputanud sööginõud, istus nüüd sõiwaku kõrwal ja kuulata-
tas, kuidas keegi wanemaid mustlasi jutustas oma õnnestunud hobuse-
margusist.

Zoo oli alles hiljuti tekkinud ringi. Randis nähtavasti, mille rinna-
efine läikis kauajest kasutamisest. Oli aastais, kuid karmas jutus ning
järsk liigutusilt, nagu mõni noormees. Rõneles hooaupa, tõmmates
waheajal sügawasti hinge läbi kakkiste, kollaste esihammaste. Wäike, lü-
hike warrega piip, mille serw oli katkenud kauajest tarwitamisest, tant-
siskles tal juunurgast teise. Ei olnudki, otjustades näo järele, kuigi suur
ega kardetanu sul, kaabakas wõi roimar. Andis aiwa sõbraliku muljendi
efinejel hetkel, kuigi kauemal uurimisel wõis ta juures ehk hoomata pisut
kawalustki.

Rõneles parajasti, kuidas oli noormehena targu ning tasa warasta-
nud hobuseid, kuid ford jäänud siiski kimpu.

„Sõitsin ford oma setufaga üfjinda maanteel,“ kõneleja urgitses tu-
lest väikese jõe, mille ajetas piibule — „oli warasjügis, kauris pime õhtu.
Jstun wantris, wilistan endanisi, hobu sõrgib edasi tasapisi.

Seal, waatan, päris maantee ääres kaks hobust kammitšas. Wean
silmeaga ringi, — maju lähedal pole. Waja waadata ka, millised nad
on õige, mõtlen. Eks kõbingi maha wantrist, lähen manu. Noh, pole mi-
dagi delda kohe, — ehtsad loomad iga tant. Pani kepslema were kohe.
Mõtlen, — waja ratendada üks neist oma wantri ette, eks ole nagu ikka

teine tubakas. Kui lähmu äigad piitsaga, waat' et ei wiiska juure kiirusega wälja wanfriist.

„Sean aru, kumba wõtta õige. üks ruun, teine mära. Ruun must, mära hall.“

„Eks wõtnud mõlemad!“ hüüdis noor mustlaspois eemalt ringist.

„Mõlemad? Õige mul tark wäljas, egas' ma polnud nii ahne, kui fina. Ruula parem edasi!“ Ta nõjatus mugawamini, sülgas ning jatkas siis :

„Mõtlen jah, kumba wõtta, aga õiget otja kätte ei saa. Wiimati wõtsin liisku.“

Banamehe jutt oli äratanud huwi, kuulatas terve ring. Tüdrukud waid kihistasiid ajuti, tagapool nippis keegi gitarrikeeli.

„Wõtsin kaks tillukest kiwi, määrasin ära, kumb neist ruun, kumb mära. Panin siis mõlemad suhu ja sülgasin ühe wälja. Tuli ruun.“

Uga nüüd paistis mära nagu ette. Eks wõtame weel kord liisku, arwasin endamisi. Panin kiwid uuesti suhu, sülgasin pihku, — jälle ruuna-sinder.

Kolm korda on kohtuheadus, mõtlejin, ja tahtsin weel kord liisku wõtta. Kuid teine kiwi, sinder, oli wahepeal kukkunud maha. Ja wõi ja pimedas enam leiad rohust. Eks hakkasin siis otsima käsitaudu teist. Uga mitte ei leidnud kohe. Otsisin ja otsisin, ise põlwili, kuid ei leia.

Wiimati tuli teine mõte. Kui ei saa nii kätte õiget otja, eks teijiti saab ikka. Oli parajasti poolik wiinapudel taskus. Mõtlesin : kui joon pudeli nii tühjaks, et lonksude arw on paaris, siis wõtan mära, kui aga liigarm, — siis ruuna.

Jõin, jõin, kae sindrit, — jälle wa' ruuna-näru. Wirutasin pudeli südametäiega maanteekraawi. Noh, kui nii peab olema just, eks siis wõtangi ruuna, mõtlejin. Ronin üle kraawi, hästi kähku, et wõib olla tuleb keegi ja wiib hobused koju enne.

Wiin oli kange, tertsis, sinder, pähe kohe. Laksin, hakkasin hobust rafendama lahti, jalad nõtkumas all. Saingi teise kätte wiimati aiste wahelt, wõtsin ohelikkupidi järele ja ronisin tagasi üle kraawi hobuste juurde. Õige pime oli juba, ei näinud enam midagi, juurt ega wäikest. Ja äkki lõi südame pahaks, ei olnud harjunud kohe. Eks oksendan seal siis, hobune ohelikkupidi näpu otjas. Äkki, ei tea, kuidas see juhtus, leian, et ei süütagi enam ohelikuots. Waljad on loomal libisenud peast.

Tõusin püsti, maakamar hüplemas all kui kolmeaastane tätkwaris, hoia, et ei paiska üle ääre. No andis otjida, enne kui leidjin hobused. Kobasin pooleldi käsitaudu, wiimati ajasin ikka ruumale päitsed pähe.

Sain kuidagi jälle üle kraawi, wantri juurde. Uga, tee mis ja tahad, ei saa ega saa enam hobust ette. Rõik tõuseb, wajuub, keerleb ning tertib. Ja pime kah. Eh, kurradi pärast, mis siis nüüd saab? mõtlejin endamisi. Uega polnud wiita, kergesti wõis tulla keegi. Eks jäägu siiasamasse jee wana wantrilogu mu setukaga, otjustasin purjuspäi, ronisin hobuse selga ja lassin minna. Uga ei wõtnudki wedu too uhke hobune, kelle pärast wõtsin kolm korda liisku. Lonkis kui kunnihärg, ei teinud wäljagi minust.

Mära ifka oleksin pidanud mõtma, kahjatsejin. Küüd wiimati jää neile kätte ka weel, kui hakatakse taga ajama.

Wiimati, juuri waemu, jain talle elu sisse, jookkis mis mühin. Aga kauaks jeda oli! Warsti wartsib jälle sammu.

Sing kargas täis lohe, hakkasin õige nippeldama, teijt, et, kas sul maidal läheb läbi nahast wõi mitte. Kus siis pani takka üles, wirutas mu nagu wedrudega üle kraawi kadakapõõsa.

Kuulajad naersid. Poiski ei näppinud enam gitarri.

Wanamees haigutas, koputas piibu tühjaks ja lausus: „Waja õige minna hingama, aeg hiline juba.“

„Pea, pea! Jutusta ifka lõpuni!“ hüüti kõikjalt.

See muigas endamisi, nautis nähtawasti teiste läbematuist.

„Mis seal jutustada wõi olla. Gommitul alles tegin lahti filmad, külm lõgistamas kontide kallal. Ei uskunud alul, kui nägin oma wana ruuna nokitsemas rohku päris enda lähedal, jalad laiali. Setufas ifka setufas.“

Puhkes naerulagin. Rõiwakki hirnus kaasa, tundus temalgi naljakas selline oluford.

„Kuhu wanter jäi?“ küsis keegi.

„Ifka tõin ära, kes siis wantrit tohib jätta üla. Aga keegi oli wapeal sealt juure, jiniise plekkannu warastanud. See kann oli.“

Wöördus minefule, kadudes telki, mille awaus mustas jaladuslikuna laagrilõkke kumas, ja kus juba magas ta wanamoor.

Tekkis mäike paus. Sääjed wirisesid, arglikkudena ringledes ümber istujate. Mõni haigutas juba, paar muistlasnaisi läksid magama.

Mees, kes äsja palehigis oli jõdnud pajast kartuleid, kõhatas.

„Minuga juhtus furd weel palju kuradim lugu“, lausus siis, kehitas püksirihma. Sa ootamata kelleltki soowi kõneluseks, algas:

„See oli ühes wene külas. Lõikisin tofkorral üfjinda ringi, setufatti polnud, — furi teine nõlge. Kui jõudsin külla, oli parajasti laupäewaõhtu. Rõht oli kangesti tühi, lipjasin ühte majja sisse, et wast antakse pisut leiba.“

Polnud aga seal kedagi kuulda-näha. Gsimene tuba oli tühi, pingil, käteräti all, hingas rodu ahjust wõdetud leibu. Rõifasin taskuwäitjaga tubli kannika ja hakkasin järema; äkki, keegi tuleb wäljast efitusse. Minul parajasti leiwakannikas käes. Ei mõelnud kaua, hüppasin tahakambri. Aga ta tuli ka sinna järele. Nonisin kähku woodi alla, arwafin ise, et küllap siis kaon, kui ta läheb jälle wälja. Aga ei läinud, hoopis jelle wastu, hakkas rõiwastuma lahti. Oli teine noor, paks naine, kintjud kui seasingid.

Nonis woodi, nii et see kõhutawalt nagises; kartsin juba, et see kufub miimaks fogu põhjaga mulle pähe.

Seafüll, mõtlejin, kui ta jääb magama, küllap siis kaon. Kuid ei jäänud magama, piisib ärtnel, ohkas, wiskles woodit mööda ringi.

Naine hüppas woodist, lõgistas ustega ja warsti tuli tagasi ühe mehega. Pimedas ei näinud teijt hästi, kuid hääle kostus nagu tõrre põh-

jaft. — Marsti jain ka teada, kuidas oli lugu. Mees oli ära kodust ja nüüd naine sajutas juhust, et maitsta külasti. Oli juba ennegi harjunud selliste üleaijalõdmistega, ega muudu läinud kõik nii tähtu.

Uga mina olin woodi all jurmahirmus, et kui wiimati prahwatub kaela fogu too kupatus, siis jääks minuft järele maid märg täpp. Uga kõwa woodi oli, peab ütlemä, pidas wastu.

Ets siis kröbistafin leiba ja kuulatafin ajaveeduks armatfejate omawahelift jutuaJamist. Mees oli Zelissei, naine Marfa. Kõnelefid igafugust tähja-tähja; Zelissei wiimati tähendas: „Sul rotte fin õige tublisti, krabistawad teised woodi all.“ Ets jäin hirmuaguft, naine tähendas: „Ei tea, kust nad on tulnud, ennemini neid pole olnud kuulda.“

Zelissei oli ligi hommikuni Marfa man, siis laskis warwast.

„Ets läinud siis sina!“ arwas keegi.

„Wõib-olla, et oleks läinud kah, aga Marfa pani ju kohe paluma. Tõusis kähku woodist, läks jumalakuju ette, süütas küünla ning hakkas ütlemä, et oh, armas õnnistegija, anna mulle andeks jälle see patutegu, mida tegin nüüd Zelisseiga!

Mul ajas selline jutt täis hinge, urijefin woodi alt: Mitte ei anna andeks! Marfa kuulatas, kuulatas, pani siis käed kottu ja palus uuesti: Oh, armas õnnistegija, anna itka pealegi andeks, seegi kord weel! — Mina wastu: Kas ja kurat aru ei saa, et ei anna andeks! ega ma Zelisseid edaspidi enam lasje tuppä, kui mees on kodust ära! — Kuid, ega Marfa jäta, palub kolmandagi korra weel: Kallis õnnistegija, anna see kord itka weel andeks peale. — No siis wast alles wirutas hinge täis. Naine oli seljaga minu poole, hüppafin woodi alt wälja ja walafin talle talle wastu palju tagumikku paar head matju, ise ütlesin: Sedafi oled mulle alati waletanud, aga ega pühawaimgi end lasje kaua narrida. Siis pistin ise hirmja mürinaga wälja ukseft. Ei usu, et Marfa edaspidi weel palus õnnistegijat.“

„Kas see lugu oli juft nii?“ kahtles Kõiwaf.

„Ah see lugu wõi? Oli, oli küll! Kui wõtan juureft sõna, ftin waletan. Oh, olen elanud läbi palju weidramaidki asju, kuid aitab tänafeks.“

Tõusis püsti, müksas küünarnukiga naist, kuni fergitas end seegi tule äärest. Laksid nemadki. Ring lõksetule ääres oli jäänud hõredamats, mõni tuffus juba käsipõsetil.

Seitigi oli jäänud tuffuma pisut, kuni wirgus fõditamist kaelal. Saaras sõrmega, mis tabafid murtud kasteheina. Pilguga riimates keefit, kes istus üsna ta ligidal, weendus kohe, kes oli fõditanud teda. Lühuruf kihistas naerda.

„Waja minna magama,“ arwas Kõiwaf, firutades end haigutades, „jääsed tikuwad ka furjasti kallale“.

Saagrituli hakkas kustuma, leegid tõmbusid koomale, muutusid punakaitks ning juiftus tundus wingu. Warjud tihenesid, heledad laigud tuhmuftid, haiftusid, sulafid üheks õhhamarufega. Tuffid prahfusid, pildukes jädemeid, nagu järaküünlad. Paar tõuku kõrwestid tumeda paugatuufega.

Dõkull ei kirjendanud enam; oli wiist läinud magama naise kõrwale, õõnja puu tüwwe. Lewis kõikjal waitus ning liikumatus. Waid ajuti kõi nõrk, waeuwa hoomataw tuuledõhk metšast angerwafjade lõhna, mis aga peatselt segunes suituhaišuga.

Telgest kostus norškeid; keegi ümises läbi une, wantri all niuškus peni, nägi temagi wiist midagi.

Rohule oli nõrgunud kaste, küllaldaselt niijutades järgmiseks päewaks maapinda, kui päikese heledad, kuumad kiirewihud hakkawad aurutama wett.

Tuli tõmbus ifka enam ja enam alla, tukid ei helendanud enam, suitski hajus ja kui idakaares hakkas fertima järgmist päewa walgustawat päikest marjawa eesriide alumine serw, mustas endisel tuleajemel waid paar jõestunud tukki hallil tuhahunnikul.

*

Eha tõmbas wiimaseid werewaid wõõte metšaladmule, tähistades sooja, selge suweöö algust. Kuu tõusis, punane ja lapergune, helkides läbi tihedate puutüwede. Kõikjal tundus suweööle omašt sooja metšaning wõigulõhna.

Seiti istus suurel, sammaldunud kivil, pišut eemal laagrist. Tahtis jälle ford olla ükšinda, mõtelda ning arwestada. Wõõdunud elu linnas tundus nüüd unenäona, selge ja kattenditeta unenäona, nagu neid wõlub filme ette pišk õõ.

Ta ei tundnud kahjatšust, et oli kattenud too uni; alul, siis küll oli olnud kurb. Nüüd elas flegmaatikuna, tawališe üheratulise elukandjana päewast päewa, huwiks waid primitiivsed nõuded, toit ning uni. Ja kuigi wabest leidis end unistamast, siis kiskus waimu karmilt tagasi reaalsuse piressesje. Wältis kõike, mille järele ihkas unistada hing. Tundus kergeim nii, matta tunde teišile, sihitu ning otstarebeta rullida kõtku oma eluperamenti, jätmata jellele ainsat tähtšamat märget mõõdanikušt.

Kuigi alul oli tundnud end wabamana siin, wõrreldeš kõhaga, kust oli tulnud, tundis nüüd hirmu tulewiku eest. Otšatu tühišena, sihituna tundus talle käesolew elu, tuues enesega kaasa nariwa, tüütawa putužana igawuše. Wähe suutis lohutada teda praegune miljöö, ei suutnud kõiwašt ja keešigi eemaldada igawustunnet. Ta ei osanud üldše kujutada enesele, et saaks siinšes seltskonnas weeta kogu elu. Ja kõike seda aitas juurendada ta karmus enese wastu. Kui ajuti walgatas mõtteis Asta Kaudürt, kunstiošistu ja maal, siis ta hajutas nad otšekohe, lastmata neid areneda mõtteol.

Ifka weel hoidus kõrwale lõpparwete õiendamisešt enesega, iškates seda edaši päewast-päewa, kuna ei olnud weel awastanud uusi ideid, millele kawatšes rajada uusi lootuji.

Ištus kaua kivil, pea kafil, waade keskustunud kivilile kaswanud samblatutikešele; ei märganudki keešit, kes tuli otše tema juumas.

„Mis ja muretšed siin, kas mõtled oma tüdrukule?“ küšis mustlaspiiga, hüpates kivil. Oli palja jalu, warbad niisked kastešt.

„Ei, ei mõtelnud praegu.“ Seiti jäi istuma, heitmata tüdrukule ainuštki pilku.

„Mis sul wiga on, kas oled haige wõi?“ Reesi istus poisi kõrvalle kiwile.

„Oh, mul pole midagi wiga, olen terve kui purikas. Aga wähegi niisama — hea on istuda üksinda ja mõtiskleda.“

„Millest ja mõtiskled siis?“

„Niisamuti, terveist maailmast ja kogu olemasolust.“

„Kogu olemasolust,“ kordas Reesi. „Ütle mulle,“ lausub siis, „kas on maailmal lõppu?“

„Kust mina tean!“

„Sa ei tea! Nse oled palju õppinud ja käinud koolis.“

„Ega õpetajad isegi tea.“

„Miks nad ei tea?“

„Kes seal siis on käinud vaatamas, kas sea- wõi ingliskinaga on joodetud kofku maailmaruumi servad.“

„Ira siis pahanda sellepärast. Ma olen nimelt sageli mõtelnud, et...“ Ta peatus.

„Mida sa oled mõtelnud?“

„Et kui maailmaruum on lõputu, siis on ka elu lõputu, kui on tal aga lõpp, siis on ka inimejega lõik otsas, kui ta sureb.“

„Sinelikud mõtted on sul, Reesi. Sa wõib-olla ongi sul õigus.“

„Ma ei tea, kuid aiman, et see wõiks olla nii.“

Wairisid mõlemad. Gemal, laagris, kolistati pangiga, — joodeti hobuseid.

„Saksjan!“

„Oh, ütle Geiti, mulle ei meeldi see nimi!“ Poisr tegi liigutuse, nagu peletaks eemale kärbsleid.

„Ega ta minulegi meeldi, tegin muudu nalja. Kõiwat on sulle tõe- poolest nuretsenud inetu nime, kuid, nagu ta ütles, ei olnud saada paremaid.“

Geiti ei wastanud midagi, püüis endisena liikumatuks, oli tõmmatud põlwedki lõua alla.

„Geiti!“

„Roh!“

„Ma ütlen sulle midagi, midagi huvitawat,“ lausub Reesi, näppides kiwilt janumalt.

„Eks ütle!“

„Lead, täna õõsi tantšiwad tüdrukud...“

„Nad on tantšinud ennegi.“

„Seda küll, kuid nüüd on täiskuu, õõ on soe ja selge. Täna õõsi tantšiwad tüdrukud alasti.“

„Siin, laagris kõhe?“

„Ei. Gemal metsas. Kes siis siin...“

„Sa mis siis?“

„Ei midagi, tule vaatama, huvitaw on.“

„Kas sinagi lähed?“

„Jäta! Tore nii : õõ on soe, õõsilt nõrgub paljale kehale jädelemat lastet, kuu helgib, kannel wõi gitarr heliseb taja.“

„Oled luulelise iseloomuga.“

„Kas sind ei humitagi siis see?“

„Maadata ju mõib.“

„Ah tuled siis. Noh, maata, et ja ei jää magama enne. Tähtis algab kella ühe paiku öösi.“

„Miks nii hilja?“

„Siis ei jega keegi, jaab olla täiesti omapead.“

„Eks ootan siis.“

„Ei, tule pisut aega enne kella üht siiasamasse kivi juurde.“

„Püüan tulla.“

„Tule kindlasti! Eks?“ Tüdruk libises kivist ja lippas laagri poole, kadudes peagi tüvede wahesele.

Seiti istus veel pisut aega, tõusis siis järsku ja liikus samasje juunda, kuhu oli kadunud tüdruk.

Sel õhtul keerles jutt peamiselt eelseisva laada ümber, mis paari päewa pärast pidi leidma aset väikeses maakonnalinnas. Sinna oldigi praegu teel.

„Olen mõelnud järele“, lausus Rõivak, süües ihukasti sinki ning rüübates teed, „ma ei ostagi autot, kui müün oma hobuse. Sängin parem õhulaewa, sellise zeppelinitiübilise, nagu on sakslasil.“

„Mõtad minugi kaasa siis?“ küsis Reesi.

„Sinu!“ põlastas Rõivak. „Kes mõib mõtta õhulaewale sinujugust. Gaffab sul seal marsti keerlema pea ning langed üle ääre alla; liiga kerge oled sellise suure laewa jaoks. Aga maat', kui mõtan naise, niisuguse hästi pakku, matkaka eide, kes wajutab koha alla oma raskusega zeppelinini taguotsa, selle panen elama sinna.“

„Muskolini olla kuuldavasti kõhnad tütrede“, tähendas Seiti, kellele tuli meelde omaaegne Rõivaku jutt.

„On's wahhe maailmas pakke naisti? Küllalt neid; enamgi veel kui saledaid. Walin wälja hästi kaaluka. Asetan ta õhulaewale ning lasen sellega üles, nõõriotsa jätan enese pihku mõi seon wantri külge.“

„Aga siis pole sul enam hobust ju“, pajatas Reesi.

„Eks zeppelin wea. Mina istun wantris, sõõn hanematja-pasteeti, kurke ning timplaia, ülal põrises zeppelin. Wanter weereb nii, et tolm toga; eks ole tore?“

„Tore küll, kuid zeppelin mõib wantri tõsta lendu,“ arwas Seiti.

„Milleks olen õppinud siis loogikat? Rõõnelesin ju praegu, et naine peab olema hästi matkakas, hoiab õhulaewa parajal kõrgusel aiwa. Nii jah, istun aga wantris ja muudkui sõidan. Ja kui on juust waja minna naise poole, eks siis sikutan alla tolle õhulaewa. Ngapidi praktiline ning kena. Ja mis peaafti, weel, — teised mehed ei pääse manu; waatavad küll alt ülles, ajawad selga päid, kuid mis aitab kõif see, kui pole nii pikko redelit.“

„Aga lapsiga on lugu paha, kukuvad alla üle ääre,“ tähendas keegi muistlane, kes istus nende kõrwal.

„Misjaoks on siis nõõr? Nad mõtawad kinni nõõriit, liuglewad alla, tulewad waatama papat. Spiwad atrõõaatideks nii ja saawuta-

mad maailmakuulsuse. Nende pildid ilmuvad igas ajalehes. Kõige tähtsam olen aga mina ise, mina, Kõivat Markus, kes on valmistanud sellise toredate lastekarja.“ — — —

Sõ kiskus unele, uinus varsti terve laager näiliselt. Paar koera närtsid meel konte, kuid peatselt tõmbusid terra needki, kondipurust küllastunud matjad seedimas toitu.

Seiti tahtis püsida äärmel, kuid Joe metsadõht otsesui julatas kinni filmad. Tema virgudes lähenes uuri seier ühele; ta oli ärganud varajal ajal. Väljus kiiresti telgisti, uinuma Kõivaku kõrvalt, kes norises samuti, nagu õhulaeva mootor, mille ostust oli kõnelemine õhtul.

Kuufetas oli pisut kaldunud haripunktilt, ujutades üle fogu metsa-aluse maagilise, sinaka valgusega. Puude piirjooned olid teravnemud, vari lõhestas äkilise joonega valguselaigu.

Riivi juures ootaski Reesi.

„Armasin, et sa ei tulegi, jäid magama“, sojistas tüdruk. „Kuid läheme nüüd tähts!“

Nad läbisid tiheda, noorte kuuskede rea, milliste tagant algas kraam, mana, jiskemajunud ning foostunud. Nuttasid edasi piki kraamifallahti, kuni Reesi peatus, pöördudes üha padrikusse. Tee läks üles mäge, hingeldamagi mõttis pisut. Siis harvenes noor kuusik, tüverägastiku wahelt paistis väike, kõrkjalt metsaga piiratud lagendik, mida valgustas heledasti täiskuu. Peaaegu lagendiku keskel kasvas kõrge, sirgetüvone mänd, misates warju süsimusta joonena põiki üle lagendiku. Männi all istus halli waipa mähitud mustlanna. Ta põlswil lebas suur kannel.

„Kes on too seal?“ Seiti tähendas käega mustlanna juunast.

„Kas sa siis ei tunne Riivat, pimedat mustlastüdrukut, kes wahelt õhtul mängib kannelt?“

„Ah, Riiva on seal!“ imestas Seiti.

„Tõsi küll, kuivalgus moonutab. Kuid, miks pole veel teiji?“

„Küll nad tulewad. Istu sinna kadakapõõsa taha, sealt näed kõike selgesti, nagu peopesalt. Ma lähen nüüd.“

Tüdruk kadus. Seiti istus põõsa taha, waadeldes kuutiiris helkivat lagendikku.

Mustlanna istus kangena ning liikumatusena; teda mõis pidada kujuks või warjaks, mille tekitanud põõsas.

Siis liikus käsi, sõrm puudutas ainsat keelt, mis helatus läbi waiuse, tabades kõrwa trummingku nagu piitsahoop. Seiti wõpatas.

Gemal jahises ja lagendikule paiskus kolm alasti mustlastüdrukut, neile järgnes wastassuunaist teisi, kuni lagendikul ringles tosinna ümber thualasti mustlaspiigadid. Nad moodustasid männi ümber ringi, juletud rõnga, liitudes nagu ümber telje, mida kujutas Riiva.

Seiti waatas, kuid ei tundnud Reesit, kuivalgus muutis ilmet. Tüdrukud olid salebad, otse poistefelikult salebad. Sarnasid kaugeit waadatuina pronksist walatud kujudele, millistele mingi jõud oli annud liikumismõime. Nende wäikesed rinnad lätkisid kuutiiris.

Kostus esinene, lestimam heli kandlilt, millele järgnes rida teisi, moodustades enesest mingi summalise tantsu algatuste. Üks heli algas taga

teist, ühines sellega, kuni hajus, et anda aset uutele, mis elama hakanud kandleilt lahkamatult wõnkusid õhke.

Ring liikus, alul aeglaselt, päraft kiiremini. Tektis kummalisi liigutusi armukaist käsi ning jalust, mis wäledaina, kuid kindlas taktis wahetasid kõhti.

Geiti polnud enne weel kunagi kuulnud sellist mängu. Muistlaseit ostas wirtuosslikult käsitada kannelt, wõludes sealt esile otse hingejõubuid helimõnkeid. Ja enne kui oleks juutnud teelata, tundis ta end jälle wajuwat unistujisse. Kerkis silme ette kuju, keda oli tahtnud unustada juba kauema aja kestes. Kõikjal walgus midagi Astast. Teda imbus kuukirtest, kafteniistusest ja metsalõhnast. Geiti oli kaugel armuhaigusest, tõwest, mis paneb inimese alul laulma ja muudab lõpuks kõhnemaks nälginud penist. Kuid ta ei juutnud suruda tagasi esilekerkivaid hetkelisi mälestisi. Ja enne kui juutis seada end mõtluswalmiks, oli Asta kaudu ürt jälle kujunenud teguriks, sellega ta pidi, wähemasti mõttes, arweta järele mõnd aega, kuni juudab ta paisjata ebafoowitawate mälestiste kolikambri.

Tantsijatering liitles nüüd õige kiiresti, taktis kandlehelidega. Kummalisi, hetkelisi kujutisi tekitasid nende peened, saledad käed ning jalad. Tsjane, hästi puhuwaile tuulepuhangule sarnanew laul tungis Geitini. Ta ei tajunud sõnu, kuid helide terwikust imbus otsekui kutsuwat kirge, ebalewat andumistahet.

Asti lagunes ring paariviisi. Tüdrukud keerlesid, nagu tawalised tantsijad, tahekaupa wäikestel lagendikul, rinnad surutud tugewasti wastamisi.

Smekireesti keerlesid nad, mustalokilised pead wijatud selga, käed tugewasti põimunud ümber kaaslase piha.

Ja õõgi oli just nagu loodud selleks tantsuks. Oli soe, waiwe ning walge. Rohus läikis kastet, metsast imbus waigulõhna.

Kannel helises weelgi kiiremini. Pika männi kirge wari otsekui lõikas pooleks paari, kes libises takti ille.

Tüdrukud sattusid nagu mingisse ekstaasi. Nad wäänlesid kui siud, rabelesid ringis, hammustasidki teineteist. Olid iharad, graatfilised nümfid, igas raatus tukslemas elutahet, weres pakitsemas ürgseid kirgi.

Dimalise pildi jaoks maalida neist, mõtles Geiti. Rahju waid, et puuduwad faunid. Muidu on aga kõik — mets, kuuwalgus ja nümfid.

Kuid saabusid needki, enne weel, kui Geiti juutis lõpetada tekinud hetkelist mõtet. Lagendikule wiskus kari noori muustlaspoisse, samuti alasti. Nende karwased jalad paisisid Geitini.

Sis läks kõik kiiresti. Osa tüdrukuid tõmbus tagasi, ühines näiliseks terwikuks ning taganes pooleldi metfaserwale. Ülejäänud peatusid hetkeks ootamas poosis. Mõne sekundi möödudes tekkisid uued paarid, kuid nüüd juba poisid tüdrukutega.

Kannel, mis oli waiwinud wahhepeal, hakkas helisema uuesti, taja ning aeglaselt. Mlasti paarid, liibununa wastamisi, libisesid wiirastusina mööda Geitist. Ringid aeglastusid taktis muusikaga, kuni tantsust kujunes tawaline käigujamm ja paarid kadusid metsa teineteise järele.

Wiimse kandleeuele märisedes olid kadunud kõik tantstjad. Lagendit paistis üsna tühi. Niiva waid istus weel männi all, kannel süles. Olid kadunud teisedki tüdrukud, need, kes tõmbusid metsajärwale mustlaspoiste jaabudes.

Geiti tahtis just parajasti lahkuda ja minna tagasi laagri, kui ta kõrwu riivas hele karje. Keegi mustlaspiiga karjus appi. Geiti jooksis hääle juumas põiki üle lagendiku. Tihedad, terawad kuuseokjad löid wastu nägu, kriimustasid käsi.

Ta pidi kuffumagi korda paar, komistades üle murdunud kändude.

Põdrakanepit täis kaswanud nõos rabeles kaks inimkeha. Mustlanna silkas, kraapis küüntega poisi nägu, sülitas talle filmi, kuid see ei mõtelnudki wabastada tüdrukut.

„Appi, appi!“ karjus mustlasneiu, nähes Geitit. Too hüppas rabelejate juure ja andis poisile löua alla tugewa hooibi, nii et selle hambad laskusid.

Rohke wabastas mustlane tüdruku ning hüppas püsti. Oli rebemas wihast, filmadki küiskasid rohelist.

„Mis ja kuradi päewawaras topid oma nina teiste asjadest!“ jahistas ta rusikas käsi. „Kägistan su, kui koerapoja,“ lissas juure, liitudes Geiti poole.

Wabanenud tüdruk oli kadunud; nähtawasti ei puutunud edaspidine enam temasse.

Geiti waatles wastast hetkeks. Oli päris tugew mustlane, käsiwarril lihasteidki kuhjas. Ta mäletas pisut poisi nägugi; oli kõnelenudki temaga paar sõna.

„Tahtsid wägistada tüdruku?“ küsis Geiti.

„Mis see puutub sinusse,“ wastas pois tagedasti. „Kuid tere peale jaad, nii et mäletad!“ Ta hüppas Geiti kallale. Kärsid sülitati kofku, rabeledes maas, murdunud põdrakanepi warte ja kõrge, kuiva rohu keskel.

Mustlane püüdis wastast rusuda enese alla, kuid Geiti juutis enda olati wabastada õigel ajal. Kuigi ta polnud maadelnud enam keffkooli päewiist jaati, oskas ta end süiski weel päris korralikult kaitsta. — Nad hingeldasid, ähkisid kui juured sepaldõtsjad. Mustlane oli kindlasti tugewam Geitist, kuid Geiti oli osawam. Ta kasutas võimaluse korral dshuidshitu mõtteid, nii et wastane inises walust. Mustlane haaras Geiti kaelast, pigistades kurgu otsekui pihvide wahesele. Kuid nüüd wabanes ta Geitil teine käsi, surus kiiresti põidla wastase paremasse silma. See karjatas walust ja wabastas sõrmed teise kõri ümbert näo kaitseks.

Rabeledes nad olid sattunud rinnakule, kust weeresid nüüd alla soostunud nõkku. Kende alt kerkis pilliroo murdudes wulinal soogaase, niiskustki imbuse läbi rõiwaste.

Mustlane, saades toetuda wastu murdunud puu tüwe, juutis end ristkuda pooleldi istukile, tegi järsku, kiire liigutuse ning äkki läigastas ta käes waheda puski tera.

Nüüd oleks võimalus furra! tungastas Geitil läbi peaft. Oleks soodus võimalus furra kasutul ning otstarbetul inimesel, kelleks ta oli pidanud end. Kuid selle mõtte häwitaw peaaegu tekkimismomendil elutahes ja

44
jellega jeltinud wiha. Siire liigutusega ta wältis löögi, põikas kõrwale, tegi põlwega järju nõrju, mis liigutas mustlase täht, nii et wältfatera tungis mehe oma reide.

Setteks kaotas mustlane aega ja jeda wiinuitust kasutaski Seiti; mistludes pooleldi istuli, te andis mustlasele tugewa hoobi otse maffu. Lööb halwas momendiks wastase, pükski libises käest. Enne kui ta juutis foguda end, wirutas Seiti talle löögi kuskasse, koondades jellesse fogu oma jöu.

Mustlane mõpatas, ähkis hetke ning wajus kofku. Löögiht oli piisunud wastase mõitluswõimetuks tegemiseks.

Seiti siutas liikumata lehawalt kehalt päksirihma, millega sidus polsi käed wõimalikult tugevasti, tõusis siis lööjutades, silme ees punajed rõngad. Üle kaua aja ta tundis mõidurõõmu, mis tõstis pijut enesetunnetki.

Kuu hakkas wajuma alla; sinakaid, laiu tiirewihte paiskus läbi tiheda oksastik, heledate laikudena walgustades nõgu, milles mõitlejad wiibisid.

Mustlane ohkas ja amas filmad. Waatas segasena ringi, ei tajunud esimesel hetkel juhtumust. Siis peatus ta pilk Seitil. Ta ei olnudki enam wiiane; waatest paiskis pigemini alandlikkus.

„Säta janudi, Saksjan!“ lausus Seitile.

„Kuidas januti?“

„Päasta mind lahti ning lasse minna!“

„Mine tea, mida kawaksed teha mulle; torkad esimesel foodsal juhul maffu pussi ja lasjed wälja mu foolikad. Bealegi — ja tahtsid ju wägistada tiidrukku.“

„Midagi ei tee sulle, Saksjan. Ja tiidruk — ega mul temaga poleks olnud täna esimene lork, niisid aga tõrkus, ta ei saanud, mida tahtis.“

„Mida ta tahtis siis?“

„Lubasin osta talle punase juuksehammi künagi. Olen talle paljugi ostnud, kuid tiidruk tahab saada ikka enam ning enam. Niisid, mil ta ei saanud lubatud hammi, pani turtsuma ja küünistama, nagu kass. Ütlefin küll, et ostan selle sulle esimesest poest, mis juhtub ette teel, kuid temale pista enne piisku asi, siis alles ajab magusamat juttu.“

„Miks ja siis wägisi?“

„Eks tekitas wiha. See wana libu, kuid teeb, nagu oleks kahe-teistaastane.“

„Wast luiskad?“

„Ei! Nii tõesti kui mu nimi on Adam Mitrowski, mõid lüüa mu maha peni pähe, kui waletan. Olen luisanud enne ja luiskan ka edaspidi, kuid niisid kõnelesin tõtt.“

„Sa ei kanna minu peale wiha, kui päästan su lahti?“

„Ei! Ütlefin juba, et ma pole praegugi enam sinu peale wiiane. Mul küll, siis olin õrritatud, oleksin mõinud su tappa; niisid aga tabasfin, et oleksid mu sõber. Olen sulle eluaeg tänulik, kui wabastad minu ega räägi kellelegi.“

„Miks ja siis oleksid nii tänulik?“

„Ei taha jääda ilma mehe tunnusest.“

„Ei taipa, kõnele selgemini.“

„Sigus, ja pole ju mustlane, ei tea. Noh, jee, kes vägistab meie juures tüdrukut, jee kohitsetakse.“

„Kes kohitsemad?“

„Ükskõik kes. Kui süü on tehtud selgeks tunnustajaga, ei aita midagi. Polegi tähtis, et vägistati, aitab sestki, kui tahehi.“

Seiti kahtles hetke.

„Aga tüdruk hakkab lööma läärni ja mis aitab siis minugi waifimine.“

„Ei jeda pole. Minult siis, kui sina teed teatavaks juhtumuse, on sunnitud kõnelema temagi. Kui aga sina waifid, siis ei tee ta lahti juudki.“

„Babastan su ja waifin, kuid ühel tingimusel: kui selgub, et oled waletanud, teen teatavaks kõik.“

„Olen nõus!“

Seiti wabastas rihma mustlase käsitl, olles ise walmis hetkeliseks enesefaitseks. Kuid ei juhtunud midagi. Poisid tõusis aeglaselt maast. Liigutades kangeks jäänud sõrmi. Läbi pükste imitjes werd wäikest haawaist, mille oli tekitanud ta oma puks. Otjis siis rohust jellegi, puhastas ning pistis tuppe. Robas siis taskuis, kuni tõi sealt epile rewolvri, kulunud, wanatiübilise rewolvri.

Seiti taandus.

„Oh, ära arwa, et tahan proowida su naha passust,“ naeratas mustlane. „Kingin selle sulle, wõta vastu!“

„Miks ja kingid selle mulle?“ küsis Seiti.

„Miks? Noh, tänuks selle eest, et tegid head mulle. La pole küll juft uus enam, kuid toob õnne, kindlasti toob õnne sellele, kes kannab jeda enesega.“

„Millega sa põhjendad jeda?“

„Mul oli wäga tark wanaema, wõlur otse. Amulutas jaatust käejoontest kui lahtisest raamatust; ennustas kaartide järele tulewikku, ostas linnukeest, ussiõõnu ja weresulgemist. Eks tema tegigi need märgid,“ — mustlaspoisid asetask relwa kuuwalgusse. Kulunud terasele oli mingi tõwa asjaga tõmmatud kummalisi joonekese ning kriipse.

„Wanaema ütles: „Kes niijuguste märkidega faktud asju kannab kaajas, jee on kaitstud nõiduse, kurja filma ja õnnetuste eest. Wastan jeda pusilegi teha samu määrke. Eks wõta aga vastu!“ La ulatas relwa Seitile, kes jelle lõpuks wõttiski ja pistis tasku.

Gemal, metsa taga, kires kikas. Puude all hakkas hämarduma, warjud pikenesid, walgus kahanes kuu wajumiseega kisttaewast.

Mad läksid kahakesi telkide suunas, kumistades roigaste ja kändude üle. Kõnelesid ajuti ühest-teisest, kuni leidsidki end laagrilt. Telgid heitfid koonujekujulisi, süsimusti warjusid, awaused mustamas vastu walgust. Paar hobust sõid, kõlistades waljaid. Oli waifne ning jee.

Seiti pugus tasakesi sisse telgi awausest ja heitis pikali; juitjetadagi ei tahtnud enam.

Tundus pifut mõõrastav. Kõivaf ei norfanud, nagu tavaliselt, hingas tafa, waewalkmildawalt ning liiresti. Geiti muutus rahutuks, tõmbas tiku, kuid pillas selle kohmetuise, nähes Kõivaku ajemel lebamas keefit.

„Kas kohkufid, mis?“ tüdruku häälest kostis muret.

„Ei — juft,“ kogeles Geiti, „ma niifamuti — waatafin ringi. Kus Kõivaf?“

„Tädiranda läks,“ naeris tüdruk, „ega ta tule enne aowalget mõi päifejetõufu.“

„Ja kust fina said fiia?“ küfis Geiti.

„Siia tulin. Nii kui tulin metsast, tulin fiia kohe; ootafin ammugi juba, tahtfin üllatada find pifut. Kus ja nii kaua olid ometi?“

„Samuti. Lonkifin metsas,“ waletas Geiti.

„Mina arwafin juba, et effifid; pidin tulema järele, ofiina find.“

Geitil oli kuidagi piinlik, ta ei olnud harjunud sellife oluforraga, püüdis lahendust leida kõnelufes.

„Seleta mulle, kuidas need alasti poisifid jattufid tantfijate hulka,“ küfis tüdrukult.

„Eks tüdruku isef kufufid nad, igaiks oma. Enne waatafid metfjast, päraft kargafid lagendikule, kui paras aeg. Need tüdruku, kellel puudufid poisifid, tulid kohe tagafi.“

„Olid finagi nende hulgas?“

„Kas ja ei näinud fiis?“

„Ei, kuuwalgus moonutas.“

„Kuidugi olin, ega mul pole ju weel poisfi.“

„Kas tulid ühes teistega laagrisse?“

„Ei. Igaiks tuleb omaette, ei taheta teha käre, äratada koeri.“

„Mispäraft ei taheta teha käre?“

„Koh, wanemad inimefed nagu pahurad, ei jalli meeljasti sellifeid õifeid tantfe.“

Geiti waikis, ei ojanud enam midagi pärida, mõtles pifut, küfis fiis aeglaselt:

„Kuhu jäi Riiva?“

„Keegi tüdruk juhatas ta koju. Oh, Riiva läheb pimedanagi küllalt tiiresti.“

Teffis paus. „Telgiawauiseft helkis kuuwalgust wäitfe, fitja wiiruna.“

„Geiti!“

„Jah.“

„Ma tulen sinu juure, jafe on üffinda; ja lubad ju.“

Weeres, ootamata wastust, poifi kõrwale, haarates selle embusje. Geiti ei mõiftnud alul kuidagi reageerida juhtunule, lebas pooleldi kohkununa, käed laiali kui linnupüüdjal.

„Mra fiis kardaf ometi!“ naeris tüdruk, „ega ma julle midagi tee, hea joe on sinu kaisus.“ Ta liibus wastu Geitit, palawana ning tukslewana.

Geiti wõpatas, tõmbus eemale, kuid tüdruk ligines talle weelgi enam, löi äffi käed tugewasti ta kaela ümber ja hammustas õlast.

Setteks kaotas pois jänesemalitssemise. Silme ette kerkis meripuna-
leid kõngaid, haaras tüdrukule järele, kes liibus ta vastu, märiseses kogu
kehast.

Ja äkki nägi Geiti avatud afnaga waguninurka, läbi mille paiskis
eemalt järve sinu. Selgesti nägi ta tüatrlast, kes naeratas talle, näili-
selt nagu imestustki juuris, selgeis filmis.

Ei! Iauusus eneses. Ei! kordas ta ning järju liigutuslega pööras
tüdrukule selja.

„Mis nüüd, Geiti!“ kõhus tüdruk, haarates poisi piha järele. „Mis
nüüd?“ kordas, pooleldi nuusjudes.

„Ei midagi, oleme parem mõistlikud,“ Iauusus Geiti väsinult, mäh-
kudes waipa.

„Geiti!“ Tüdruku sohinast õhtus palamust. „Miks pöörafid nii
järsku selja? Seleta ometi! Wõi armastad ja ikka weel endist wiisi seda
tüdrukut, kellest kõnelesid mulle kord?“

„Armastan tõesti endiselt.“

„Smelik ole, Geiti! Sama hästi võiks armastada kuud või päi-
kest. Sa lihtsalt ei sall mind, see on kõik.“

„Ei, ja ei mõista mind, Keefi. Oled küllaltki armas tüdruk, heaks
sõbraks sobid mulle, kuid ma ei saa midagi parata sinna, et ei suuda sulle
pakkuda enam. On nii sügavale juurdunud too tüdruk, et ei suuda teda
kuidagi heita mälust; warem või hiljem ümbritsewad teda jällegi mõtted,
armestawad tema, kui saamutatawaga, kuigi see kõik on mõtetus. Arwan,
see tuleb sellest, et olen mõelnud temale liig palju, lihtsalt masinlikult,
siis, kui töötasin pildi juures, mis kujutas teda. Sarjusin alati mõtlema
temale ja nüüd ei saagi enam lahti sellest.“

Näi ootama wastust, kuid see jäi tulemata, kuni pöördudes leidis,
et oli üffi.

Elu läheb siingi keeruliseks, mõtles, kiskudes kofku waiba all. Oli
kahju, et ei wastanud Keefi õrnusele, kuid teisest küljest tundis rahul-
dust, et ei lastnud end wallutada asjatust tunnetepalangust.

Nah, keeruliseks oli läinud elu siingi. Tänaise dö kestes oli ta ela-
nud läbi nii mõnagi; talismanigi oli saanud enesele, echeme, mis pidi
tooma õnne ja ära hoidma õnnetusi, kurja silma ning wõlumist. Wõib-
olla oli see kõik osawasti hunnikusse luifatud wale? Kuid Geiti ei pool-
dunud seda mõtet, uskus siiski mustlase juttu, kuigi kawatjes seda soodsa
wõimaluse saabudes kontrollida.

Weel oli aega, paar kuud mõis meeta weel mureta pääjuseksena;
siis pidi ta asetama end uute sihtide keskusse, pidi otjustama lõplikult,
mida enesega wõtta ette. — — —

*

Oli teel hommikust saadil. Linni möödudes päikesetõusust nad
läbisid piiri, liifudes nüüd hoopis teise riigi maa-alal. Südasuwe algus
tõotas Lätis head laadaaega, mida kasutama oligi rutanud mustlaspere,
selle hulka kuulustid ka Wõiwat Markus, Keefi ning Geiti.

Sõideti kiwiteel, tolmusel ja põrutawal, millel hüplesid wanfirat-
lad ühest õnaruselt teise, kõhnad hobused kattanud higiga, mille lõhn

meelitas juure parme ja kärkeid. Tolmu tungis tisedana kurku, kust majus kopju, hõõrudes hingamisnullikesti nagu liivapaberiga. Enamikul mankreist olid tõmmatud päiteke kaitseks üles plaanitud, mis vähemasti hajutafid kiirte otsele mõju.

Seiti nõjatus padjule, lesides poolstukkumana. Oli heagi lehada nii, all lokslemas manker kiviisulitel, ülal hekkimas päite läbi riide.

Wahpeal polnud juhtunud midagi erilist; elu ketras monotoonset mõõdanikulõnga aja lastumatuult liiklewale wärtnale.

Reesi oli waid muutunud pisut, ei püüdnud enam endisena Seiti juurde, eemalegi katkus hoida end poisist. Oli minetanud tavalise lõbujuse, wahetades naeru halli ükskõiksusega, mattudes ajuti hingeliselt passu, läbipaistmatusse rüüsisse.

Salgast oli lahtunud mõningaid, nende hulgas ka Adam Mitrowski. Oli läinud ajama õnne jälgi, nagu oli lausunud Seitile enne minekut, mil lahtus laagrist, puusal, kuu all, wõlutud wäits, kummaliste ristikestega kohlapuust päral. Lausa muutunud oli poisj pärast kallust Seitiga, wõttes nähtawasti pähe mõistuse. Väks laulma kuskile mustlasloori, kuna omas tenorihäält, millest kehtwal rawimisel wõis saada kunstiline, wäärtuslik häälematerjal.

Kuid tema, Seiti, istus endiselt wantripäras, filmad wäjnud waatamast teelahmest teisele. Istus nagu kärkeb, kes kogemata kleepunud liimipaberile, suutmata wabastada end sissest wedelikust.

Awistas uduiselt, et peab leidma kehtee, mis sürdub nende kahe erinewa miljöö wahelt töö- ja elurõõmule. Kuid ta ei uskunud, et üldse kunagi awastab selle; pigemini kartis, et kaotab edaspidi sellegi wähe, nõrga eneseisu ning närbumud, nigela elutahte.

Ta wihkas linna nüüd, mil see tuhandepäine koletis ei hoidnud teda enam oma ujas. Ettekujutusisiki iiweldus bensiniisulitust, kiviisõe tõrwastest hõngust ja tänawate lõhnast. Wihkas kiiskawat elektriwalgust, kiremaid waateaknaid, mis tulwil täis kaup, kõrgeid maju, tolmunud koridore, keldreid, mille raudwõrestatud aknast auras tänawale hapukat roiskumislõhna. Wihkas inimest, passu, kõhnu, kehtmisi, rammusaid, ije-teadwaid, julgusetuid ning rumalaid, kes wantfifid kiwel ja ikka jälle kiwel, ajus ainus sõna raswases kirjas: äri.

Kuid teinegi miljöö, wastand esimesele, polnud tema jaoks. Talle ei meeldinud sihiti aelemine mõõda maakamarat. Teda ei huwitanud hobused, telgid, waihad, wahetatavad naised ega õised tantsumid üf. Udasil lagendikel. Selles kõiges wõis ju alul leida huwitawat, romantilisust, kuid lõpuks ikkagi muutus kõik kahwatuks ja werewaeseks, suutmata edaspidigi passuda uut, huwitawat ning wärsket tema jaoks.

Nii wõisid elada waid mustlased; neid kiskus paigast teise rahutu weri, rändamisihha ning mattamisjanu, kuid tema, tema küllastus sellest. Shkas ajuti waukust, rahu, kehtwat liikumatu.

Neil kordadel ärritas teda kolisew manker. Ta oleks tahtnud hüpata maha, eemalduda teekolmusest, wistkuda efunesse ettejuhtumasse jõe uhtuma maha liiwa kehalt ning nahaautudest. Kuid mõistus suuformistas soowi alati õigel ajal ja ta istus rahulikult edasi wantripäras, usatudes nägema kõiwaku laia turja kõrwalt kaheltpoolt mõõda weniwat maastikku.

2.

Usta Raudürt tõusis Iehamistoolilt, misates ajalehe hoolitult lauale, kust nüüdjama oli leidnud teate Seiti Tarna jäljetult kadumiseft. Teade tabas teda ja muutis rahutuks, kuigi ta ei näinud põhjust, miks ta pidi osa võtma Seiti Tarna saatusest, keda küll maemu aasta eest tundis hea tuttavana. Oli flirtinudki poisiga pisut, kuid loobunud järsku, aimates, et kord süüdatud tuli võib paisuda liig tugevaks leegiks, mida kustutada pole enam võimalik tahtejoaga.

Oli kord katsumud lõplikult hävitada seda tunnet, kuid see ei õnnestunud tal. Sa kui Seiti oli saanud talle kirja, oli võidelnud oma sise-minas, kuni mõistus saavutas võidu tunnete üle. Seiti järgmised kirjad oli heitnud lugematult tulle, kuigi keegi kuvas teda awama neid.

Ometi, ta pidi tunnistama enesele, polnudki ta tahe nii suure, piiramatu võimuga despoot, kelle vasalliks oli nüüdsest mõistus. Tunded olid wallutanud ta siis juba, kui otsis üles Seiti kuldnoakongi ja põksuwa jüdamega ronis üles nigelaft trepist, mille astmed nagisefid hädaldawaina jalge all.

Kuid ülal oli taas suutnud rudjuda alla tunded, asendades selle jaheda wiisakuse ning uudishimuga, millisena väljenduski Seitile. Rahkudes oli tahtnud pöörata tagasi ükstele, lausuda mahajäänule paar õrna, hellitlewat sõna, kuid jäi siiski tegemata pööre tagasi ja pooleldi pahandudes oli rutanud alla trepist.

Ent nüüd, mil taas oli häirunud ta rahu sõnum Seitist, hakkasid tunded endid liigutama tugevamini, hoolimata mõistuse hoiatawast häälest, mis nõudis ükskõikust.

Ustale oli tekkinud idee aidata Seiti. Tal oli võimalik teotjeda nüüd, vähemini lootis seda, arvestades Ginksmanni isikut, kelles wäheste olemasolewate andmete põhjal nägi rahaahnet ihnuskoit.

Ta teadis, mis ootas Seiti tabamisel, ning see teadmine tekitas temas piina ja kartust, kuigi alles hiljuti oli pidanud ennaft Seiti suhtes päris ükskõikseks.

Usta ei wütnud kaua aega, warustus rahaga, mida küllaltki helde oli andma wana, hõbehabemega isa, pärimata tütrele põhjust. Teise päewa lõunaks astuski jaamaperroonile, kust Seiti tootordse korterini oli waid pisut maad.

Oli hall, aurune, kuid soe päew. Hiljutine wihm oli korjanud õhust tolm. Lühiruk hingas sügawasti, haistes õrna lilleõhna, mis imbus tawatwale kuskilt aiaft.

Ta peatus hooiwärawa ees; siis hakkas tukslema äffi süda; ta tundis hetkelist soowi, pöörduda tagasi, kuid hajutas peagi selle tunde. Usta tahtis enne, kui tegi wiisiidi Ginksmannile, kõneleda Seiti korteriperenaifega, lootes sellelt kuulda midagi uut Seiti kohta.

Wäikeses, räpases hoomis ei olnud ainsatki inimest; hoominurgas, nõõril, lipendus paar imikule kuulawat rõwahilpu.

Ta sammus üle hoomi maja poole, koministades kõrgekonsalijel ringal üle konarliste munatwide. Wäikeses, pimedas efitus wedeles kar-

tulikott, labidas ning fastmiskann. Ruskilt imbus hapukat, ebameeldivat lõhna. Ta koputas ufsse, kust eelmisel korral oli näinud wäljuwat pere-naist.

Woodi nagises, aeglased sammud liginesid ufsse, riiv lõksatus ja perenaine pistiski oma pea wälja ufsse wahelt, tundes otsekohe tuleja, selle nagu talle oli jäänud meelde eelmisel korral.

„Astuge aga sisse, preili!“ lausus mahedasti, pill peatumas külalise elegantjel rõivastijel ning kuldmonogrammiga kaunistatud ridikülil.
„Tuba küll piisut korratu, kuid ehk preili istub siiski piisut.“

Oli kaunis lihtsa sissejeade ning pleekinud tapeediga tuba; seinabel rippus trüütitud õliwärvipilte, tagumise seina ääres kulunud diivan paari tooli ja ümmarguse lauaga, millel oli pleekinud damastist waiw.

„Do, lähen jälle peatselt,“ wastas Asta, „tahtsin teilt waid küsida üht-teist.“

„Preili tuli wiist noorhärra Tarna päraasi?“ küsis perenaine, uudis-himu filmis.

„Jah. Tahtsin küsida mõnda asja. Muuseas, kunas ta lahkus siit?“

Perenaine otjis kummutilt wäikeste, roheliste kaantega kalendri, firmis piisut lehti ja lausus: „Eila sai tats nädalat just. Ei mina näinud, kunas ta kadus. Kui läksin talle hommikul wiima kohwi, oli tuba tühi, laual üüriraha ja sedel, kuhu oli märkinud, et läheb tungiwatel põhjustel ära; muud midagi. Jah, olgu, mis tast nüüd kirjutatakse, kuid üüriraha maasis alati aujasti õigeks ajaks. Ei osanud kuidagi kohe arwata niisugust asja temast, nõnda waiwne ja tagasihoidlik oli teine, koduski ei läinud wälja mujale, kui kooli ja tundidele.“

„Kas wõiksite mulle näidata seda sedelit?“ küsis Asta.

„Kohje otfin selle üles,“ lausus perenaine, hakates kraamima laua-sahtlis korratult lebamate paberite hulgas. Otjis kawa, kuni leidiski wäikeste paberilehe, mille ulatas Astale.

Rebitud joonistuspaberi tüütle oli Heiti kritseldanud pliiatfiga paasrida, teatades, et lahkus foretrist arwatamasti lõpulisult, jättes omad asjad perenaise hoole alla.

Ta ulatas tagasi lehe.

„Kas wõiksite arwata, mis wõltsis ta weksli?“

„Do, kust mina seda ometi tean, kallis preili. Kehw noorhärra oli, wõib-olla fundis puudus. Kõrkuhoidlikult ta küll elas, jõi harilikult leiba ja heeringat; wiisin talle hommikuti kohw: ta wahest ja õhtuti teewett, see oli kõik.“

Ta Astale oli sama Heiti otnud eelmisel suwel pea igapäew maus-tifi. Tal oli piinlik nüüd, tagantjärele. Deine pidi nälgima hiljemini, et temale wõimaldada süüa šokolaadi ning jäätist, mida neu ise wõis hankida ülearuigi.

„Wast oleksite nii lahke ja näitaksite mulle tema tuba,“ lausus siis. Sootis sealt leida üht-teist, mis oleks selgitanud olukorda, milles oli wiibinud Heiti, mis fundis teda astuma üle lubatud piiride elutegeluses.

„Miks ei, heameelega.“ Ta awas nagisewa ufsse, mille tagant kerkis ašiline, pööningule wiitw trepp; ronis ise ees, astmelaudade krigiseses

matjaka keha all. Nõnda järgis talle ettevaatlikult, kartes, et koministub äkki ja kukub kaela talle päks ning raste eit, kuid too ronis üsna kiiresti kõrgemale, kuni oligi pööningul.

Tuba oli jamaš seikuforras, millesse oli jätnud ta Seiti. Põrandal mustas pisut peent mulda, mis langenud alla laepragude mahelt. Saaal lebas kuivanud leivakannikas ja heeringaluid segamini joonististe, fiktiside ning paberilehtedega.

Nõnda jisse astudes läwest vaatafid talle wastu pildi otjekui elamoad filmad. Wärw oli kuivanud nüüd täiesti; toas tundus pisut mooniõli lõhna.

Tüdruk ligines oma teifikule, waadeldes haruldase hoolega wiimis- telatud teost, milles tundus nagu osa temašt enesešt. Tundis, nagu istukski jeal, waguminurgas, kuulata des, mida jutustab Seiti.

„Küll ta ifka lõhtus jelle pildi kallal tööd,“ kõneles jutufas pere- naine. „Muudkui pintselbas aga, tahtis teišt ifka wiia näitufele, nüüd puha ilmaaegne jee juur waew.“

Nõnda mõtles hetke: „Tahtis wiia näitufele . . .“

„Üürige mulle jee tuba; härra Larna asjad wõitwad jääda jisse.“

Perenaine waatles teda imestudes.

„Mis preili siis hakkab peale niifugufe alama toaga? Ja,“ ta wiimi- tas, „wõib-olla tuleb noorhärä tagafi.“

„Ei tule tagafi too noorhärä niipea; jelles wõite olla kindel. Peale jelle, — teotjen tema huwides, pidage meeles jeda.“ Ta arwas riidikiilti, pistes perenaisele pihtu kirju rahapaberi.

„Ega sa siia tulegi elama, käin mahest harwa, üürirahagi wõtte härra Larna nimele,“ lihas juurde.

Raha muutis perenaise lahtufeks iše; ta waatles auartlikult nooblit daami, kellel näis olewat juur jarnadus pildiga, millešt oli kõnelenud asja.

„Muidugi,“ kõgeles ta, „muidugi, olge aga nii lahted, kallis preili.“

„Tulen täna weel tagafi siia,“ ütles perenaisele, kui olid lastunud alla trepišt.

„Olge aga nii lahted, kallis preili. Jätan nüüdsest pööninguufse jälle lahti.“

Tänawal, kaaludes oma teguwiifi, tahtles Nõnda hetkeks, kas oli tot- minud hästi. Ta oli teotšenud siiski erapoolikult, omis huwes, matstes jelle eest, et wõis kasutada Seiti korterit, kust lootis leida põgeniku hinge- elu paljastawat materjali.

Näis aeglaselt, mõtiskledes kogu tee, kuni jõudis linnaferwale, kus wäikeses, kollases puumajas elas Jakob Ginksmann. Maja taga asus juur wiljapuuaed. Ginksmann oli praktiline inimene, ei elanud oma südalin- nas ajumas majas, kus üürid kallid. Rahuldus teiše majaga linnaferwal, juurendades nii oma jissejuhufut.

Nõnda jaabudes oli aiawäraw lufus, aias lonkis hall, tige peni, ham- bad irewil, walmis puremišeks. Ta ootas pisut, kuid ei tulnud keegi. Põgistas märawat. Peni hakkas hauuma, üsna karedasti, kuulata des häälepaelu.

Majants krääkatus, wäljus mees, nähtawasti Hinksmann ise. Tuli tähtsalt ning aeglaselt, waade kiindunud wärawa taga seiswale daamile. Randis peas musta nokkmütsi, jalas kummidega kamasfid, üle kõhu ripnes lai, hõbedane uurikett.

Toriſes paar sõna koerale, kes hiilis eemale, händ jalge wahel, hetſeks weel waadates tagasi.

„Kellega teie soowite saada kofku?“ küſis Astat, awamata wärawat.

„Soowisin rääkida härra Hinksmanniga.“

„Mina olengi Hinksmann; eks kõnelege, mida soowite!“

Wanamees wäljendus kaunis ebawiisakalt.

„Doodan, et lasjete minu wähemini aeda; nii, üle raudwarwe, on kõneleda kaunis paha.“

„Enne öelge, kes te olete ja mida soowite?“

Asta oleks meelſasti lahkunud siit ebameeldiva inimese aia tagant, kuid ta tahtis ſiiski, waatamata kõigele, saawutada ettenõetud sihti.

„Raudürt on minu nimi. Ja ſiia tulin härra Tarna pärast.“

Hinksmann uuris kõnelejat, kohmetus piſut.

„Töösturi Mart Raudürdi tütar olete?“

„Kindlasti!“

Hinksmann awas wärawa. „Olge heaks, maſt tulete ja istute weidi.“ Oli muutunud wiisakamaks äkki.

Räts ees, awades uſſi.

Tuba, kuhu majaperemees juhtis külalise, oli piinlikult puhas. Wahatatud põrandale oli asetatud tublisti waiwu, wiſt kaitſeks põranda kuluniſe wastu. Sohwal, toolidel ja laual lebasid wanad ajalehed; ajalehtedega oli kaetud ka ſuur, masšiwne kapp biedermeieri stiilis.

Hinksmann wõttis sohwalt ajalehe, rullis jelle iluſasti kofku; ning palus ſiis Astat wõtta istet. Toetus ise lihtsalt toolile, wõtmata alt paberilehtegi.

„Tulin Seitte Tarna pärast. Härra Hinksmann,“ — ta waatas mehele otſe ſilmi — „wõtke tagasi oma jüüdistus!“

„Ei feda ole! Ega mul pole maſt wõtta raha, ei ſaa teda kuſkilt kühwliga ajada kofku. Ja maſkſat juba ei ſaa niifuguseſt naljarotſi, kuigi ta, häbi öelda, on weel ſugulanegi. Zeine ſhirant on ka paljas waefus.“

„Matſjan finni jelle weksli. Kahetſakümmend krooni oli wiſt. Ja kui palju soowite teie, härra Hinksmann, jelle eest, et loobute jüüdistamaſt Seitte Tarnat?“

„Subage küſida, mis ühendus on teil jelle narriga?“

„See ei puutu teiſſe, härra Hinksmann. Nii ſiis, — palju soowite?“

„Mina? Mina, Jakob Hinksmann, olen aumees. Kuigi teil, preili, on rikas iſa, kes on olnud rats korda minifter ja puha, ärge ſiiski armake, et rahaga ſaab kõike, mida aga soowitakse ainult. Ei, aſi pole nii. Raha eest ei loobuks ma ammugi jüüdistamaſt teda. Kuid jellepärast, kuulge, preili, Raudürt, jellepärast loobun teda jüüdistamaſt nüüd, et tema, walge kirikrott on ſiiski olnud tubli poisſ, hankides endale niifuguse eestkoſtja, nagu olete teie. See on enam wäärt kui kahetſakümmend korda kahetſa tuhat krooni.“

Usta põsed õhetusid, tundis viha ning häbi ühtlasi. Seda ta ei tulnud offima siia!

„Urge siis seepärast vihastuge!“ lausus Ginksmann, hääles nagu waemuhoomatamat sõbralikkust. „Eks teie pärast poisj ongi jooksus nüüd.“

„Kuidas nii?“ üllatus Usta.

„Ah teie ei teagi! Poisj kõneles mulle kõik ilufasti südamelt ära, kuigi ei nimetanud teie nime. Ütles, et armastab kedagi tüdrukut, kellest tulnud mõte maalida waba kujutluse järele pilti, mis pidawat tont teab mil põhjusel tulema õige väärtuslik, kunstinaimuse jaoks wiist. Siis jeltas, et lõpnud otja wärwid, pintslil läinud lahti karmad ja temal enesel tühjaks kõht. Eks siis teinudki minu nime wekslile. Nii, kui ma teid täna nägin, nii kohe tundsin, et oletegi too, kellest Heiti maalib pilti.“

Ginksmann süütas piibu, pistis poolpõlenud tifu tagasi toofi ning jättas: „Ustusin kind, et poisj saab asja, siis, kui ta kolmeaastase põngerjana kesawäljal kiskus teiste hulgas palja käsi laotada sõnnikut. Siagi arwas, et poisj saab tubli põllumees, kes kuivatab torudega oma weksled põllulapid, juurib kinnustikust juurde heinamaad ja kaewab kraawe rava-rinnaku alla, juhtima ära kewadist liigwett. Aga midagi ei saanud temast. Tühja tuult hakkas ajama taga, pilte hakkas maalima, nagu kõlbaksid need jüüa kellelegi. Eks minagi mõtlesin omal ajal poisjile, — ega ma saa ju wiia hauda oma warandust. Nüüd aga,“ ta lõi käega, „nüüd aga ei taha enam teadagi teisest, lõigaku kus tahab ringi. Kadunud isa põllu-lapid aga kaswawad täis umbrohtu, heinamaad joostuwad, liigwesi wõtab orase. Käisin waatamas alles täna wu kewadel. Palju need kaks wanainimeist ifka jõuawad teha, kes seal elutsuwad praegu.“

Usta tõusis minekuks.

„Sääb siis nii, et wõtate tagasi süüdistuse, mina ostan siis tähtpäewal wälja weksli.“

„Eks jääb nii, lubasin ju teile. Homme wõtan tagasi kaebuse.“

Enne wäljumist Ginksmann taas asetab sohvale ajalehe, lõi surmiks paar kõrbest ning korjas hoolikalt üles põrandale kukkunud korjused, alles siis juhatas wälja tüdrukut.

„Kui tulete siit wärwast siisse Seitiga noorpaarina, siis annan talle andeks tema tembutamised,“ lausus jumalagajätul, „kuid wõib-olla poisj maalib ehk juba pilwe taga Peetrust.“ ...

Seal oli nüüd Usta loogika, mõistuse ning tahte teadlikult tekitatud läänisuhe. Raiali olid paiskunud kõik piirjooned, milliste wahel oli püüdnud hoida enmast. Senini tagasihoidud tunde pais wabanes, murdes enesele hoolimatuna teed. Ja wastawalt sellele wõrshid mõtted teise juuna. Oli kawatfenud teotseda küll puhtast kaastundest, kuid tajus terawasti, et kaastundest irdus teine, koguni erinew tundelikk, mida oligi kartnud kõige aja. Ja nüüd osutus ta juba täiesti wõimetus kustutama jeda kiiresti kaswawat leeki.

Enam ja enam weendus nüüd, et oli kõige aja petnud end, jäilitades tundeid teisele, keda polnud üldse weel olemaski.

Läbistades linna, suund jällegi Heiti kuldnootafongi poole, tundis fiisti teatawat rahuldust, et oli suutnud noormehe tulewikust eemaldada

wanglaniiskusest läbiimbunud kambri, mille mõretatud afraist maid wähesed walgusekiired selgeil päewil piiluwad sisse. Kuid ei läinud see süski nii kergesti, kui ta oli arwanud. Wana Hinksmann, too tüübiline ihuiskoi, oli alandanud teda, teinud temaft, Usta Raudürdist, wäikeje wabariigi rikkaimast lapsest tawalise piimatiidruku, kelle kohtlemiseft on sobiwad igajugused tõmbed. Ent tema, Usta, süiski ei olnud nüüd enam pahane wanamehele, kes teotjes omapärase loogikaga, wäljendades jeda ta kõneluses. Tundis nagu pisut headmeeltki Hinksmanni sõnust, kui see oli kiitnud Seitit, õeldes, et walge kirikurott on süiski olnud tubli poisj. Jaawutades sellise tiidruku sõpruse.

Sellega oli likwideeritud seisuford ja Seitit Tarn wõis otsekohe pöörduda tagasi. Wana Hinksmann ei algata süüdistust, matab asja ja kõif on forras. Jääb maid osta wälja weffel.

Usta oleks nüüd meelsasti kõnetanud Seitit, õrnustki oleks lijanud häälede; kahjatjes, et tooford, kui oli külastanud poisji, oli selle wastu olnud nii hoolimatu. Kawatjes nüüd kõif teha heats juba esmatordsel kohtamisel Seitiga. Kuid ta ei osanud aimatagi, kus wõib olla noormees, õlgugi et ajuti mõtles teda wälismaal olewat. Aga wälismaagi tundus Seitit jaoks jaawutamatu, kuna poisil puudus raha. Usta jäi wiimati arwama, et põgenik warjab end kuskil jugulaste wõi tuttawate juures — wähemasti alul.

Ta uskus Seitit taas ilmumat tagasi. Ei uskunud, et põgenik wõis surmata enda, jattudes oluforra suruwaima sõlme keskele. Tundis ju Seitit ja tema iseloomu wõrdlemise hästi.

Sattas sadama peent, õige peent wihma, wäikeft, ujedasti. Usta ei kiirendanud käiku, ei wõtnud taksoautot ega läinud warjule langewa niiskuse eest kohwikusse. Tundus hea nii, rahulik ja wäikne. Sniimesi oli wähe tänawail; needki mõned kadusid peatselt.

Seitit korterisse jõudes oli Usta üsna märg, kübaralt tilkus wett, findanahk oli ligunud läbi ja kingades tundus niiskust. Jstus toolile, mis kartlikult nagises ta all, wineerpõhi kullustunud kunagisest kõigest raskuseft, pulgad läinud aja kestes lahti liimist. Milline kontrast oli teegi. Usta teada ta polnud kunagi weel näinud nigelamat tuba sellest. Wäike, madal aken walgustas lubjatud, konarlisti seinu, mustunud lage ning wärmimata põrandat, mille laudadest oli kerkinud wälja üffituid kullunud naelapäid. Tuba läbistas korsten, jäme, tüse ja otsefui salafawal, mille külge oli ehitatud ahi mustast raudplekist, ahi, mille jaoks Seitil talwel pea kunagi ei piisanud puid.

Wähene, nigel mööbel, mis koosnes wäikestest kapist, seinariiuist, raudwoodist, paariist lauast ning toolist, pidi kuuluma majaperenaisele. Seitil endal polnud siin midagi peale töötarmete, raamatute ning joonististe. Uudistades Usta hakkas sirwima neid. Wäikestel laual lebas terve riit täisjoonistatud paberlehti, famas kõrwal wäikeft õlikatsetisi, kõif hoolfasti seotud ühte ja asetatud järjekorda aja järele.

Usta waatles neid, kuni wäsis. Oidiki walmistatud hästi kõif, andes tunnustust hoolfujest ning andest.

Seinul rippus õlimaale, üsna kauneid kujutisi metsist, loõsiwarmeist, faamest, niimfest, alasti naiisjt; edasi kubistlike kujundeid moodsa teramalõikelise käsitusega, sirged serwad lõõfamas teisi.

Tuba oli jäänud forratusse olekusje pärast Geiti lahkumist. Royal heeringaluude kõrwal lebas lahtisena tüse kunstiajalugu, tuhju Giotto maalireproduktioonile oli langenud laest mulda. Woodigi lebas forratuna, põlnud perenainegi wõtnud waewaks wijata triibulist, kulunud waipa üle weel enam kulunud madratsi. Usta tegi üles moodi, fuigi ei omanud küllaldaselt suuri kogemusi selleks; toimis ju kodus selliseid töid toatüdruk. Sellega walmis jaanud, hakkas korraldama tuba, aetuna tegelemistahetst, mille wäljendamiseks kodu ei pakkunud küllaldaselt võimalusi. Ta kõrwaldas söögijäätised, puhastas laua, ajetas raamatud korralikult riita. Põrandagi pühkis wana, kulunud rõiwaharjaga, endal üle Geiti maalimisfittel. Oli rõõmus, laulutjes tasa, siidamel ei lajunud tol hetkel ainjatti muret.

Töö lõpetatud, Usta istus, waadeldes nüüd enam-wähem korralikuks muutunud tuba. Ja äkki küsis eneselt, ofsefui siidistades: milleks tegid seda kõike? Milleks afusid teise inimese korteri, tuhniid ta asju, korraldasid toa? Oled ja tellitud siia puhastama ning küürima teiste räpaseid põrandaid, millel lehamas lugematud paberossiofjad? Ja üldse, mida teed siin, põgenenud, hüljatud inimese haledas kambris, siina, narr, alles weel äsjana kooliplika, kes jaid tätte oma küpsustunnistuse mast paari päewa cest ning kelle järgmiseks mureks on minima korralikult leeri? — Mida ootad weel siin, mulla lõhnaga toas, kui ei lähe koju, kus peegelsile parkettpõrand hellitab jalgu ja hele, mahe walgus suuriist afnaisjt peletab eemale wäikesed, tillukesed mured.

Jah, kaalutlew mõistus, koos taas teffinud soowiga tõmbuda tagasi Geitist lõplikult, piüidib wallutada teda, naeruwääristades seda, mille saawutamist äsjaja oli pidanud õnneks. — Milleks jooksed järele tollele hilpharakale? küsis kaine loogika. Kas mõkled naituda weskliwõltsijaga, kergemeelse, seifukohata santlaagriga — seltskonnale naeruks ning pilkeks? Wõi kawatjed ülepea uppuda wabaarmastusse? Kuid mõlemal juhul oled narr, narr, kes kahjatses köhe ja lõplikult, unustaqi, et oled wiibinud ses armetus toas, mille seinapragude wahel jalutawad rõõksu-putrusad ning põranda all pesitjewad mullakalandid.

Ta istus toolil, pooleldi alistumuna, wajununa longu, kuni tabas oma filmi, mis waatasid teda maalilt. Talle tundus, nagu wäljenduks neis filmis seletamatu rõõm ja rahulolu, mis kandus edasi temasje, kuigi wahesjel mõõdul.

Miks ei wõi ma armastada teda? küsis siis eneselt. Eks igauks piüia selle poole, mille saawutamiseft loodab õnne ja kestwat rahulolu. Ja kui minagi nüüd loodan sama, eks ole mul siis õigus toimida nii, kuidas käiwad tunded. Ma ei ole armunud kass, ma pole emane hirm, kes lõikab kewadel läbi metsist, ise wäristamas koha, ma ei loe armastusromaanegi, noorile tüdrukule soowitatud Courths-Mahler'ist rääkimata, kuid siiski wajan armastust, rahulikku, mõistlikku, kuid jügawat armastust. Ta ei ofanud defineerida armastuse ofseft tähendist, kuid umbõaudu siiski tojus selle piire.

Ta tõmbas välja laualaeka, mis pooleldi lahtisena oli paelunud te tähelepanu. Laekas leidus joonistamistarbeid, puhast paberit, uusi sulgi ja mõningaid täiskirjutatud paberilehti, mis täpsemal maatlusel ojutusid rebituks päemaraamatust.

Ta istus laua äärde, ajetas lehed järjekorda ja hakkas lugema.

Mida enam luges, seda enam tutvus terava, näriva puudusega, millega oli mõidelnud Geiti. Tema süda hakkas kipitama kummaliselt, kui ta luges ridu, milles Geiti teatas elutule, osavõtmata paberile asjaolu, et oli jõmata kolmandat päeva. Edasi järgnes rõõmuist hüplemate tähtedega mäрге, et ta oli ostanud kaks heeringat ja ühe kilo wärsket leiha, kuna oli saanud taas pisut raha tunniammusest.

Siis mäрге: „Kaotasin miis senti! Miks tabavad juured õnnetused ikka waeleid?“ Nõta ei teadnud, kas see oli ironia, paberile usaldatud kibe pilge, wõi oli Geiti wiielise kaotamist tõesti pidanud juureks õnnetuseks.

Edasi lugeses leidis imestudes, et Geiti oli, hoides oma ainjat üli-fonda, kodu sageli aluspükses wõi palituga, kui tuba juhtus olema jaha. Nõta naeris kibestunult, kirmalt, kuni heli muutus kaastundesse julonuna pikaks nuulteks.

Ei olnud kaua enam nutnud, pidades sellist meeleliigutust ebaõh-hajeks moderninimesele, kuid nüüd andus täiesti sellele, kuigi põhjus oli tõrwaline, — teise, kaasinimese wiletus.

Nõta Raudürit külastas mõnede päewade möödudes teistkordselt kuulnokaatongi. Oli käinud wahapeal kodu, kuhu oli kawatsewuti jääda kauemaks. Sügawa rahuldustundega oli saanud teate, et Gintsmann siiski tunnustab omaks wekslil leiduwa allkirja. Seega polnud ta Geitil tarwis warjata end kauem; wõis jälle wabalt liikleda kõitjal.

Põhjus, mis Nõta uuesti sidus end Geiti asjaga, oli toofama maal, mis kujutas teda ennaft. Geitil oli rajatud sellele suuri lootusi, kunstilise tunnustusegi oli sidunud sellega. Ta nüüd, mil Geiti Tarnil jälle polnud tarwis karta seadust, awanes wõimalus, panna kunstinäitusele tema pilti täiediguskatuna teiste omade tõrwale.

Seda wõimalust ruttaski kasutama Nõta, kuigi näitus oli alanud juba. Kuid ta teofes kiiresti ja nii wõimalduski tal wiia läbi oma katwatus.

Oli arwanud alul, et leiab Geiti cest tema korterist. Sel juhul olets langenud temalt waeu, mis seisis ühenduses pildi toimetamisega näitusele.

Arwuseft wäriwedes oli ta rutanud üles trepist, kuid wõti piüts endiselt kuttawas panipaigas, ei olnud keegi käinud wahapeal. Pettunud oli siis pisut, kuid kaipas otsekohe üegi, et Geitini igal juhul ei wõinud nii kiiresti ulatuda sõnum seijuforra äkilisest muutumiseft.

Nüüd seadis ta endale otsejeks ülesandeks pildi toimetamise näitu-sele. Kuigi Geiti ei saanud lõpetada kunstihõpistut wormiliselt, wõis ta esineda siiski lõpetajate hulgas, kuna oli püundunud wõid nõudolot waar lõnuoialt ajalt, mil oli lõppenud teadmisõpetus.

Istudes taffoautos ja hoides soovitavas seisendis suurt maali, mis ägepääl raputusil wägisi püüdis wajuda wastu terawat sõidukijerwa, tundis Usta end nii ligidasena Seitile, nagu oleks ta poistiga aastakümneid weetnud ühe ning sama katuse all.

Ei oleks imestunudki, kui keegi oleks soowinud talle õnne peatje naitumise puhul Seiti Larnaga. Ta oli wiimaseil päewil harjunud selle mõttega, mis kujutas loomuliku sündmustekäigu üht tähist. Wõis nüüd üsna rahulikuna asetada end ühele ja samale tasapinnale Seitiga, kuigi ennemini tahtis näha endi wahel ületamatut lõhet.

Ja nii wõis ta ebaharilikult rahulikuna astuda kunstiopestu direktorigi eraatelseesse, mis asus õpistahoone ühes tiimas, peaaegu naituseruumide ligidal. Oli tal ju waja pildi naitusele andmiseks esmajoones rääkida temaga.

„Wana“ oli parajasti kibedas töös suure maali kallal, mis kujutas itjeeni piiblist, Taaweti ning Koljati kahewõitlust. Garrastades suurt pinda, kasutas ta pika warre otja finnitatud pintseleid, mida aeglaselt ning hoolikasti käsitades wärwis parajasti Koljati jämedaid jäari.

Peatus häämmastunult, nähes tüdrukut, kes seisis läwel ja selle selja taga tüse, mudistades ringi waltiw autojuht hoidis hoolikasti finnipastud maali.

Direktor tõmbas piibuft tubli mahwi, ei taibanud kohe, milles seisis sellise ebahariliku külastamise põhjus.

„Seiti Larna maal!“ üllatus siis, kuuldes, milles seisab asi. „Ja kus on Seiti Larna ise?“ küsis wiimaks aeglaselt, puhastades wärmunud sõrmi paberiribaga.

„Ei tea kahjuks, kuid, kuna ta soowiks oli, et tema hiljuti walminud maal esineks naitusel, siis tuligi toimida temata, wähemini alul.“

„Wast pakufsite lahti!“ lausus „wana“ autojuhile ja lähendades tooli, palus Usta istuda.

Kerge, õhuke papp alistus rebimisele, paljastades peatselt kogu pildi pinna. Usta, kes juhtumisi oli jäänud seisma maali kõrmale, osutus kunstniku kogenud silmale otsekõhe maali algmudeliks.

„Wana“ waatles kaua pilti, astus lähemale, uuris üffikasju, kuni ümises enesele: „Seda ma arwasin!“ Bahwis suitsu kui aurumasin, muietki oli pijut tekkimud näole.

„Wida te arwasite, härra direktor?“ küsis Usta, kelle direktori sõnad muutfid rahutuks.

See lõi käega ja naeris.

„Oh, ei midagi,“ lausus siis, „waewalt huwitab teid põhjus. Asi seisab selles, et andsin Seiti Larnale kind idee. Ja nüüd,“ ta osutas maalile, „nüüd on ta selle idee wiinud läbi paremini, kui oskasin arwata, wäike welskilugu maha arwatud. Kuid selles polenud ju süüdi tema, waid too härra, kes oli unustanud oma allkirja. Sgal juhul lubage aga teile lootwida õnne, preili Raudürt, kui ma ei effi teie nimes.“

Ustat läbistas palaw juga; ta punastas kõrwuni, kuni kogeles:

„Milleks soowite mulle õnne, härra direktor? Ega mina ju pole maalinud seda pilti.“

„Teid ju ometi kujutab see?“

„Mind küll, kuid —“ ta peatus, ei mõistnud midagi selda enam ja waifis.

„Preili Raudürt, te üllatusite, et soovisin õnne teile. Kuid üllatusel pole alust, kuna teie ije wäga hästi peatsite teadma, mida arwajin. Ja kui ei, — wõin selda weelgi selgemini. Kunstnikud on awameelseimad inimesed maailmas. Palun: pooleldi minu kaudu sai Geiti Tarn aine, mille jäädwustas teie kujutijena seal lõuendil. Idee — anda hingelisele, juurimale soovide keskusele, paleusele materjaalne, kunstiline vorm, noh, ütleme maali kujul, see oligi pooleldi mult. Andsin mõista talle seda, kuna märkasin, et ta pääle kunsti on hakanud harrastama weel teist ala. Ja kuna ta on teostanud idee tõesti hästi, sulatades kokku kunsti ning armastuse, tema teise harrastamisala, ja kuna teie, preili Raudürt, nii ennaftalgawalt hoolitsete tema eest, — eks mul ole sellisel juhul tõesti õigus soovida õnne teile, kuigi mul pole olla au preiliga ennemini tuttav.“

Esimene õnnesoow ongi juba walmis waruks, muigas Asta, sõites tagasi Geiti korterisse, kus pidi weel korraldama mõnd wäikest asja. Lundis end peaaegu kihlatuna juba, kuigi puudus peigmees ta kõrwal. Rahtles wahel, kas ei oleks weel liig wara naituda temal, kelle eluaastaid päike oli täiendamas alles seitsmeteistkümnenda ringiga. Oli ta ju alles pooleldi plika, esimene ballgi ei olnud kulutanud weel ta kingi. Kuid sealhomas oli ta sunnitud naerma jelliste mõtete üle. Geiti oli teadmata kus, wõib-olla koguni furnud, kuigi ta hetkekski ei uskunud seda. Samuti ta ei teadnud sugugi kindlasti öelda ette, kas Geiti soovib üldse naida teda. Ja lõpuks tasakaalustaski end nii, kuigi salaja hellitas kindlat lootust, et Geiti peatselt tuleb ning toob kaasa endisest wõib-olla weelgi suurema armastuse.

Asta oli rahul nüüd enesega ja piisut uhkegi oma saawutise üle. Enne rongile tõtangut seadis toa ilusasse korda, asetaski lauale lilled, milliseid oli ostnud teel lillekauplusest, asetaski lauale karbi häid sigarettegi. Geitis uskelt tagasi pilgu, ei tahtnud lahtuda weel, kuid äkki sulges siiski ukse, keeras lukus ringi kriiksuwa wõtme, pani juba Geitist jäänud pannipaika, ukse kohale, wäljaulatuwale lauaserwale. Läks siis kiiresti alla trepist, kuni tänawal tasandas käiku.

Ta oli nüüd teinud kõik, mida oli suutnud. Geiti Tarn wõis jälle waba kodanikuna tegeleda teiste hulgas, ilma et talle oleks jäänud kahtlustübetki. Teati ju küllalt wana Gintsmanni omapärasusi ning weidrusti, eks seoti sellega siis juhtum weksligagi. Edasi oli näitusele maal, kuigi Asta jelletõttu wõis muutuda üheks neist, kellede arwel luuakse sadu tuulujutte.

Need kaks olid peamised saawutised. Jäi üle weel korter, mille eest ta oli maksnud ette terve aasta üüri igaks juhuks. Perenaisele oli, muide, weel piisnud piisnu kenakese rahapaberi, kuni see oli lubanud hoolitseda Geiti nagu oma esimese ning wiimse lapse eest, kes alati walmistab emale waid headmeelt.

Nüüd jäi üle oodata weel teda ennaft. Asta uskus, et Geiti tuleb peatselt, kuid hiljemini, kui möödus päewi üksteise järele ainsagi elumärgita Geitist, hakkas haistuma tõe saabumise lootus.

Endine külm, kaalutsem, reaaljuust tekkimud elukawa oli ammugi heidetud käskija kohalt.

Ta weetis päewi wiimati nagu unes, joowits ainult üks, mis kujutas enesest Heiti tagajitulekuga ühenduses olewaid hüwesid. Ja mida enam mööbus päikeseküllaseid, tirkaid, wõi monotoonseid, halle wiimapäewi, seda enam langes Usta endisest rõõmuküllusest kurwameelusse, muutudes lahendamatuks mõistatuses isalegi, kellega oli saanud alati läbi hästi. Wana Raudürt jättis tütrele tema enese maailmawaate, jeganata juurde oma tõekspidamisi. Uja festes oli weendunud isegi, et ta kaswatusmeetod andis nii positiivsemaid tagajärgi, wõrreldes teistega, kes oma lastele tawaliste wäikekodanikkude kombel isendajid auhartust neist rikkama wõi autoriteetjema ja lugupidamattust madalamal wõi wäiksemal haridusetasemel olewa isiku wastu, jättes kõrwale inimese individuaalsed omadused.

Nüüd aga, nähes tütre muutumist, päew-päewalt selle kaswamat tujatuju, ei suutnud wana leif wabrikant kauemini kannatada seda, kuni kõnetas Ustat, kui see ühel hommikul jälle näilijelt nutetud silmi ilmus einese.

„Mis sinuga on, Usta?“ küsis isa rahulitult, kui nad waid kahetaji istusid jöögilauas.

Tüdruk waatas uuriwalt isa; ei üllatunudki nähtawasti, oli ehk oodanudki sellist küsimust.

„Dotan kedagi,“ wastas siis aeglaselt, hääles ükskõiksus.

„Dotad kedagi? Sinu aastais ootad kedagi sellise meelesoluga. Ma ei taipa midagi. Wast kõneleksid enam.“

„Jah, ootan kedagi, ootan inimest, kes saanud pikapeale ainsaks jöbralitüks ning sallitawaks olewuseks.“

Wana Raudürt muigas pisut.

„Muidugi mõni noormees?“

„Just nii!“

„See tähendab,“ lausus isa aeglaselt, segades kohwi, „et sa oled nüüd sellises seisukorras, mida tutstuti meie ajal armastuseks. Kus wole nii?“

Usta põsile tikkus pisut puna; ta ei wastanud, sõi, kuigi toit ei maitsenud hästi. Wiimati, pärast festwat pausi lausus:

„Ja mis siis sellestki?“

„Muidugi, sellest pole ju tõesti midagi. Noor inimene on juba kord seene, unistab, uurib kuud ja kuulab ööbikut. Kuid sina, tüdruk, teed seda pisut ebaharilikult. Sa ootad!“ Uja wäristas inestunult walget habet. „Keda sa ootad? Ehk pajatad mullegi.“

„Üht weksliwõltsijat.“

„Weksliwõltsijat!!!“ Wana Raudürt üllatus ülimal määral, palawat kohwigi pillas üle tassiserwa. „Kes see siis wõiks olla?“ küsis nüimati. „Smelik, kuidas sa üdise tutmustid sellisega. Istub nüüd oma aega muidugi?“

„Oh ei, ta on praegu sama aus kodanik, kui sinagi. Arwatawasti mäletad weel Heiti Tarna lugu?“

„Miks mitte. Wõi siis Heiti Tarn ongi too, keda ootad nii kurwast. Koh, pole wiga, päris kena pois. Ainult ühega ma pole rahul.“

„Millega?“

„Et see weffel oli nii naeruväärt väikelele summale. Mõtles ometi: tahesjakummend krooni ainult, oleks olnud vähemasti kahesja sadagi; nagu tõhusama tunde oleks andnud.“

„Mida tahad sellega öelda?“ küsis Asta.

„Oh, ei midagi, naljatasin pooleldi. Kuid pigut tõttki on jes. Väike- sed jummad vähendavad autoriteeti ja prestiiži, mõtavad lugupeost maha.“

„See on mulle ükskõik.“

„Muidugi, sinu juhtes küll, kuid eemalseisjale annab selline kõmu nii väikese asja pärast ikkagi enam-vähem ebajoomitava mulje.“

Asta ei vastanud midagi; tal puudus tahegi reageerida, kuna teda ei puudutanud öeldis.

Söödi vaikes, kuni selle katkestas viimati isa:

„Mida kavatsed siis hakata peale, kui noormees tuleb tagasi? Ur- mastad ja unistad samuti mõnda aega?“

„Kaitusin.“

„Väga alles pigut. Sa pole veel maailmas vaadanud ringigi. Ega abieluise pole päevase festivusega, ära tüütabki aastate vältel. Muide, aeg annab head nõu. Mina, näiteks, olen armastanud elus viis korda tagajärjetult, kuuendal abiellusin.“

„Ega kõik pole valatud ühes vormis.“

„Muidugi pole, see on tõsi. Kuid analoogiat leidub igasuguste armujuhtude juures, mis alles vaitsjed. Ütlen sulle niipalju: oota, lasse aega mööduda pigut, laienda silmaringi. Ja kui siis samuti mõtled, nagu nüüd, siis tee, kuidas arvad: mina ei takista sind, kuigi mul maalitun- nistest üldiselt pole just parimat arvamist.“

Nii oli lõppenud tohkorral nende kõnelus. Isa ei teinud sellest edas- pidi enam juttu, oli nähtavasti selle vähesega wäljendanud kõik, mida arvas isiklikult.

Asta püüdis ületada nukrust, kuid ei suutnud, mõttering keerles laffamatult festuse ümber, mille moodustas põgenikust mällujäänud kuju.

Päevade festel samast aineist mõteldes foostas ta terve kawa, mille piires lubas enesele mehe armastust.

Selle teostamine aga wiibis, kuna Geitist ikkagi weel polnud midagi kuulda. Tema maal tõi talle tunnistuse; armustus tahtis leida Geiti Tarnas koguni uut tähte kunstitaemas, ebaharilikult andekat geeniusi, teda tehis harva tavaliste festpäraste hulka. Wõib-olla mõjus selleks pigut kaasa ka asjaolu, et maalil oli kujutatud mõjumõimsa isiku wõju, selle kunstilise kujutise kiitmine armustajatele tundus meeldimana. Igal juhul oli see aga kõrwalise tähtsusega.

Geiti Tarn kaswas wiletsais elutingimustis wirelemast noorurist loo- tusiandwaimaks taiduriks, sellele ennustati hiilgawat tulewikku. Siideti tema kompositsiooni, koloriiti, tehnikat ning individuaalsust.

Kuid ülistatu ise ei wõtnudki waewaks tulla tagasi pärima edu. Waitsis kustusil jaladuslikult, ei andnud eneseft vähimasti elumärki.

Asta weetis päemi pooleldi ühtituna, tõmbudes tagasi isegi tennise- mängust, mida siiani oli harrastanud innukasti. Ei pakkunud naudingut

refetihooid ega kiired hüpped. Sraga puutus kofku hartwa, jefi fee meetis juurema aja tehafefi.

Alatal puudufid fõbratarid. Suga koolipõlwefti alates polnud ta leidnud neid, wõi kuigi leidis, jii pettus neis warsti. Taju, et fõpruft temaga foowiti efmajoones oma preftiihhi tõtmifefi, enefe allarõhutamifefi. Ta harjus wiimati, nagu ifagi, elama pooleldi erafuehu, leidis jelle küllalki huwitawa. Rafutades waba aega lugemifefi oli pooleldi juhuftikult hanfinud mõningaid teofeid enefe täiendamifefi. Suwi kafwades oli feadnud kofku detailfe kawa, mida mõtles täita teatawa aja keftef. Niiüd tegelefk jellega, treenides teha koofkõlas waimuga, wähendades jellife igapäewafe toiminguga ootamifpinewuft.

Witu korda oli käinud wahepeal „kuldnoakongis“, wiies nartfinud lilled afemele wärskel. Kuid alati oli püfinud puutumatuna ufjewõti. Tundus, nagu ei tulefkki enam tagafi ftia endine toaelanik.

Rodus õhtuti waadeldes kufiawat ehapuna, mis roofakaid laike puiftas maja ümbritfemafse fuurde aeda, tundis ta hekketi, nagu kufjuks teda keegi kufkilt kaugeft. Ta kui ta lebas juba woodis, terawnes jee tunne wahel weelgi enam, kuni jälle uinus piararift niifkeil filmil.

Piffi autoderodu liifles pifi kitjafit tänawat, mis firgena juundus järwe poole.

Suhtunud wäifseffe prowintflinna, Seiti koos oma jeltfiliifiga elas kaafa muftlaspulma. — Tuldi parajafiti regifreerimifelt, kuna wiimafel ajal muftlafedti harrastawad feadufeaparafit abielu, kuigi jee alatihti omad lühikeft kefiwuft.

Pruutpaar, mõlemad tublifti joobnud, iftus efimefes autos, mis punafte liifedega deforeeritult tõmbas tahtmata enefele tänawal liikujate tähelepanu. Kuid üldifelt ei erinenudki too muftlaspulm tawalifift paariheitmifift. Peupoifid ning pruutneiftidki olid, kuigi feeford polnud tegemift kirikuga. Peupoifid, faelas ifegi walged manifkad, iftusid uhkefsti, kaded ümber pruutneiftite piha, kellede juufjeid ehtifid punafjed lilled ja laiad, rohelifed fiidlindid.

Nähtawafiti mõnufefid kõi autofõidufi, kuna ju hartwa wõimaldus iftuda ifeliikufuwail fõidufel, millede mugawad, pehmed iftmed põrutufte afemel waid hällitafid tafa.

Sõudes järwe äärde, kus afus muftlafte üldlaager, lõpmatu rida telke, wankreid ja hobufeid, ei tahtud weel tulla maha fõidufefi, kafutati pooltki minutit, et pautida weel tulla pehmet iftnealufi. Tegamõõda hakkafid jiiiski tühjenema autod, wiinapudelid kulifefid, anti autojuhtelegi pulmapäewafkohafit wenimawalget fõõmenkristalli, kuni fõidufid jälle liikufid tagafi linna, olles lõplikult puiftanud maha muftlafte-pulmapeolifte kirewa karja.

Telkide wahel, kõrge lati otfas, lehwis fuur, heleroheline lipp, musta, hambulife kuufefiluetiga kefkel. Alla, parempoolseffe nurka oli paigutatud ferratõmbunud fiili kufutis, kelle ebaharilikult pikad offad tiirtena läbiftafid terve lipupinna.

„Mis lipp jee on?“ küfif Seiti Rõwafult, kes lebas ringis teifttega fuurteft woodilina defi moodufatufid pulmalaua ääres, millele oli kuhjatud rikkalikult fealihha, worsti, faia ja õunafuppi.

„Kas sa ei tea siis, ise wana mustlane, elanud päewast teise meie hulgas, ei tea weel, mis lipp see on? Noh, Mitrowskite sugufonna wana uhkus, toodud teine nalja pärast wälja wantripõhjust ning fikutatud üles jia lati otsa.“

„Pole weel juhuft olnud tutwuda,“ armas Geiti; „kindlasti kuulub peigmees Mitrowskite hulka,“ ütles siis.

„Eks pruut samuti Mitrowski. Mitrowskid pea kõik, kes istuwad, kõnniwad ning kargawad siin.“

„Suur perekond!“

„Eh, Koslowskid on enam, wähemasti paarjada kindlasti. Armasid wiist jeni, et igal kolmandal mustlasel on oma perekonnanimi?“

„Seda küll, eks perekondi ole palju.“

„Käed nüüd, ise ütled jageli, et sul on willand mustlasi, kuid ja ei tunnegi weel põhjalikult mustlaste elu. Kord kindlasti lahtud meie hulgast, aga ei tea weel kõige igapäewasemast. Tea siis, et kolm perekonnanime ongi neil mustlasil, kes liiguwad siin Läänemere pool kandis: Mitrowski, Koslowski ja Rewe. Mina ei kuulu enam nende hulka, juundun enam Ungari poole.“

„Kas igal sugufonnal on oma lipp?“

„Jäta nii, — igal oma. Kuid nüüd on jäänud kõrwale sellised asjad, on ununenud. Kellele on tarwis lippe? Nüüd on peaasi see, et tere oleks täis ja wantri ees wantriks hobusejetukas, kes kuuenda kilomeetri läbides mõtleks weel seitsmendalegi.“

Ulgas korralik sõoming ümber linade, kuid enne seda karjuti pruutpaarile kolmekordne elagu, joodi terwiist ja alles siis asuti häwitama liha, wiina ning suppi.

Söödi ahnesti, matsutades, nautides ning kiiresti. Sulgapeale kofkuostetud toiduvara otsekui sulas ja wiinapudelite põhjad kerkisid kuiwale.

Kõiwat walas jageli wiina plekktoppi, mille siis kiire liigutuslega kummutas juule. Kui Reesi manitses teda parajusele, walas kolm korda järgemööda täis toppi ning jõi, lausudes ise: „Olen ostnud kolm pudelit wiina, kuradi pärast! On see siis palju, kui ajan ühele filmi päkad, mis? Eks aita siis sina ta juua tühjaks, wõi Saksjan. Kuid midagi ei saa teist, wiinaaur wõtab nõrgaks teie südamed ning jalad, korralikku illeklaast-täiki ei pea teie wastu kabe peale. Ja kes peab siis teotsema teie eest? Eks ikka mina, kõiwat Markus, pean üffinda mõtlema, kuni wõidurikka lõpuni.“

Ta walas toppi täis ääreni, jõi selle, hammustas peale tüki worsti, kordas toimingut, kuni hoidiski käes tühja pudelit.

Wõrdsekt temale toimisid teisedki mustlased. Häwitati wiina kiiresti, pidamata pikka wähet. Trimpasid naised, rüüpasid tüdrukud, kuni rinnalapsilegi kallati suhu alkoholi, millele toimingule need reageerisid wirila kisaga. Kuid poisikesed ootasid waid parajat juhtu rüüpamiseks, juus paberosifonid, filmad wilkasti rabelemas lauge all.

Ülal, pruudi-peigmehe ligidal, istus igiwana moor, kessel aastaid ülul kindlasti wõis olla saja ümber. Tema nägu, mille moodustasid peamiselt kortsud, tuletas meelde turwast, millesse on lõigatud kitsad lõhed filmiks, ninaaawausiks ja suuks. Sõi ahnesti, kõnelemata sõna, hoi-

des förmiga, mittel teramad, tugewad konksküined, nagu kull, lihataiffi, millest hambuta suuga piüdis rebida palu. Oli wanim eit fogu armufas falgas; tal oli foguni austaw nimefis Buri Daj. Buri Daj tähendise üle oli Geitil teada niipalju, et sellega tituleeriti wanimat eite perekonnas, sellele awaldati kõikjal lugupidamist ning austust, kelle eest hoolitseti hästi ning kelle sõnadega arwestati alati. Mustlaste jutu järele pidi iga Buri Daj olema mõimeline ennustama inimeste saatust nagu lahtisejt raamatust, ostama sõnu, mis kaitsewad tahjude eest, ja weel muudft üleloomulikku ning ebatavalist. Ja nüüd too austataw wanamoor istuisti seal, peaaegu peigmehe kõrwal, konksus sõrmede wahel raswane lihataiff.

Keast leidis Geiti mõhimõõraste hulgaft mustlasi, kellega koos oli matkanud pikki teid. Seal lebas poolküljeli morniilmeline mustlane, kes fõrd lõffetuile ääres oli rääkinud oma juhtumustjt wene külas, temast pisut eemal riiüpas finisejt plekk-kauisjt õunafuppi põgus mustlasmaar, kes oli warastanud teedärest ristitkheinamaalt oma hobuse. Alpool, üsna wastrate lähedal, pures worsti Keesti-Rõiwaku tädi, kiprunud, wai-fiw wanaeit, kelle juures peamiselt wiibiski Keesti. Mees, süwenenuna jutuajamise teistega, oli mõtnud nähtawasti enam wiina kui kandis. Kõneles küll palju, kuid ei saanud aru ifegi oma sõnuft ega sellest, mida tahtis just parajasti öelda. Kuid niisuguseks muutus oluford pea kõikjal. Räägiti enam kui waja, wehiti kättega, kuni hääled sulasft festiwaks, tugewaks lärmiks, millest ka tundelikum kõrw ei oleks suutnud eraldada üffikuid sõnu ja nende mõtet.

Rõiwak oli tõmbunud eemale lauast, lebas küljeli, fuunurgas pabe-**rofs**, millest pahwis järjekindlalt suitsu. Keestigi oli lõpetanud söömise, istus Geiti lähedal, käed rüpes.

Soe ning päifefeküllane õhtupoolik oli meelitanud järwe äärde foga-**gula** hulga linlastigi, kes perwest siirdusid uudistawaina waatlema must-**laslaagri**. Oli küllalbaselt plikafid, poisse ning wanu inimesi. Wiidlesid ümber laagri, alul arglikult, pärast julgemini, wiimati kõnetadeski mõnd mustlast.

Peigmees, kuuehõlmad lahti eest, kaelafide lipendamas tuules, ei teinud wäljagi pruudist, kõneles targust asjust teistga, wiinast ähmased filmad kangelst liikumias laugude all.

Geiti mõis märgata armufaid hõbepeekreid, millest jõid mustlased. Rõiwaku seletuse järele sugukonna üffikud perekonnad hoibfid neid kalliste aaretena, parandades edasi põlwest teisele. Siinsed peekrid farnanesid pisut Jürgeni omale, kuid tal oli see kunstilifelt olnud kindlasti wäär-**tuslikum**.

„Tead, Saksjan,“ kõneles Rõiwak, lehades rohul, filmis joobnule omane niiske ilme, „tead, minust oleks saanud insener. Nüüd alles taipan seda.“

„Insener? Kuudas ja tulid sellisele mõttele?“ küsis Geiti.

„Waata, pois, mul on tehnilifed huwid. Kas ja pole kuulnud enne seda juttu?“

„Ei ole.“

„Muudugi ei ole! Sellest just kõnelengi praegu. Insener oleffin pi-
danud olema ~~ma, tore, jaks, laifwais, laif-kingis, kaenas portfell~~ ja

põuetastus punakaid pabereid. Aga ei läinud nii, kuidas oleks pidanud minema õigusepoolest. Niiud aitab unistamisestki... et kui mul oleks zeppelin..." Ta peatus, rõhatas ning jätkas:

"Aga niiud, niiud, Saksjan, ei taha ma zeppelinigi, ootan veel mõned aastad, kuni valmib esimene sõidukõhuline ruumilennuk. Ja selle hangin siis enesele kindlasti. Kui miin oma uhke hobuse, on too kohvi-vesti mul kindlasti käes. Tead, mida hakkab tegema siis! Setukaid hakkab wedama Marsile ja Weenussele, kehmadele põllupidajatele. Kuid kes maksab hästi, sellele võin winnata üles kas või puhahtwerd araablase ühes inglise sadulaga. Praegugi juba hõljun üsna tugevasti," ta katsus tõusta, kuid kukkus käpuli, „pole ime, kui lendan siit ilma laematagi läbi maailmaruumi ja prantjatan pikalt mõnele planeedile või kufun kellelegi lagipähe, liiues siis ta kapsli kui munakoore. Urwan aga, et pisut hädasohtlik on selline sõit palja tuuega. Spetaja Ruff seletas kord kosmograafia tunnis, et maailmaruumis longib ringi suuri planeetidest pudenud kilde. Ja kui juhtuvad kiirel sõidul kofku meie teed, siis, siis olgu isfand ise armuline meile mõlemale."

"Arwad, et lõpetad meteoriiidi elupäewad," naeris Geiti.

"Mis on siis Rõiwat Martuse kõrwal üks närune meteoriiit, et peafin alistuma talle? Kuid jeda kardan, et julame kofku mõlemad, üheks termiüks, homogeenseks massiks, kui õelda täpsamini. Ja kus on juba Rõiwat, eks sinna tule veel lisaks teisiigi. Nii moodustub lõpuks planeet, juurem veel, kui too närune maaker, mil hõljun praegu. See tõmbab aga teisi külge, wähemaid, näpsab maakeragi orbiidist, hammustab päikesegi, kuni pöörab pahempidi terve kosmose kui hiidlase järgi. Ja kui on terve kosmos üks suur pudrupada, siis olen mina kõige selle segaduse keskus ning algataja. Kui elaks siis veel mõni muustlane, ta kindlasti tunneks auartuust Rõiwat Martuse wastu, tolle waege muustlaspoisi wastu, kel on waid setukas, puutelijedega wanter ning kolme ja poole liitriiline supipada, mille serwas auf."

Ta katsus uuesti tõusta, kuid kukkus enne veel, kui sai alla jalad.

"Koferdama on hakkunud telg tollel wanal maakeral, koonused on kulunud ja kuulid katti, nagu mõnel wanal jalgrattal. Sädapärast oleks waja uusi. Kas sinagi ei tunne, Saksjan, et kõigub kolelasti fu jalgealune?"

"Nagu pisut liiguks," arwas küsitu muiates.

"Pisut? Do, otse kolelasti liigub. Terve see nähtaw ning tajutaw wärk siin dõtsjub kui kiigel. Aga, ma näen, oled sündinud merimeheks. Pintsli asemel oleksid pidanud wõtma mõla, lõuendi asemel purjed. Ja mina, minuist oleks pidanud saada insener. Kuid, factus, finder, ei lase, nõögib find, kuni lööd käega kõigele, jäädksi kuimale ja wiskad wälja oma roostunud wedru. Ega pole parata midagi. Minus, mida sooritaksin veel, — oleks naffewõtt, Saksjan. Arwad, kas tasuks sellise tembu tegemine end?"

"Kaste õelda."

"Kaste? See on tõsi, ega ma waidlegi selle wastu. Criti veel, kui tahad hakida endale iseärasult matfakat eite, selle ümbert kangeltsi ei saa haarata kabe kõega."

„Kas te ei lähegi?“ Iustus nende kõrval mustlaspois, kes nüüd sama oli tulnud eemalt, telge juurest, kuhu oli foondunud kobarasje nooremaid mustlasi.

„Kuhu?“ päris Geiti.

„Noh, eks Puri Daj juure. Ennustas noorpaarile natuke aja eest tulewikku, nüüd ütleb igale, kes aga ulatab käe.“

„Käisid sinagi?“

„Lulin praegu just.“

„Noh, mida ta laulis,“

„Ütles, et saan jõulaks meheks, omandan kolm hobust, kolm wankrit ja naise.“

„Mud ka ifka?“

„Noh, eks Puri ütleb ifka õigust. Tema sugune juba tunneb noid käejooni.“

„Kas läheme meiegi?“ küsis Kõiwaf, upitades end.

Geit ja Keesi olid meeljasti nõus, kuid Kõiwaf tje ei saanud alla jalgu, waatamata mitmekordsele tõusukatsele. Sõi wiimati lebama, kuuehõlmad lahti eest, järele mäljas wärwli wahelt.

„Minge kahelisi,“ armas wiimati, „olete harjunud nähtawasti tolle logiseva teraga. Sään siia.“

Puri Daj'i oli ees suur järg, waatas widulik filmi talle ulatatud käsi, wedas näpuga mööda jooni, kuni pajatas igale paar ennustusfõna. Ühele ennustas õnne, teisele õnnetust, nii, kuidas juhtus.

Pisut peljates ulatas Keesi käe, seisus esmakordselt elus Puri Daj'iga wastamisi, kelle jalapärastusest oli kuulnud igasuguseid jutte.

Moor heitis käele terawa pilgu, wedas sõrmega mööda jooni, Iustus siis ootamatult:

„Ei ole fina see, kes sa oled. Teises paigas sa ase, tüdruk, kuid sinna ei wii sind kunagi jalad, elujooneke liihite sul.“ Ta wabastas tüdruku käe, haarates Geiti oma. Silmitses hetke, pööras äkki oma turwasnao poisi poole, süsimustist filmaterist luuramas kummalist waadet.

„Ei ole sinagi see, kes sa oled. Teises paigas sinugi ase, pois, kuid fina saad tiiski oma waiba alla heita puhkama. Mine nüüd!“ Langetas poisi käe, wõttes uue, kuna küllaldaselt leidus juures laagris noori, kes Puri Daj'i kohalwiibimist kasutasid.

„Kuidas siis õeldi teile kah?“ küsis Kõiwaf nende tagasi jõudes.

„Kas lähete paari peatselt? Kas esimene jöngermann on pois wõi tüdruk? Noh, seda küll õelda raske...“

„Kra lobise!“ sõnas Keesi pahajena. „Surma kuulutati mulle pooleldi.“

„Wõi furmal Wanacit kange ennustama teisele, endal ammugi aeg wanna pea alla kõrwad. Runas sa siis lafed jalga siit! Kas ütles aja ka?“

„Ega õelnud, tähendas waid, et elujoon olla liihite.“

„Wõi liihite! Sa mis ta pajatas sulle, Saksjan?“

„Ütles, et ma pole see, kes ma olen. Pidawat, muide, saama ka puhkama oma waiba alla.“

„Wõi polegi see, kes sa oled, ahahahaa! Noh, sellist juttu pole ma veel kuulnud enne. Siis ei ole minagi Kõiwaf Markus, waid mõni wõlutud kuningapoeg. Sina, Saksjan, oled Siiami prints ja Keesi, no,

ütlemine, India maharadžha tütar. — Zaburaks on läinud too wanamoor, ajušäsi hakanud hapnema kauasešt elamišešt.“ Rõival naeris muretult; joobnuina muutus ta alati rõõmsaks. —

Õhtu liginedes hakkas siin-seal kostma pillihelinat, kuni peatselt tekkis järveäärsele lagendifule, laagri ette, tantšijaišt tihe ring. Tüdrutud kiltasid poiste käte wahel, kes joobnuina hoolimatult keerutasid ringi.

Rõival jäi magama, samasje, kus lebas, müts langenud pisut eemale, kähara is, mustis juukstes rabelemas tuul. Reesi, kes jeni oli istunud waišjelt, süwenenult enesesse, tõusis murult.

„Läheme meiegi waatama tantšijaid, Geiti,“ ütles poisile.

See järgnes talle, lausumata sõna, kuni peatusid teiste hulgas, kes poolringi moodustades piirasid tantšijaid.

Wastne abielumees lebas röötsjalil murul, offendas ajuti ja püüdis end ajada istuli nooriku abil, kuid see ei õnnestunud kuidagi tal, langes itka jälle tagurpidi. Nähtawasti oli teinegi eluseltfiline wõtnud enam kui waja, sešt katsed aidata meest kujunesid talle tugewaks rabelemiseks enesega. Wõtšufid, nagu kadakapõõsad tuules, purjus wiinašt ning armastusešt. Seda enam aga hüppasid teised, kuigi ka neilgi wääratusid jalad enam kui tarwis.

Raks muštlast mängisid gitarri, mõlemad alles noored, punased lindid nõõpaugus, jalas moodjad kingad, alles äsja nähtawasti ostetud kauplusešt.

Wõõtjamees istus neiš pisut eemal, pea lõõmas tantšulugudele nõõfukaupa kaasa takti. Riüwa, pime kandlemängija, oli lahkunud juba ammugi salgast, siirdudes linna, samasje, kuhu oli läinud Madam Mitrowski, — kuskile kabareesse.

„Ei taha olla muštlane,“ fofistas Reesi, kui nad istusid kaheliseš juure kase tüwel, pisut eemal teisist.

„Miks?“

„Ma ei tea ifegi, wõõras on. Wahel tundun enesele nii mahajäetuna, et tahaksin surra. Sageli olen nutnud kuiwaks silmad. Ei taha rännata ringi wankreis paigast teise, see wäsitab, uimastab, wõtab tuju. Mulle meeldiks wäike maja, mille ees aed, kus kaswaks palju lilli, eriti punaseid. Jah, selline maja, millel oleks juured, walgete raamidega aknad, läikivad ukseäerawad ning punane katus.“

„Siis amult niifugune sulle meeldib.“

„Minult niifugune, Geiti. Ja mina elaksin seal, puhtad, ilusad rõiwad üll. Kannaksin punašt kleiti walge siidpaelaga; sinugi kutšufin enesele külla siis. Kas tuleksid?“

„Küll tuleksin.“

„Kui tuled, keedaksin sulle õunafuppi ja küpsetaksin kooke. Lädi õpetas mind küpsetama toredaid kooke.“

„Eks siis jõõksin neid õige ifukaalt.“

„Noh, teeksin neid hästi palju, nii et jääks ülegi. Kui lähed, annaksin sulle kaasa teepeale. Kuid sul polekski minna waja, wõiksid jääda wäga hästi minu juurde. Maaliksid pilte, joonistaksid, mina küpsetaksin kooke sulle, õhtul wõtaksid mu kaisju siis...“ Punastus nagu hetkeks, raputas pead, nii et hüplesid ta tumedad lokid.

„Ah, lossus on ju unistada sedasi. Ütle, kas sina ka wahesti wiidad aega nii?“

„Wahesti küll, kui on igaw. Wankri logijedes teel hakkawad mõtted keerlema nagu ümber telje, siis ei saagi muud, kui peab unistama.“

„Mina unistan alati,“ seletas Reesi. „Ei ole aga kunagi nii tore mõtiskleda, kui seenil käies.“

„Oled sageli käinud seenil?“

„Sgal sügisel. Seened maitsewad nii hästi, et wiivad alla keele. Kuid forjata neid ongi tore. Sin on waiwne, soe, hall, tibab peent udu-wihma. Rasjed on kollased, kuiwanud lehti lingleb taha alla. Mets on siis jõbralik. Ja seened nagu ootawad forjajat. Villad pilwifad, pruunid kuusikseened, rammusa, walge piimaga, kollased wahulikud, punakad lepikseened. Nlufad on nad, päris kahju lõigata läbi nende wart noaga. Gää, fibekas lõhngi on neil, mis weel kauaks ajaks jääb külge jõrmile. Seenil olles on meel alati rahulik, pole rõõme ega murefid, waiwne, kodune ning mõnus on, kuni ei tahagi enam lahkuda metsast. Siis on tore unistada, mõtiskleda. Ja mõttedki on palju selgemad ning puhtamad kui muudu.“

„Millest ja unistad siis?“

„Oh, paljust! Näiteks, istun kwiile wõi puukännule, hakkab puhastama seeni, kõrwaldan usitanud warsti, ise mõlken, mida teeksin, kui oleksin rikas, kui ma poleks mustlane.“

„Alati mõtled sedasi, kui käid seenil?“

„Alati ikka! Mõnikord olen kujutanud enesele, et sügawas metsas ajub loss, juur, uhke, toredate tubadega, mille leides pole mul enam tarwis olla mustlane. Kui pääjen sinna, on eelmine elu mustlaseku, uni. Siis ei pese ma ennast kunagi mustlaskille mahlagaga, magan siidwaipade wahel, käin, rõiwastunult siidi ning sametisje, ilusail, kruusatatud teerajul, mille ääres õitsemas lilled. Umbes nii, nagu elab ju tüdruk, kellest kõnelesid mulle.“

„Kõnele edasi, oled õige luuleline.“

„Mhun isegi, et olen luuleline. Teised mustlastüdrukud ei unista kunagi nii, mõtlewad kainemini, wõtawad kujutlusiks aine tegelikust elust. Sellepärast polegi mul ainsat tüdrukut, keda mõiksin nimetada jõbraks. Mina aga unistan asjust, mis kunagi ei täitu. Kord läksin isegi õsima oma unistuste-lossi.“

„Läksid tõesti?“

„Jah, läksin, kaenas seeneform. Teadsin küll ise, et olen narr, kuid läksin siiski kindlas summas, nagu unenäos.“

„Ja leidsidki lossi?“

„Leidsin küll midagi, mitte aga lossi. Läbisin palju tihniku, niiste nõo, kust nõrgus wett mu kattisje kinga. Ja äkki nägin eemal, rohtu kaswanud lagendikul, wäikse maja. Korsten oli wajunud wilku, aknail pudenenud eest klaasid. Aknaaugeft paistis heinu. Üks oli lahti, läksin sissegi.“

„Ei leidnudki ilusaid tube?“

„Ei. Seinaküüniks oli muudetud endine elumaja. Kuid ta tundus kodune. Istusin heinale, kuni olin jäänud magama. Argates oli juba hämaril, alles pimedaks jõudsin tagasi laagri.“

„Ja nii unistad alati?“

„Ikka. Kui ei unistaks, tuleks furra nukruse fätte. Nii aga saab äle, elades nagu kaht elu.“

Katkes jutt. Oli hakanud häärduma, taewas kiskus pilwe. Gemal hakati süütama laagrituld.

Tants oli wõtnud juurde hoogu. Pealtwaatajaid oli murdu tulnud linnast, waatama mustlaste pulmapidu, kuigi ei näinud midagi erilist. Tantsijid mustlased mustlastega, mustlasplikat linnapoistega, mustlaspoisid linnapliktadega. Oli külluses kära, jalamadinat, siljastiti, hõiskeid, walfsi-, polka- ning fokstrotitakti.

Noorpaar oli tõusnud püsti wahapeal, katkusid tantsidagi, kuid ebaõnnestus katse, kuna warusid kõrwale ringist, pehmele murule, kuhu jäid lebama, waadeldes teisi. Keegi mustlaspoisid tõi juure waiha, mille laotas murule istumiseks. Samasugune noor mustlastar tõi punaseid ülli, pillas need noorpaarile, hüpatas ise tantsuringi.

„Kas tahad tantsida?“ küsis Keesi.

Poisil puudus tuju, oleks meelstasti istunud edasi, kuid tõusis siiski, et tahtnud teha nukraks tüdrukut.

Tantsijid kawa, kuni olid üleni higised. Keesi oli heas tujus, wadis-tas kõnelema, naeriski sageli.

Ringist pöördusid tekkide wahale, kust leidsid parajasti wirgutoa sõwaku, kes nüüd päris kindlalt jalul kerkis üles maast. Saigutas, firutas end, nii et ragisesid fondid.

„Ah, piisut palju sai wõetud seda murtswasjerit, tõmbas magama. Kus siis teie lonkijate wahapeal?“

„Tantsijime,“ lausus Keesi.

„Wõi tantsijite. Eks lähen, wistan minagi mõne ringi, hakkas nagu jaha magades,“ ütles, kadudes tekkide wahale, häärdusse.

„Tule, lähme tekk!“ kutsus Keesi. „See westelda nii tahetegi.“

Seiti järgnes ta kutsule, kuigi meelstamini oleks wiibinud veel wäljas. Ent, tahes Keesile walmistada headmeelt, piüdis wõimaluste piires täita selle soowe.

Telgis oli peaaegu pime. Uwauselt paistis iga hetkega wähenemat, kustuwat walguist, mis muutudes häärdusse mäsis ühes järwelt kerkitwa uduga enesesse telgid, wantrid, hobused ja inimesed.

„Istusid sõnata alul, kuni Keesi, piüdes katkestada waitust, küsis:

„Mis sul wiga on, Seiti? Oled nii wäheste jutuga wiimasel ajal, et mullegi ei raatsi riputada paari sõna.“

„On paljust mõelda, ei saagi wiimasel ajal enam teha muud.“

„Ja millest? Sellest preklisi itka?“

„Wähe küll temast praegu. On tähtsamatti.“

„Ei osta arwata otsekohe.“

„Seal polegi arwata midagi. Ütle, Keesi, mid pean tegema enefega? Warsti lõpeb suwi, mets muutub õhtuti tuuliseks, puud wihisewad. Kas ja pole märganud seda?“

„Muidugi olen, eks kewadised walged ööd on nüüd muidugi möödas, kuid sügiseni siiski veel aega küllalt, wähemini kuu veel.“

„Kui! Kwatiks viisab kuu... Peatselt lõpeb seegi. Ja siis? Kuhu ma lähen siis?“

„Eks jääd edasi meie juurde.“

„Ma ei saa jääda, Reesi, kuigi sulle ehk valmistaks rõõmu see. Ütleksin sulle kord enamini, et olen pääsufe. Kuidagi ei suuda püsida kauemini.“

„Sa kuhu kavatsed minna?“

„Seda küsingi suult.“

„Sää siiski jia, Geiti, vähemini veel mõneks kuuks. Talveks me läheme küll laiali, kuid Rõivat, mina ja tädi oma vanamehega, meie jääme ikkagi ühte, eks mahud elama meiegi juures, lihtjas eeslinnaforteris.“

„Sa kavats mõimalduks jääda sinnagi?“

„Noh, nii saaks läbi talve. Kewadel, kui ilmad lähewad soojaks, eks siis alustame jälle wanfrisoitu.“

„Arwad nii, Reesi. Kuid mina ei saa sedasi. Pigemini juba ei elaks enam, kui et weedaksin terve eluaja rändlinnuna.“

„Ega minulegi meeldi muustlasele, olen seda õelnud juba sulle, Geiti. Kuid olen sellega harjunud lapsest saadik, ei pane tähelegi enam. Sageli olen mõetlnud, et kas ma ehk polegi muustlane, olen waid juhuslikult sattunud nende hulka. Jah, oleks tore, kui see tõesti oleks nii, kuid pole.“ Tüdruk ohkas.

„Eks ole muustlasele luulet,“ arwas Geiti, „kuid see luule on nende jaoks, kes waatawad eemalt, kes kunagi ei suuda tajuda, et muustlane pole kehastunud romantik, waid waene, hüljatud, koduta inimolend. Ei põle ta laagrituli selleks, et anda õõbimisele looduses luulelijemal ilmet, sest esmajoones wajab tuld nurijew kõht, mis tahab saada üle pika aja sooja toitu. Ja kõik nood toredad lood õiseisti, suurepäraseisti muusikaõhtuist, eksootilisist orgiaist, eks nad ole kõik mõeldud wälja. Waewalt huwitab wäsinud inimesi luule. Ja kui ajuti wõtabki pihku pilli, wõi tantjib, siis pole ses põrumgi enam romantikat, kui teisiigi igaõhtuste meelelahutuste man, mis toimuwad restoranes, kabareedes wõi mujal sellistes kohtades.“

Reesi ei wastanud midagi. Istus padjul, waade suundunud Geitile. Läbi tiheneva pineduse paistis ta nägu kahwatuna.

Telli kostus endiselt muusikat, killeid, jalamadinat ning hõifeid. Oliid läinud pea kõik laagrist tule äärde, mille ümber keerlesid tantjijad.

Geiti toetus padjule, suitsetades nüüdsama linnast ostetud paberosse, mis, kuigi odamad, wõrratult paremini maitsefid Rõiwaku piibuist. Smelik, mis kõik muustlased harrastawad piibusuitsetamisest, mõtles Geiti. Oli pärinud selle nähte põhjusi mitmelt, muuseas ka paarilt wanaeidelt, kuid küsitud ei suutnud anda rahuldawat wastust, — tuleb harjumusest, arwasid, kuigi polnud isegi kindlad õeldise tõepärasuses.

Smelikult lewinud on piip, too õõnes puupull, milles hõõgumas alaline urituli tubatajumalusele. Riskus teda tema endine direktor, kisuwad muustlased, imewad miljonid teised, just nagu mõnd ülimateimat delikatesi.

„Reesi, mis fina ei suitseta?“ küsis wiimati.

„Ei taha, mõru on. Ei usu, et hakkas kunagi suitsetama. Olen katsumud, kuid ei lähe, — wastik on. Eriti veel piip.“

„Aga on küllalt teisi finutaolisi mustlasplikašid, kes suitsetavad päriselt piipu.“

„On küll, kuid minule ei lähe. Üldse, mulle ei meeldi elu sellisena, nagu pean elama aastast-aastaselt. Mitu korda olen öelnud julle seda. Ei taha tubakat, piipu, tekk, hobuseid ega wiina. Tead ju ise!“

„Näib, nagu polekski ja mustlane, vähemini wälimus juba teeb kahtlaseks.“

„Näib küll, kuid see ei tõenda veel midagi. Seda aga ütlen julle, Heiti, ei jää minagi siia kauaks. Tahan näha teistki elu külge. Hiljemini järgmisel aastal lähen linna.“

„Ja siis?“

„Eks kuidagi elatan iffa ennašt. Ei tee muretki. Noor, terwe inimene peaks ifkagi leidma tööd, kuigi ta on mustlane.“

„Kaske siiski. Praegu töötuid tütarlapsi täis linnad. Paljudel tühja riditüli paisutamas leffkooli lõpptunnistus, kuid selle kõrwal puudub raha. Eks Rõiwakki piüdis, oli haritud ning kurtis tolleagsete elutingimustega, kuid ebaõnnestus temalgi.“

„Wantrile ma siiski igawesti ei jää,“ jatkas Reesi jonnakalt. „Olen noor küllalt õppimiseks ja edu saavutamiseks. Tead, Heiti, olen mõtelnud wabest nii: teenin palju raha, siis hakkas õppima. Spin, kuni ülikooliiki olen läbi, kuigi seal olewat koos waid ülitargad mehed ning naised. Kuid, ega minagi pole kaswanud puust. Eks mahu mullegi pähe tarkust wajalikul määral. Ja kui olen lõpetanud õppimise, siis pole mul maja enam häbeneneda, et olen mustlane. Palju raha saan siis, — niisuguseil on ta tulema kerge. Ja kui olen rikas, siis ostan enesele ilusa maja, maja, mille ümber aed, kus kasvab palju ilusaid lilli. Tore oleks siis...“

Tüdruk peatus, katkestas kõneluse. Heiti kuulis nuufseid, ta nuttis.

Poiss istus Reesi kõrwale, wõttes selle käe oma pihku.

„Ära siis nuta sellepärast!“ lausus waigistades. „Mega ees weel küll ja küll. Ega see polegi ju wõimatu, millest kõnelesid praegu. Kui omad küllaldaselt tahet, wõid jõepoolest alustada oma kawatsusega.“

„Ujud, et wõin?“ Reesi hääles tundus kahtlust.

„Miks siis mitte? Enne sindki juhtunud selliseid asju, wanemad sinust alanud õppimist aabitsast, lõpetades ülikooliga.“

„Eh! katsuminagi siis. Kuid — ei! See oleks asjatu mängimine, aiman seda. Unistus see oli ning jääbki selleks, — loqu mu tulewikulawatus. Ei juuda, pole wõimalusi. Rõiwakut koolitas isa, oli jõukas mees tol ajal. Müüd ei teagi ma, kus ta wiibib praegu. Ei, Heiti, ära annagi mulle asjatuid lootusi. Jään samaks, nagu olen praegu, hiljemini kiprun, nagu teisedki mustlasnaised, lähen kollaseks ning kurjaks. Kui peatsime lohtuma mõne aasta pärast, siis ja kindlasti ei tunne mind enam. Olen siis tavaline mustlasmoor, lipitud-lapitud, jalas wanad kinganärid. Wõib-olla panen kaartege ja waatan kätt, nagu teemad teised, kuigi ei oma kogemust seks. Kuid ühes ajaga harjub kõigega. Nutsin alul, kuid arwan, Heiti, et ei maksa olla kurb. See on narrus. Ega pisarad päästa. Müüd saan weel olla pisut aega sinu seltsis, aitab sellestki. Pärast mälestadagi midagi kenamat minewikust.“ — Rõpetas, lõi käed poisi kael ümber ning kiskus wiimase pikali, hingeldades ärewusest.

„Reefi!“ Geiti lohtus, püüdis wabastada end, kuid tüdruk hoidis teda nagu tangide wahel.

„Ole natukenegi aega minu juures!“ fofistas tüdruk. „Mata olen näitnud unes, et oleme nii, — kahelksi. Ärgates on lõpmata kahju. Wõi olen sulle wastif?“

„Ei — ei ole wastif . . .“

„Miks ja siis tahad wabaneda minust?“

Geiti ei wastanud lohe. Tal polnud mingeid põhjust eemaldumiseks Reefi juurest, wälja arwatud tunded Mäta wastu, mis aga kainemal kaalutlusel wiitafid mõttetusele. Armastada Mäta naudürti tundus sama, mis armuda mõnda ilusasse näopilti, kelle omanik elanud aastaid tagasi. Kuid fiiski tundus, nagu patustaks ta enese wastu, mõttes teiselt tüdrukult õrnust. Too eelmine oli imbunud nii ühte terve ta olemasoluga, et kuidagi ei suutnud wabaneda jefi.

„Ole siis ilusasti, ära pigista nii!“ lausus wiimati, jättes wastamata küsimuse.

Tüdruk ei mõelnudki wabastada Geiti, liibus wastu wiimast, paisates kuuma hingeõhku näkku sellele.

„Ah, oled külm nagu allikawesi,“ tähendas tüdruk, jahenedes pisut. „Ätlen sulle midagi,“ lausus wiimati.

„Koh?“

„Wõta kaisju mind, Geiti! Wõib-olla jääb see aiufaks ilufaks mälestifeks mulle, kui olen wana, koltunud muftlasmoor. Wõta!“

Geiti kuulas käsku, kinnitades kateklambri ümber tüdruku piha.

Lebasid nii kahelksi, pooleldi lõõfutades kuumusest, mida tekitafid faks ligilähedast teha. Tüdruk wakis, oli rahuldunud soowi. Wiimati lausus tafa:

„Arwafin ferd, et ei saa kunagi armastada kedagi. Smelif, kui ruttu muutuwad fõefspidamifed. Nüüd olen nagu narr sinu järel, Geiti. Kui tahad, wõid wõtta mu praegu, ma ei suudaks kuidagi keelata fünd.“

Geiti tuksatus, äremuslõõst läbistas hetkeks teha. Ta mõifs ju lubada enesele feda, teha wiitwits õnnelikuks armunud tüdruku. Kuid, — nagu läbi udu nägi ifka weel päitefepaistelift waguninurka tolle teisega, kelle waade näis tungiwat temani, otfe ftiagi, pinedasje telki. Ja sellest piifas, et hoida käes ohje enese üle. Arwestas kaimena, tehes järeldife oluforraft, mis keelas teda alistumafit tüdruku foomele.

Reefi ei lebanud kaua. Lõufis äffi poolistuli, otfides poifi huuli. Geiti pööras fõrwale pea, mis weelgi enam ärritas tüdruku. Nabelesid kahelkest, fõnatult, lõõfutades. Piire litgutusega püüdes poifi käe, Reefi funtis tabada huuli, hammustades neile pooleldi ärritawa juudlufe.

Getfeks faotas poifs otjustanismoime, haaras tüdruku, nii et see wigas käte tugewast furtwest. Kuid siis hüppas püüsti, fiskudes enesega kaasa ka teise, kes pooleldi rippus ta küljes.

„Kusfite ei lähe ja!“ hingeldas Reefi, hoides framplikult käsi ümber Geiti kaela.

„Wõta ära käed!“ fõnas Geiti pooleldi karmilt.

„Ei!“ Tüdruk katus fõweminigi weel fituda neid.

„Bõta! Mõidu teen haiget sulle!”

„Dota piisut!”

Geiti jäigi ootama, kuid jeda kajutas tüdruk, tõmbas poisi äkki pikali. Kuffusid mõlemad padjule ja lambanahkadele.

„Ole mõistlik!” hingeldas Geiti.

„Milleks!? Kas mina ei tohigi elada? Geiti, unusta mälestused, ära mõtlegi neile. Oled ju waba, Geiti! Najuta wabadust, kasuta!”

„Ei!” hüüabtas see; heli kostus tugevasti wälja telgisti, kuigi armatawasti ei puutunud kellegi kõrwu. Geiti pingutas end korra ja oligi waba. Gemaldudes jäi ootama järgnevat, walmis wäljuma telgist.

Kuid läks tema asemel Reesi: kiiresti, lausumata ainult sõna, wäljus telgist.

Geiti wistkus uuesti pikali, püüdes leida lohutust suitsetamisest. Kuid ei maitsenud talle enam enne nii häädena tundunud paberossi.

Mis sellest peab saama wiimati? küsis eneselt. Üheltpoolt mällu jäänud kujutis, millega küllaldaselt oli ühinenud armastustunnet omal ajal ja lõfendas weelgi, teiselt poolt kiusatus tüdruku näol, kes esmakordset tunnetepalangut tahtis wägisi jagada temaga. Ta teadis kindlasti, et pole mõtet hoida end inimesele, keda mõis mainida omaks waid ettekujutusis. Kuid ta ei tahtnud kasutada ka teise, tõeliselt jaawutatawa tüdruku armastust, kuigi teda poleks sidunud mingid kohustised. Ta ei leidnud end moraalselt õigustatud olewat suhte loomiseks sellega, kuna tal polnud tüdrukule pakkuda midagi peale hetkelise fire.

Ta jäi lõpuks weendele, et on toiminud siiski hästi. See teadmine rahustas teda. Ta mähtis enese waiwa, püüdes uinuda, kuid see ei õnnestunud alul. Lantsiti ikka weel, piisut käreaküllasemalgi kui enne. Saagritule nõrk hehk kandus telkide wahelisse pimedusse, walgustades nõrgasti ettejuhtuwat pinda.

Lähedalt kostis hääli; kuuldawasti oli mõningaid muusikali tulnud magama. Geiti kuulatas terawamini. Waieldi, üsna karedasti. Asi seisis naistes. Regi mees tahtis weeta õo teise naisega, kuid kaup ei sobinud. Mes siis, kui arumjanune Ihas lubatud tasule weel waljad, jäi teine rahule. Mis sündis edasi, jeda ei kuulnud enam Geiti. — — —

Järgmine hommik oli külm. Puhus winge, teraw tuul, tuues enesega peent wihma. Järwepind oli muutunud halliks; üffikuid laineid loksles liiwasele perwele.

Tõusti hilja, kuna möödunud pulmapidu oli wäsitanud küllaldaselt. Mõnelgi niiskles pääs teraw walu mälestisena õisest joomingust.

Õsa muusikali, nende hulgas ka Puri Daj ning wafme noorpaar, olid lahkunud wastu hommikut. Niiud wedeles nende telkide asemel waid määrdunud pabereid ja risu.

Geiti ärkas jahedusest; wärin läbistas keha, kui ta wirgudes awas filmad. Oli juba hiline hommikupoolik. Sinaast kostis wabrikurwisid, müra ning autode huiseid.

Nõiwat istus lambanahal ja pöpsutas piipu; kõrwalt, puna-musta triibulise sulgpada serwa alt paistis wiinapudeli kael. Nähtawasti oli ta äsja parandanud pead.

„Küll sina aga mõtad magada!” lausus Geitile. „Wistafid küll wara pikali, — on sul jeda unestest.”

Geiti haigutas.

„Mida muudki teha. Nega käes illearu, efs magaminegi kuulub ära.“

„Mina waft tunni paari-kolme ümber sain filmad hoida kinni. Nüüd waja hafata wäntama jälle.“

„Kuhu siis?“

„Efs ifka nende naiste päraft. Näe, Reefi terwe eilfe dö löhfus tantfu kui püsti meefetu. Reelafin küll, kuid naeris waid ning hüppas edafi weelgi tiiremuni. Kurat teab, mis talle oli tüftinud fifje. Enne ta harwa keerutas mõne ringi. Nüüd tüdruk pikali maas ja ajab muudkui kuumust, — jäänud palawikku. Waja minna apteeki, tuua rohtu.“

„La hakkas kistuma faapaid jalga.“

Reefi haige . . . Geiti taipas otsekohe. Tüdruk oli, tundes end hüljatuna, fihilikult tantfinud kawa, hoolimata enefeft. Ja nüüd oli haige, — wöib-olla oli üleni higifena jäänud külma tuule kätte.

„Kas poleks parem wiia ta arsti juure?“

„Efs näe. Kuid mida teeb arsti? Samuti kirjutab rohu. Ja rohtu faab apteegift niigi, kui kõnelen, mis tüdrukul wiga.“

Röiwaf ajas felga wana, kulunud wihnamantli, mille kummikate oli keftwast kafutamifeft hafanud rebenema, jurus pähe kaabu ning wäljus kiiresti, wee lirtsudes faabaste all.

Geiti jäi üfjinda telki. Rahju hakkas tüdrukust. Tundis, nagu oleks temagi süüdi Reefi haigestumises.

Tõufis wiimati ja wäljus telgift, otfides üles teife, mis feifis üfna laagri ferwal.

Tema fifje astudes tungis ninna mingit ebamääraft löhna, mis nähtawasti irdus potift, mida Reefi tädi wartpidi hoidis wäifefe tulelõlle kohal. Tuli oli tehtud telgi keftele, kust ühes leegiga tõufis õhku ka kibedat, wingufegaft suitsu.

Wanamoor heitis talle pealiskaudse pilgu, foondades järgmifel hetfel tähelepantu parajasti käfil toimingule, segades aurawat wedelikku wäifefe puulufifaga.

Gemal, telgiferwas, magas muftlaseide teinepool. Norkkas tugewasti ning laffamatult.

Reefi lebas kagumifel telgipoolel mitme waiba all. Ohetas näofit, põskedele olid teffinud punafed plefid.

„Lulds waatama mind ifkagi! Urwafin, et ega fa ei tule, oled pahane,“ foftistas tüdruk. Röhis terawasti ning hingeldas. Ilmefit wöis märgata fiiski, et oli röömus.

„Mifs peakfin olema pahane? Põrmugi pole. Kuid kuidas fina haigestufid nii äkki?“

Reefi wiipas käega.

„Tule fia, iftu minu kõrwale, kõnelen julle. Wöi kardad, et hakkab jullegi haigus?“

„Eil!“ Geiti iftus tüdruku kõrwale.

„Tead,“ foftistas fee, „kui läffin eile finu juureft, olin nii õnnetu, et nuttki ei tulnud enam. Nüüd olen üle felleft, Geiti. Tõfi, olin tõepoolefit nart, rumal plika.“ La kaffestas, kuna järgnes kogu kaha rap-puma panew kõha.

„Mõtlefin alul joosta metsa, püherduda kasteses rohus, rebida offi, tunda end hästi õnnetu. Kuid ei läinud. Gattasin tantfima. Nagu lohutas pöörane farglemine. Ringlesin otjekui unenäos. Süppasin igaühega, wahetasin kümneid tantfitaajaid, kes wästjid peatselt. Wäbimärjana lahkusin wiimati. Läksin järwe äärde, sinna, kus kaswawad pajupöösjad. Siirnuus kuum oli. Tuul puhus otse wastu, jahutas toredasti. Unistasin seal faua, kuni külmavärinaid hakkas ronima üle selja. Zuba ennemgi oli kops pišut haige. Tulin laagri, magasin paar tundi ja kui ärkasin hommikul, oligi käes palawik.“

„Küll jaad terweks, Reesi,“ lohutas Seiti. „Wähnen, toon sulle linnašt šokolaadi, apelsine ja limonaadi.“

Reesi tegi keelama liigutuse.

„Pole tarwis,“ lausus kõha wahelt, „šuren niigi peatselt.“

„Ah, ära kõnele rumalusi! See wäike külmetuspalawik nüüd midagi... Warsti oled jälle terve. Siis weskeme nagu ennegi. Eks?“

Lüdruf naeratas.

„Kõneled ilmaegu, Seiti. Kindlasti šuren peatselt, tunnen šeda. Ja Šuri Daj ütles ka...“

„Šuri Daj mingu sinna, kus kaswab pipar! Neg tal endal koristada kondid. Las' kõiwak toob apteegijšt rohku, mina iluša punase šokolaaditahwli, paar kerajat, kollast apelsini ning limonaadipudeli. Paari päewa möödudes oled terve kui purikas wees.“

„Kuid milleks? Surragi päris kena, arwan. Nagu enesest wajuwad kinni filmad, šaob liikneišt jõud, kuni ei tunnegi enam midagi. Šõrmugi ei karda šuremišt.“

Waišiw, too alati waišiw mustlasmoor tõstis nüüd poti tulelt, walaš podišewa šisu pleff-kruusi ja tampis jalaga furnuiks tule. Teksis kibedat wingu telgis, mis wõttis filmišt wee.

„Šoo, kui jahutub pišut,“ šonas Reesile, ašetades kruusi haige šõrwale waibale. „Šoo,“ kordas, „wõtab ehk haiguse wälja ihušt.“

Šeadis-toimis weel üht-teišt, lōi hambuše piibu ja wäljus. Wäks wišt teišale, puhuma šõnakehwa juttu.

„Wädi Klarisša on mu wastu alati olnud hea,“ kõneles Reesi, „kuid ta räägib wähe, šaruldašelt wähe. Muudkui popšutab aga piipu, enese ette ümifeš midagi, toimib, nagu poleks olemaski teišt. Waid šis on tal juttu, kui paneb kaarte wōi waatab kätt. Mind ta on kaswatanud šeni; nagu emä tundub teine. Špetanud on mõndagi, mida oškab iše. Kui šuren, šis temalgi pišut waewa wähem.“

„Šured, šured!! Muud juttu šul polegi enam,“ ärritus Seiti. „Oled jonnakas, jonnib enesega ja terve eluga.“

„Šugugi ei jonni, tunnen. Tunnen, šelgesti. Ja, usu, Seiti, wiland on juba päris. Kawa ša iška unistad metsšalosšidest, ilušašit majušt, illišt. Ega niikuini ma šaa omandada neid. Minus kena aši oli šeenel-käimine. Kuid tänawu šugifel polegi wišt šeeni kuigi palju. Wäinud šugifel oli rängaski. Ega šis šunagi pole neid teižel aastal enam niipalju.“

„Mis nüüd šeentest... Eks leidu elus muudki, mis pakub huwi.“

„Šimule küll. Wendad ära šit, nagu pääšuke, wōib-olla šeiad mujal šõne enam kui waja. Mina jään aga endištelt wanšrise, šolistan möōda

tiiviteid, döbin mehfades, alewites, förtfides. See köif on läinud igawaks, wäljatannatamatuks. Kuid pole pääju. Sinagi arwasid, et muftlane ei juuda end liüa läbi linnas. Jah, olen kindel jelles, et kui elan uuesti, siis pole ma enam muftlane."

"Kui elad uuesti? . . ."

"No-jah, kui elan uuesti. Wõimatu ju, et inimene elab ainult kord, et siis kaduda igaweseks. Urwan, — ta elab edasi, fuigi teifel kufjul, teises oluforras."

"Sa kõneled nagu mõttetark. Kas oled jellest lugenud wõi kuulnud kuskilt?"

"Ei. Aga wahest tulewad niifugused mõtted. Ei juuda uskuda, et ma kord midagi enam ei tea ega tunne, kaon kui kivi wette. See ei näi võimalik. Olen kindel, et elan edasi pärast furnagi. Ja siis pole mul enam tarwis kolistada wantris kohast teise. Sõnaga — ma pole siis enam muftlane, waid mõni muu, hoopis teistlaadi inimene."

Ta kõhis kehtwalt ning laua, higi tekkides otjale. Oli endamisi mõtiiskledes leiutanud reinkarnatsiooni, korduwa taasjünni hüpoteesi, millest nüüd leidis omajao lohutust, olles kindel, et temal, Keefil, järgmise kehastumise puhul ei ole enam tarwis olla põlatud muftlane.

"Katsum juua nüüd," ütles, tõstes käe krunisiga huulile. "On küll mõru, kuid terwendawat jõudu leidub tas jüiski. Tädi tunneb taimi, oskab teeta rohthu igafuguste hädade wastu. Kuid waewalt juudab ta aidata mind. Polegi tarwis."

Tuli kõiwaf, tilkudes wihmaft. Riskus taskust pati ja harutas lahti, kust wõttis mõningaid pulbreid.

"Kästi wõtta kolm korda päewas. Wiska nüüd üks warsti ära, siis jaad jalule ennemini."

"Wõtsin praegu juft rohthu, — tädi teetis."

"Ah, ära lafu sellist jolki. Tea, mis jodi ta teetis sulle koftu. Teeb halvemaiks weel asja. Tiku aga nüüd hoolfasti waiba alla, katsu higistadagi. Küll haigus imbub wälja kehast ega tulegi enam tagasi niipea, kui higistad hästi."

Wanamees ärkas, waatas ringi widukil filmi, haigutas ning hakkas toppima piipu. Tuli tagasi Marisjagi, laenas mingi ese, mähituna paberisse.

Seiti ja kõiwaf wäljusid. Saige wajas rahu. Seda oli õeldud apteegisfi. — — —

Teine päew ei toonud nähtawat paremuft. Keefi ei paranenud, palawik kestis, jamuti kõha. Nüsa ilma tõttu alustati matka. Seiti käis enne lahtumist linnas, tuiwes Keefile lubatud esemed, fuigi andis nende eest wiimased jendid. Saige ei tahtnud wõtta alul, kuid lõpuks jüiski wõttis wastu asjad. Oli rõõmuski. Silmi tekkis jära, kui waatles ihofolaaditahwilit, punast kullakarwa kirjaga ihelatiini. Mängis apelfinega, weeretades puuwilja käest teise. Murdis wiimati tükitefe tahwilit, millest ulatas Seitilegi ofa.

"Wõta aga wõta!" fundis. "Kui ei maitse fina, ei siis hammusta minagi. Oled ülearu hea mulle, raiskafid ilmaaegu raha." Paitas pilguga poisji, kõneledes kõhahoogude wahelt.

„Oled lõpmata hea poisiks, Seiti. Rahju, et ei saa tajuda sulle. Slegi loofe pole võimalik küpjetada.“ Naeris nagu termegi, paljastades lumiwalged hambad. „Kuid mõttes küpjetan neid sulle jelle eest jeda enam, kuigi ja ei saa otsejelt maitsta neid.“

Oli rõõmus terve päewa, mille trestes logises edasi moor. Seiti ja Põival ei muretsemudki enam ta pärast. Nähtavasti jai tüdruku noor organism võitu kopsupõletikust. Lebas, mäsituduna tekkidesse, plaaniku aL, Alarisja kõrwal, kes võimaluste piires piididis hoolitseda ta eest.

„Homseks olen kindlasti wabaneunud haigusest,“ jeketas õhtul, kui moor peatus matfaserwal, kus asuti laagri. Oli elaw ja lõbus, naeriski, kuigi põsti õhetus palawik. Seiti lahtudes saatis talle käemušu, peitis aga näo akki patja. — —

Kui Seiti järgmiljel hommikul seisis Keesi laiba kõrwal, waadeldes terawaks tõmbunud, kahwatut nägu, millel polnud ainjat jälgegi agooniaist, ta tundis, et oli jäänud weelgi enam üksikuks ja mahajäetuks. Oles nüüd andnud ja ohwerdanud paljugi, et jaada tagasi ellu inimese, kelle tundeid ta oli alati hüljanud. Rahju tõmbas kofku siidame, ei tahtnud uskudagi tõelikust.

Keesi lebas wäljasirutanuna, näole tardunud pisut naeruilmett. Kaelas oli Seiti ostetud pärlikett. Kätega hoidis trampilikult wastu rinda kaht apelsini, küülined pisut tunginud kooresse. Wasaku käe fõrmes järeles wäike, punase klaasiga fõrmis.

Oli uinumud rõõmsas teadwuses oma mina edasielust. Ilmest wõis järeleladata, nagu wirguks tüdruk jälle peatselt, et kärmejalgiena hüpata maha wantrilt. Ent ei ärganud jüski, juu tõmbus ifka terawamaks, humlerurkades paar tardunud werepiitska, mille ligidal keerles kaks kõhna, näljast kärbeist . . .

*

Ilmad nuutusid jahedamaks. Oli mõõdimud jüdasuwi ja suwega kaasakäiw soojalaine. Päewad lihenesid hommikust õhtuni kufesammu wõrra, kuni õõdki pimenesid ja mets muutus ebasõbralikuks. Õhtuti tekkis tuult, mis lügles kahjermana metjast lagedale, lagenditult tühjale aasale, kuji hüppas jafima ettejuhtunud puud.

Metja tihedast rohelistest wõib aawistada kollakaid laike, mis üha suurenesid päewast-päewa. Sanges lehti aeglaselt, kuid järjekindlasti. Pääsufekesed jädistafid hulgana koos, lendlesid armuka karjana ringi kõikjal, kuni kadusid märkamatuks, koos lõunasje.

Algas warajüugiseste päewade lühike rida, mil päike ajuti pelesab pilwitust taewast ja puudub täiesti tuul, kuni õõfeti koondunud soojusenergia pahwatub walla äikefena, täites walgufähwatiste sinika tumaga kogu taewaaluje.

Wahepeal oli muutunud oluford ka mustlaste hulgas. Wäikearmuline jalk neid matkas weel edasi ühest teelt teistele. Oja oli jäänud maha, oja liitunud teiste, juuremate jalkadega.

Põiwakki oli lahkunud neist ja ühes temaga ka Seiti. Nad teotjesid nüüd hädaohlikul alal, — wedasid jalakaupa üle riigipiiri, teenides nii hästi, kuigi tuli riskida alati. Pimedad õõd joodustasid toiminguid ja teekäike. Rajutasid läbipääjuks metjistunud kohti, kuhu harwa jattus piitrowalmuri jalg.

Raaslanegi oli neil, räbaldunud pätt, kes alati lõhnas denaturaadi järele ja oli kord olnud ajafirjanif, kust jooniskirg mehe oli kiskunud jamm-jammult allapoole. Alles wilunud jalakaubamedaja, teenis küllalt niipalju, et oleks wõinud rõiwastuda korralikumini, kuid tarwitas wimisegi jendi wiinaostuks, mida meelsti jõi klaasist nagu limonaadi. Saades raha, alustas konjakiga, mis kandis õiljat prantsuse marki. Jõi, kuni lõpetas denaturaadiga, mida kutsus ise „jäärkondikonjakiks“ pudelilildil leiduma hoiatusmärgi tõttu. Restwast mürgise alkoholi tarwitamisest oli saanud nägemisnõrkuse, mis süvenes aeglaselt, kuid edudes. Sumitaw tema juures oli, et ta kunagi ei jäänud joobnuks. Wõis juua kuitahes palju, ent alati jäi jalule, taotamata mõistust.

Iseloomult oli lõbus, peletades sageli eemale Geiti mõi Rõiwakut wallutatud tujatuju, millesse hakkas kalduma wiinanegi õe jurmast jaati. Oli muutunud tõsiseks, kuigi wahel harrastas veel huumorit ja endisena püüdis telfida, kui oli purjus.

Räägid alati retkeile kolmekesi, tuues Rõiwaku hobuse-wantriga üle piiri pitse, süüpeju, riiet, kummimantleid ja kingigi. Konderbanditamine tajas end ausasti, tuues kõigile kolmele raha, millest küllaldaselt jattus elamiseks.

Geiti tahtis loobuda alul kaastöötamisest nendega, kuid oli lõpuks jiski lõõnud kampa, hoolimata hädaohust. Polnud ta ju wõimalik kuskile minna praegu. Oli waja raha ja seda wõimalduski hankida käesolewal juhul.

Waheldustki tõi see ta senisesse ellu, kuna oli niikuinii küllastunud wantrijõidust ja igawajit mattamisest. Liikus nüüd peamiselt metsas, eemal inimestest, kaaslasteks waid kaks teist ja kaubakoorem.

Nagu unenäost oli jäänud veel meelde linn, kunstidpistu ja Usta Kaudürt. Mjuti kahtleski juba, kui lebas poolmuisena asemel, nende tõelises olemasolus. Tundus möödumina ja kaugena aasta esimene pool. Seda enam mäletas käesolewat, millest oli eriti jäänud meelde Reesi jurm. Ta ei suutnud uskuda, et tüdruk oli tõeliselt lahkunud elust. Mii selgesti kuulis veel kõrwus ta naeru, nägi filme ees tema taju, et wähest hommikuti, pooleldi unes, hakkas kõnelema temaga, kuni wirgudes alles tajus tõelise olukorra. Siis langes kurwameelsusse, kuni tujatuju süwenedes lakkas kõnelemast, püüdes mornina ja jüngena tundide wiisi. Oli nähtawasti muutunud hingeliseltki enam tuimemaks, weetes päemi hajarweeljena hommikust õhtuni. Magas waid. Mliti, kui juhtus wõimalus wifata pikali end, kasutas seda, uinudes otsekohe. Waimlised humid olid kadunud. Mjast, mil hakkas hullurielu, polnud lugenud ainsatti raamatut, wäljaarwatud mõni juhustlikult näpuwahahe jattunud ajaleht, millest riimas pealiskaudsena siit-sealt humitawamat ning efiletungiwamat.

Rõiwak püüdis lojutada teda, olla rõõmus, kuid märkas, et kaldus ifegi melanhooliasse ifka enam, kuigi püüdis fogu tahtejõuga wõidelda nukruse wastu, mida kippus süwendama peale kurwa mälestise veel liginew jügis ja üffindus.

Waid kolmas neist, kolksuwaid kummsaapaid kandew ajafirjanif, oli jäästunud iseloomu, millest küllaldaselt nõrgus lõbusat meeleolu ja hui-

morit. Saffas mahest Rõivafulegi külge oja tema lõbususest, kuni alko-
holist uimajena endisena haruldes oma kummalisi plaane ning kavatsusi,
leides jellest omapäraft lohutust.

Peep, nagu kutsuti kolmandat, püüis ühetaoline, muie weerlemas
näol, ajamata habeme taga kõverdumas naerulihaksed. Lõhnas kui prii-
mus, puna-mustatäpne kaelaside määrdunud rasvast. Uinsa aardena
kandis kuue põuetaskus naise särkpükse, mis olid rebenenud festvast kaju-
tamisest ja aegade kestes läinud täis plekke.

Rõneles mahel naisestki, kellele olid kuulunud nood pükstid. Pidi
olema võluv ning oiuline daam pealinnas, kellesse oli armunud fogu
hingega. Kuid hüljanud oli see tema, Peebu, kui lõppes viimasel raha.
Säid vaid särkpükstid, milliseid joobnuna suudles mahest hardumusega,
mustad, määrdunud sõrmed jätnas riidele plekke. Dubas jellistel kor-
dadel loobuda joomisest lõplikult, foguda raha, saavutada jälle seisukoht
elus ja siis uuesti ligineda tollele, kelle pükse kandis põues. Kuid ei saa-
nud kaugemale lubadusi; järgmisel korral jõi veel-rängemini kui enne,
kuni ei suutnud kassiahastust põdevale peale osta rohust põletispiiritustki.
Sellistel kordadel läks apteeki, näpumahel väike rohuklaasike ja fendilis-
test koosnew rahanaufe, mille eest lumastas suutäie liikvat, kuigi vii-
masest ei pidanud eriti lugu. — — —

Nad olid teel kaubafoormaga Lätist, siirdudes vähehäidavaillt kõr-
maliselt teilt teisile, mis metsarägastikest jo joist läbides armuvalt ristlesid
kõikjal. Piiri taga ootas neid tavaliselt meoauto, mis kauba viis edasi
vastavale ärile. Seni ei olnud juhtunud, tänu Peebu vilumusele, veel
ainsakki apardust, kuigi korral paaril olid kohanud piirivalvureid. Ent
õnn oli olnud nende poolt, pääsesid kahtlustamatuna filmapiirilt, kuigi
jüdamed põrkusid ärevusest.

Nüüd, mil nad wankri Logisedes liitlesid metsateel, oli õhtu tihene-
nud juba tublisti, puistates puude alla läbinähtamatut pimedust. Päeval
oli ilm olnud soe, kuungi käesolewa aja kohta. Päife oli helendanud
õhtust hommikuni pilwita taewalaotust, kuni tõmbusid longu puulehed
metjaerwil ja niiskus hakkas tiiresti aurama õhku niigi kuivast maa-
pinnast.

Nüüd, õhtul, oli loondunud taewaserwale sakilisi rünkpilwi, mis
aeglaselt, kuid järjekindlasti hakkasid kerkima ülespoole, laiutades endid
igas juunas. Njuti lõhestas tihenema pimeduse kauge walgusähmatis,
mille kustudes film wajas minuteid, et endisena suuta näha enefe ümber.

Tundus tüün, soe ja masendaw. Puuladwust oli kadunud tawaline
tuulekohin. Rõrged tüwed seisid küünalsirgeina, okstes sahistamas mõni
öömajale hilinevad lind. Kuid peatselt waihisidki needki helid, andes
aset waiwusele, mille läbistas waid wankrilogin. Seiti kuulis selgesti
wore surmest kõrwades tekkimat tininat, mis tundus nagu mööduma aja
kohin. Wisingi raske, masendaw tunne wallutas meeleolu. Käies hakkas
palaw; ta rebis walla kuuehõlmad ja särki-rinnaefise, jahenedes nii
pifut.

Puudus kõnelemistake; raske tundus wäljendada sõnu. Waihisid
kõik kolm. Läbi pimeduse punas tuli Rõiwaku piibuft.

Sinakas walgusewihk paiskus õhe, kari terawaid, sakilisi warjusid
libises üle raiestitu. Siis näis pimedus weelgi tihedam, otsekui kägea

katsutav. Minutite möödudes kostus kauge, tume häämine, tervem ja kuni rullum mingeil weersemail esemeil.

„Waja rutata!“ lausus Rõivaf, kiirustades hobust. „Muudu jääme mihma kätte ka meel. Pilm tertib kiiresti.“

„Ega me kuiva nahaga ifkagi pääse,“ arwas Beep, süüdates paberost. Tiff walgustas hetkeks umbrust ja hääbus siis äffi; näis, nagu oleks see kuffinud wette.

Mõned üffitud tähed, mis olid säranud seni, kadusid. Suur Wanter hajus tertima pilwe uduste, eelruttamate aurupallide warju, chatähe wärisem walgus imbus pilwekeerisesse. Lewis kõikjale pilkasti pimedust, mida näis mõimalik olemat lõigata kas mõi nooga.

Nad liikusid kaunis kiiresti, kuna meel kilomeetrit neli oli ees teed, enne kus mõinalbus jõuda auton, mis pidi ootama kofkuräägitud kohel maantee lähedal. Sealst pijut eemal asus kõrts, kus nad olid õõbirud wahesti, kui ilm oli juhtunud olema halb.

Pilm kohises, oli enesel tees tuul, mille abil liitles edasi, teerelhes endamisi osade kaupa, nagu ümber wõlli.

Tuulejoad tõid enesega kaasa harmu piiski, mis olid jämedad kui oaterad hästikaswanud kaunas.

Wähe walguriba rebenes pilwist, millele pea hetkeliselt järgnes pisjerakatus, kuiv ning kõre, nagu oleks keegi murdnud äkilise surwega sületäie peergusid. Sellele järgnes teinegi, kuni filme ees ristles lakkamatult elektrifädemeid, rappuw õhuf tagumas wastu kõrwa trumminahka.

Wälk wabastas mihma, mida hakkas woolama kui kosest, mõne minutiga liües läbinärjaks kõik kolm. Nad liikusid edasi, waatamata ilmale, wee lirtjudes saapais.

Pidid olema nüüd piiri kohal, kuigi seda ei tähistanud siinjes elutus ümbruses mingi filmatorikaw märk. Siin ristles paar meksateed, eemal algas kitsa, kuid sellelegi waatamata teedewõrku kuuluma liiflemisriba algus, millel päewiti liikus inimesigi.

Wife, mis oli tõusnud haritipule, hakkas mööduma aeglaselt; kadusid üldsti; hakkas sadama tervwalt, tihedasti ja monotooniselt.

„Tsi!“ tegi äffi Rõivaf, peatades hobuse nii järsku, et kõikjatusid selle suuraud. „Kas te ei kuule midagi?“ küsis siis sofistades, pöördudes teiste poole.

Seiti kuulatas. Läbi pladiseva mihma kostis rütmilist sabjalööte, mis lähenesid kiiresti. Wahete-wahel kõikjatus mingeid metallesemeid.

„Tuleb keegi ratsa,“ arwas Beep, hääles pijut rahutuist.

„Neid on enam, kui üks,“ sofistatas Rõivaf, „tõmban hobuse kõrwele teelt. On wiist piirivalwe ratsapatrull.“ Ta wedas hobust suufõrwalt, kuni peatus tihedate puude wahel. Kõik kolm koondusid koorma ümber.

Möödus kaks ratsanikku. Kõnelesid läti keelt. Lõgisesid relwad. Setketi piilus pimedusse elektrilaterna otisiklew kiirtemihk. Liiflesid edasi kiiresti, pöördusid ristteele, kuhu peatselt hajus sabjamüdin.

„Eks lööme äri lahti jälle,“ lausus Rõivaf, wedades hobuse uuesti teele; manker hüppas roopliful teel august teise.

Seiti kõndis masinult wantri kõrval, jalad masinlikult wiimas edasi feha, kuni peatus äkki, filmi pimestamas hele kiirteviht, millele peatselt jeltis teine. Teel seisis kolm ratsanikku, sulgedes edasiliikumise.

Rõivaf lastis hobuse siiski minna, lootis, et mõimaldub ehk kuidagi mööduda neistki piirimalwureist, kuna koormat maskeerijid linamarred.

"Pidage!" kästis farm hääl ja elektrilambi walguseviht pöördus hobusele ning meestele.

"Mida te weate siin öösel?"

"Eks näete isegi, mida. Sinu."

"Nüüd, pimedas! Milleks siis päew on?"

"Ega olegi weel öö. Alles ikka meeres päike. Tahtsime teised wiia liisku siiasamasse lähedale, homme pole enam aega," waletas Rõivaf, tundes isegi, et selline jutt on liig läbipaistew. Kuid ta otsustas pidada wastu lõpuni, et siis põgeneda, kui asi läheb kardetawaks.

Raks meest ronisid maha hobustelt, nähtawasti kawatusega otsida läbi koormat.

"Laske jalga, poisid!" sojistas Peep. "Ega nüüd maksa enam Loota kauba ja hobuse päästule. Süpate igauks ise suunas, pärast katsume kõrtji juurde tulla kofku." Mõõtis ise pilguga maad teest metsani, walmis hüppama järgmisel hetkel.

Rõivaf sajis midagi koormast, mille walgatusega lastis wajuda rakmeile. Enne kui taipajid piirimalwureid, oli mustlane rakmeist wabanenud hobusele hüpanud selga, millega püüdis põiki üle lageda siirduda maffa.

Karjuti paigale teda, kuid Rõivaf ei mõtnud teatawakski hüüdu, püüdis waid eemalduda kiiremini.

Rakstas kahetordne pauk, kuid läbi pimeduse edasi liikum tume kogu ei peatunud, wõttis weel kiirusti juurde.

Wasti uuesti, weel kord.

Nüüd wari langes kofku, kadus filmist. Puffumise tumedale müüjule järgnes tasane oie, mis kordumata kustus wihmasahinasse...

Seiti hüppas eemale wantrist, samal hetkel jookkis teise suunda Peep, kadudes pimedusse.

Meile ei karjutud enam järele. Tulistati otsekohe ja kordumalt. Wilisedes möödus Seitiist kuul, plaksatades üsna kõrwa ligidal. Järgnes teine, sellele kolmas, mis riitwas kuuekäist.

Ta jookkis, kui meeletu, ristles rebasena, wistkus kápuli wahest komistus üle kändude, rinnas tuislemas eluinstinkt.

Talle jookkis järele üks kolmest, kes tulistas jookkult, suutmata tabada nii.

Eks ole sul juba teine mõimalus furra, kõneles keegi temas. Sina, hoomuse, kes pead kasutuks oma elu, seisata hetkeks waid, et tagaajaja saab kohandada sulle oma püsikirbu. Wile nikkellaul wiib sinult hetkeliselt elu, wabastab su wõrelemisest.

Kuid ta ei kuulnud seda häält. Sookkis edasi, kops ahmimas õhku, kuni metsapimedus laotus ta üle.

Tagaajamine lastas, kui metsajõudnut jälgida polnud enam mõtet. Winguks weel paar hundi lastud kuul, siis waitis kõi.

Ta jookkis veel kaua kottpimedas metsas, kornistus sageli, langes pikali, jookstes üle murdunud puude; ei teadnud isegi, kuhu tormas nii. Njus oli waid üks käsi, mis loitlewa tulekirjana leegitses ta teadwuses, — elu alalhoid käsi, instinkt, mis omane igale eluolmale.

Kui ta surmwäsinult wistkus pikali märga rohku, tuiflesid oimuko- had lõhemiseni, kopsus pistis, süda hüples, rusikana tagudes rinnakor- wis. Ta löötutas, ahmis õhu järele, suu eristamas jälge, kurt kuuwa- mas joonistahtest.

Koolis keelega märga rohku, liifudes pisut edasi neljapäwli. Mega- mööda rahunes; südamelöögid aeglastusid, kops hakkas taas korralikult mema õhku.

Veibas kaua, kuni jahedust hakkas tungima läbi rõiwaste. Sigi hak- kas hanguma kehale, tekitades külmaräriaid.

Sadas endiselt, tihedasti ja ühtlaselt. Ta oli märg üleni, wett lof- jus saapais, wett imbus rõiwaist, isegi taskuisse oli kogunenud jeda.

Ta tõusis wiimati, alates pimedas metsas sihitut matka, ei liigutu- figa soojendada keha. Näis kaua, kuni hakkas hämaiduma. Leidis wastu hommitut pooleldi laostunud heinaküüni, kuhu ronis lagunenud ukse wahelt. Buges heintesse, kuni hakkas jõe.

Wihma krabises katusel; üksikuid, harwu tilke tungis läbi pehastu- nud pilbaste wahelt, langedes heina.

Miikaugele oli wiinud ta elu... Müüd ei olnud enam ootamist, kõrwalepõiklemist ega lootust. Pidi lähimal ajal ehitama enesele lõpp- arwe, tegema otsuse, mida wõtta, mida jätta. Ei olnud enam kuskile wõimalik pugeada warjule edaspidise eest.

Lundis südamewalu ja kahju rõiwaist, keda oli harjunud wõtma oma wennana. Ei tahtnud uskuda, et ainus oie, mida ta kuulis pärast lastu, wiis enesega sõbra elu ja hinge. Kuid miski ütles talle, et see tiiski on nii, waatamata kahklusile. Oleks tahtnud nutta, kuid ei tilkunud piisa- raid filmist, hoolimata südamewalust.

Sulljolge oli olnud rõiwaist, tahtes päästa hobuse, ote mõttetuna tundus ta teotsemine müüd Seitile. Näis, nagu ei hoolinudki poiss oma elust, asetades selle foodjaks lastumärgiks. Wõib-olla oli temalgi willand elutundest, et riskis nii. Seiti ei suutnud sellele leida wastust.

Ta mõtiskles kaua, kuni uinus, nähes wiirastiste kummalises keeri- ses jeeni, Reesi lemmikjeeni, juuri ning kollaseid, nägi taas põgenemas end, kuni tagaajajas tundis mõpatades enese, filmis tapmisõha, förm mõnuledes tõmbumas ümber trikli...

Kuid hajus ta see ja ta jälgis ikka uusi ning uusi wiirastusi, kuni wirgus keshommikuks, ajaks, mil oli laatanud parajasti sadu. — — —

*

Möödus suwi, kuid Seitist ei olnud ikka veel kuulda midagi. Wai- tis kangekaelsena; näis, nagu ei kuulustski ta enam elawate kilda. Asta Naudürt oli sageli käinud wahepeal „kuldnoelafongis“, oli wahetanud närtsinud Illi uutega, puhastanud tuba, kuni wäike põõningukamber muutus päris koduleks, tundudes isegi mugawana. Aga igaford, kui ta tuli üles trepist, süda warisemas ärewusest, leidis ta wõtme puutumatumal omal kohal.

83

Kehtwa käimise tõttu Heiti korteris tutvus ta enam majaperenaise-
gagi, kes võis jutustada tundidewiisi ilmast ning maast, käed rüpes,
pöial ringlemas ümber teise.

„Arwasin kohe ju,“ oli ta lausunud Astale pärast seda, kui Hinks-
mann oli loobunud süüdistusest, „arwasin kohe, et siin pole õige lugu.
Moorhärä oli alati väga korralik inimene, maksis üürigi punktipealt
õigest ajaks. Kuidagi ei suutnud uskuda kohe, et ta mõltsis meksi. Ja
nüüd tuligi wälja õige asi. Wanamees lases minna meelest, kellele kirju-
tab alla oma nime. Teadagi, wa' Hinksmann ennegi teinud hulle tükke.
Ega nüüd esimest korda inimene olnud hädas tema pärast.“

Kõneles Hinksmanniist ühtteist, walgustades wana ihnuškoit ise-
loomu kuulujuttude põhjal. Kiitis alati Heitit, selle hoolsust ja korra-
likkust, teadmata, kas puhtast kaastundest või omakasupüüdest.

Wida enam hakkas liginema sügis, seda rahutumaks muutus Asta.
Wahel leidis end uskumaski, et Heiti on surnud.

Kord, mil ta ei suutnud üfsinda kannatada enam masendawat tead-
matust, kõneles isalegi oma kartusist. See oli lausunud waid, et ini-
mene, kes wõtab eneselt elu, kes kardab wõidelda olemasolu eest, pidabes
paremaks pageda surma warjawa sõba taha, on argpiiks. Kuid temagi
ei uskunud, et Heiti Tarn läks wabaturma; oletas jeemastu, et poisil
õnnestus põgeneda wälismaale.

Asta mõitles kehtwalt mitmesuguste mõtetega, rabeles ajuti kiwuse
piinaski, kuni see tundus nii naiw, et naeris ennast. Kuid rahutu ning
mures oli ta siiski. Tunded walitjesid endist jahedat mõistust, kaine
materjaalseid kasusid eelistaw mõtlemiswiis oli hajunud ajast. — —

Ta üllatus ülimal määral, kui talle saabus tüse kirjaümbrük, millel
esimese pilguga tundis Heiti käekirja. Wärisewi käsi lõikas lahti üm-
riku, kust tuggus wälja wiletajaid paberilehti, millistele oli kirjutatud
pliiaatfiga lainelisi ridu, nähtawasti halbades kirjutamistingimustes.

Ta ei olnud lootnudki üldse, et Heiti kirjutab talle, mõttesegi ei
olnud wiimasel ajal tulnud seda wõimalust.

Rehatemperatuur tõusis järsku; ta wärises nagu palawikus, kui
wõttis esimese lehe ja alustas lugemist, silmad ahnesti neelamas sega-
selt kirjutatud pliiaatfiridu.

„Sing Hele!

Wõib-olla mäletad weel, kui külastasid mind minu wäikeses
pööninukambris, kuhu ronisid äkilist treppi kaudu. Siis lausujid
jumalagajatul sõna „nägemiseni“, millist lubadust kasutades läki-
tangi Sulle täesolewa kirja. Arwan, ja loed selle läbi, sest siin lei-
dub huwitawatki ühest-teisest.

Ma ei tea, mis on sündinud wahpeal. Olen elanud eemal
kõigest, millega olin lahutamatult seotud kord. Suwitud ehk, kus
wiibisin kogu selle pika aja? Ei jalgagi Sulle midagi, Sing Hele.
Olin mustlane. Mattasjin pikki teid, habe ajamata, rõiwad kaffe-
mid, igawus kurnamas elutahet.

Wõib-olla imestud, et nimetan Sind „Sing Hele“. Kuid oled
jäänud meelde mulle mõõdanikust heledana ja, kui lubad öelda,

armjana. Ma pole kirglik armastaja, nagu mu sõber Peep, kes kannab põuetastus daami särkpiitse püha fetišhina, kuid jellelegi waatamata oman hinge ning kogu tundeid. — — —

Ometi pean ütleva Sulle, mils õieti kirjutan. Kogu aja, mille weetsin muusikasena, mõtlesin ja kaalusin, mida võtta ette edaspidi. Kuid ma ei leidnud mingit väljapääsuteed olukorrast. Dükfasiin lõplikult otustamise edasi päevast päeva, arvates, et aja möödudes atvardub soodsamaid võimalusi. Aga luhtusid sellised lootused, kuni äkki jäin täiesti omapead, kaugas tühi lõht ning tülpinud meeleolu. Kui jäin üksi enesega, mõtlin otustamisele oma edasise elu.

Mulle jäi kolm teed: kas lumastada seadusest üleastumine karistustvanglaga, põgeneda välismaale, — või kustutada oma olemasolu kerge sõrmeliigutusega.

Õing Hele, usu, pole midagi masendavamat kui wanglaõht ja niisked, kopitunud kiiviseinad. Selline miljöö tapab tunded, purustab hinge ajajooksul kogunenud wainlikised aarded. Sa kuidas juudaksingi weeta seal päevi, nädalaid ning kuid, kui tean juba ette, et wabanedes on lõigatud läbi tee edule. Zäätsin peatselt hüljatult mittemidagiks, kellest muutuksin päitiks, närusiks, wirelewaks inimeseks, kelle ainaks ülesandeks on hoida tehas hinge.

Näed, Õing Hele, pole mõtet alistuda seadusele käesolewal juhul, sest warem või hiljem ikkagi tuleks lahendada sama probleem, millega tegelen praegu.

Sa teine võimalus: uue inimesena uues kohas alata uut elu . . . Olen weendunud, see ei õnnestu mul, kuigi arvasin kord nii leidvat pääsetee. Ei õnnestu sellepärast, et ma ei jaksaks teha tööd, kui igal hetkel peaksin kartma enda tabamist. Maline rahutus hinges, — see on kurim waenlane, mida olen tundnud üldse. Ma ei juudaks sellisena ual liüüa end läbi. Olen kord juba säärase iseloomuga, pole midagi parata sinna. Ei taha olla tundelik, kuid olen fiiski.

Nüüd kolmas tee: wabaneda olemasolust, muutuda eimillekski, eht, nagu õeldakse, — minna wabasurma. Usu, Õing Hele, pole kerge walida sedagi teed. Kuid see on parem teistist ses mõttes, et toob unustust ning rahu; wähemini usun seda, kuigi ma pole kompetentne hauataguse elu suhtes.

Sa tehniliseltki on see teostataw kergesti. Kinkis mulle keegi muusikaspois uhke rewolvri, mille kull sõrmega sükutataw winna. Kuid wedru tundub tugev ja ma usun wiskesti, et ta täidab oma ülesannet hästi. Kuul lendab kui lind läbi ruumi, milles peitub mu „mina“ ja katkestab elu aja kestes, mida raske wäljendada sekundi murdofaga.

Õist pean walima kolmest võimalusest wiimase, sest pole teist teed näha ette minu jaoks, kuid ma ei ruita. On aega weel, tahan weel pisut waadata ringi. Õing Hele, Sa ei või arvata, milline tunne on mul praegu. Tundun waba, nagu laew merel, mõin mängida lapsena, mõin olla rõõmuski taas. Minu jaoks pole enam tulewiku, muresid ega ka lootusi. Õitgun kui mõtlew ollus ruumis ning

ajas, üle kõigist eelarvamustest, seadustest ning töökspidamustest. Sest mul on kindel teadmine, et võin igal hetkel kustutada elutahi, kui ta hakkab suitsjema ebameeldivalt.

Kannikas kõva leiba on mul taskus, karbis leidub veel kahetsetteist paberossi ja toosis umbes sama palju tükke. Sellest piisab mulle, et meeta noid wäheseid päewi, mis olen määranud enesele. Usun, jatkub kolmest. Sest siis on kindlasti otjas leib kui ka paberossi.

Olen metsas praegu. Ja ei tahagi wälja siit, sest kuhu mul ikka on minna! Ei wõta keegi vastu kahel käel, nagu ärakadunud poega.

Sing Hele! Sinust algas ring, Sinuga ta peaks lõppemagi. Sellepärast jaadangi Sinule oma elamused, et saaksid minust igati selge kujutise. Pole mul kedagi teist, keda wõitsin wõtta südamesse enam Sinust, kuigi oled jäänud mälestiste pihas reas nii kaugelt, et wähest ei usugi, et oled olemas üldse. Piisab sestki, tänajeks. Olen wäsinud, waja magada pisut. Kus? küsid ehk. Praegu olen wanas, kuid mugawas küünis. — — —

Kummuline on hommikune udu, mis lastub wähest enne päikesetõusu nurmide, heinamaide ja aasadele, kus nagu aoeelses uinatus tukuwad hanipaju- ja kadakapõõsad. See udu hõljub metsagi, kus liibub wanade puie ümber, matab oma alla jäneseapsad, ubalehed ning sambla.

Siegi siia, kitsa, kuid sügawa jõeni ulatub ta, mattes perwel kaswatab põõsad tiheda, helehalli wäbaga. Weepinda polegi näha, waid walge, wingerduw joon tähistab suunda, milles ta woolab.

Kuid päikese kerides weripunase kuulina metsa satilise harja tagant nihkub udugi äkki kõrgemale. Sompus, tuhjad hiigelpallid muutuwad ülal pilwiks, paistes wiimati tawalistele taewalaetwuna, ennustades peatset wihma.

Praegu ongi hääbumud wiimne udunatuke, küüni piilub päikese punane kiir.

Sing Hele! Kahju, et Sa pole kunagi olnud metsas nii, nagu ma praegu. Sa ei oska aimatagi, kui hea on magada sügawas, lõhnawate heinte all. Pisut jahegi on, kuid see jahedus just ongi mõnus, ta erutab pisut, kuid ei pane lödiseks.

Ei taha mõeldagi linnale nüüd. Olen hakanud wihtama noid tolmuseid kivihiunnikuid, haiguste, ebanormaalsuste, liialduste ja haigete närwide pesti. Imestan nüüd, kuidas suutsingi elada seal aastate kaupa, ilma et oleksin taibanud midagi sellest, mida tunnen praegu.

Offendama paneks mind bensiniilõhn, arwan, kui möödub logiseto auto.

Tunnen nüüd nagu instinktset wiha kõige wastu, millel on ühiskonnaga. Digupoolest see polegi küll wiha, see on iroonia, üleolewuse tunne. Võin irwitada, sest mul pole midagi muud, kui kannikas leiba ja laetud relw.

Kui jümmiks ime ja leiaksin neljanda pääsetee praegusest olukorrast, siis jääb mulle terve elu terves ainsaks wihawaenlaseks linn. Küsid ehk — miks? Arwad, et olen pörutanud mõistuse, kää-

nanud maha mõnel mõttekrivil windi. Do ei; kallis S'ing Sele! Põlgusel on oma põhjus. Zuba lapsest jaadik on linn inemud mu elumahla, aratanud asjatuid lootusi, awatlenud ikka edasi ning edasi, kuni komistufin. Ja nüüd tal kindlasti pole enam huwi minu wastu, mõib-olla uudishimu wast, kui kaua pean istuma mõretatud afende taga. Ja pärast seda pole tal enam midagi minu jaoks.

Ja linn ise ning inimesed temas . . .

Kaswa uppunud, lottlõugega mehehargi küllalt nende hulgas, pakkude magude tofknedes üditiifitufes selgrooge küljes, ideoaalideks raha, naised, pummelused, prassingud, söömingud. On wiletjad elufad sellised, kuigi katawad kalli rõiwastusega endi kehhi.

Ja naisedki, hellitatud, pirtsakad, kadedad, salalikud ning truudufemurdjad. Wähe neid, kes mõtlewad aktiivsest. Wõib-olla haatud, S'ing Sele. Kuid, andesta, ega kõik inimesed pole ühefugused.

Ent mulle näib, et õhki on linnas imbunud läbi närwilikkusest, omakasupüürust, hoolimatusest ning rahutusest. Mäletan, kui läksin linna esimest korda elus. Zuba agulis tundsin, et mingi rõhun, raske ese oli wajunud meeleolule. S'egi suitfultõhn mõttis hingelise rahu; selles oli midagi ärritawat, masendawat.

Alles pikapeale harjusin linnaga, kuid sõbraks pole ma jaanud temaga kunagi. S'innapuude sunnitud sümmeeria tundub läilana, kiwised tänawad lõhuvad jalgu, restorane awatud afnaist ilmub tänawalegi wastikut lõhna, millest tundlik nina mõiks eraldada kõiki inimlikke eristisi. Kõigil on rutt, kõik kihutawad ringi, ees tähtsad näod, ninastjad wahtimas teawalage. Ja lõpuks imeb linn nad ikkagi tühjaks, awatleb üleannetusese, kuni heidab wälja reast. Wähejed jääwad püsima lõpuni, need, kelledel küllaldaselt elumahla, et linn-wampiir ei jõua imeda neid tühjaks.

Wina, Seiti Tarn, tunnen, et olen muutund hoopis uueks inimeseks. Wõib-olla, et saawatuffin seftwa hingelise rahugi kord, kuid mul pole kuski mõimalik asetada jalga. Olen lindpree praegu, kuid waatamata sellele tunnen naudingut elust, neist wähesest päewist, mis olen jätnud endale. S'ing Sele, tore on olla waba, sõltumata kõigest!

On teine päew käes juba. Kriin on jäänud kaugele selja taha. Mattan sügawas metsas, mida mõiks mainida laanekski. Puud on enamikus wanad, suured ning tugewad, tüwile kaswanud sammalt. Kasfede all maapinnal leidub toredaid kärbseseeni, on nii helepunajeid, kui tuubist pigistatud farmiinatilgad, millise pudenenud pisut sfinkwalget. Üldse, siin on tore, pole inimesi, kes segawad looduse enese tööd.

Olen hingeliselt muutunud. Tundub, nagu oleksin laps, kes algab alles elu, imestus kõige nähtu üle silmis. Kriid mõib-olla, millest see tuleb. Urwan, kindlasti sellest, et ei seo mind miski enam tamaliste elumuredega. Need on jäänud kaugele minust. Mul pole waja muretseda enam millegi pärast, sest peatselt wabanen kõi-

geft, wähemini olen meendunud jes, kuna waewalt leidub weel neljandat teed . . .

Jätun liimasel küntal praegu, mida katamad roosadielised kanarbikud. Siin on peaaegu walge, peen kui saiajahu, ta kristallid jädelemad õhtupäikese helgis. Waikne on. Tuul uinub nüüd kindlasti kuskil, norskab sügawas unes, tõmbab hästi kurgupõhjast. Pilwedki, helekollased, sulgsed taewalaemad, seisawad paigal peaaegu, näib, nagu magaksid nemadki, liifudes alateadmuses taja-piifi unes.

Päikejahelk on soe, mahe, ei kõrweta, nagu suwel, paitab waid pehme sti. Ongi juba alanud sügiseste kuld kollaste päewe rida.

Gemalt, tihedast kuusikuft imbub mudalõhna ja weehõngu. Seal on wisiksti soo, tunnen selgesti tema omapärast niisket õhku, mis lewib minunigi.

Sakkan mängima liiwas, Sing Sele. Kutjusin Sinugi, kuid arwan, Sa ei tule. Wiimati plekitab rohi Su kleidi ja liiw walgub tüdtsuka ning kinga wahele, kus hakkab hõõruma Su jalga. Wast pahandad koguni, et kutsusin Sind. Kuid sel pole mõtet. Wulle ei lähe enam korda see, mida arwatakse must. Olen üle nukrustamifest ja kurbuseft, narrikt sentimentaaluseft ning jenoweemalikust hale-dast-armisast. On jäänud püsima waid tunded, wahenditud, selged tunded. Ja ma ei tahagi enam muud.

Mängin liiwas, peenes ja sõredas mineraalipulbris. Ehitan maja, wäikese, kase kambriaga ja ühe korstnaga. Wiagi teen ümber sellele ja aeda kaewu, alul lihtsa, winnaga. Kuid ega mõi urustada liisigi. Kaks pikka ja ühe ümmarguse peenra teen otse akende alla, kus hakkawad nobedasti kaswama astrid, reseedad, öölewoid ja lõwi-lõuad. Peenrate wahed priigitan ilusasti langenud männiokastega, liiwa tõmban siledaks, wärawagi walmistan kuivanud puju war-rist, kuni kõik muutub korralikuks.

Nüüd on walmis maja walfjaskollasest liiwaft, korstnaks õõnes wabarnawarre tiikite. Waja waid ajuda elama sinna rahulikku-desse, waihtetesse kambritesse.

Wõib-olla tundub see kõik lapsik Sulle, Sing Sele. Kuid asi pole siiski nii. Minu jaoks on see tõesti maja, too pehme liiwa-hunnik, mille serwad katusewiilena wiltu. Korstengi tõmbab küllalt hästi minu jaoks ja wäraw liigub hingel kui õlitatud.

Ja nüüd korraldan wäikese peo töö lõpuks, üsna tagasihoidliku ning kasina. Tasku on jäänud järele weel pisut leiba, sellest piisab. Languvad pudemeid maitsewad wäikesed, mustad sipelgad, katjuwad mõtta kaasagi endiga. Nad on minu peowõrad, kuigi konfliktali-fed ja isiklikult minule tundmatud. Ent meelsasti jagan nendega, mis mul on . . .

Waberosõjegi on jäänud weel mõned karpi; need jääwad delika-tesiks, maitsewaks järelewaaks. Minult oma küllalile ei saa pakkuda neid, suits ei meeldi loomakefile põrmugi.

Päike hakkab wajuma latwade taha ja õht tõmbub jahedaks; **udugi, õrna, waewaltajutawat imbub kuusikuft.**

On hea istuda siin ja kuulatada lindude midistamist ning sirtsu jaagimist eemal, kõrges rohus.

Kui saabub õõ, küllap siis otsein sooheinamaast kuhja, mille serva all magada soe ja mugav. Ei ärtagi enne, kui päike paistab otse näkku . . .

Läna haistfin pehmeleima lõhna . . . Sa ei mõi aimatagi, Sing Hele, kui hästi ja kui kaugele mõib lõhnata leib.

Möödufin üksikust metsamajast, mille aken oli avatud. Ja kambriki imbusti minuni isuäratavat lõhna. Kuid ma ei läinud majja paluma mõnd suutäit. Ei. Mul on kiire nüüd. Tahan minna vaatama oma sünnikohta, väikest majakest, mis lõmitunud samuti väikese põllulapi ühele servale. Rauda enam pole käinud seal, ei mäletagi enam, mil viimast korda külastasin teda. Tein feda nüüd, kuna see pole siit väga kauge; kui kõnnin kiiresti, olenki seal järgmiseks päevaks. See on ju minu pärast olem maalapp, minu majake. Võib-olla saan sealt samasugust isuäratavat leiba, kui oli see, mille lõhna hõljus metsamajast . . .

Sa nüüd, Sing Hele, hakkas tõmbama loomale ridu. Siin lähedal peab asuma postitalu, eks saadan siis ära Su kirja. Marfegi on jäänud nagu poolkogemata nestitasku.

Lähem nüüd. Taskus ootab rehm, mis pidawat tooma tema kandjale õnne. Võib-olla on see tõesti nii ja mul õnnestub viimisel viimul leida pääsumõimalust, ent kuigi see pole nii, hing jääb siiski rahulikuks ning puhtaks lõpuni. Seadki olen teinud pisut kirmale inimesele, aga sellest pole mõtet kirjutada pikemini.

Nää siis jumalaga, Sing Hele, — mõi ka nägemiseni, nagu lausujid minule kord. Sest elul on waruks tõesti niipalju teid, et ei oska aimatagi, millisel tuleb mattata kord.

Seiti."

*

Sallil, pilwifel sügispäeval mattas kivitooli linna juunos üksil noormees, kelle rõiwastis, kohati katterud, sobis hästi kollata näonahaga, moodustades mattamehest mustlase, kuigi näojooned ewifid nagu enam intelligentfi. — — —

See oli sama Seiti Tarn, kes lahkus kewadel sama teed kaudu, hinges nurenõtted, jalgu tiivustamas põgenemistatse. Kuid nüüd, sügisel, pöördudes taas kitfasse alugitanawasse laialt, kiviüllutisega teelahkelt, käis aeglaselt ning rahulikult, ei waadanud ringigi. Rääbistas ahtaid, räpaseid majawahesid, kuni peatus hoomiwärawa ees, kust üle munaki-mega prüigitatud hoomi mõis pääfeda pööningutuppa.

Peatus hetkeks värawal, läks siis aeglaselt üle hoomi, kuni wilunud käega awas pooleldi rikked ufse esiuksse. Oli seal kõik wana wiisi. Minult labidawarrest oli kadunud näsa ja kastmiskannu trehter löödud näsju. Treppfi nagises endiselt, iga astmelaud häbaldas jala all.

Ta awas toaukse, nagu oleks alles hommikul läinud kodust. Wõtigi seijis manal-kohal ja ufjel helendus läbi hämaruse tema nimelkaart.

Ustudes tuppa üllatus fiiski. Ohus tundus lillelõhna ja meel miagit erilist hõngu, mis oli jäänud haistmisele endiseist ajast meelde. Ja siis hoomas ta äkki suurt muutust, mis oli leidnud aset tema äraolekul.

Tuba oli piinlikult puhas, lauale tekkimud kõrge, hinnaline vaas, milles lõhnas kimp wärwiküllaseid lilli. Naamatud lebasid ilusasti rüüdas, samuti joonestised. Woodigi oli korralikult tehtud üles, kuigi mõis panna tähele, et seal keegi oli pikutanud hiljuti, kuna waipa oli tekkimud lohki.

Ja siis — oli kadunud pilt . . . Loosama pilt, mis oli paisanud ta juut, wäikesest pööningutoast, pikile rännakuteile.

Ta ei taibanud midagi, inestus waid, kuni istus toolile ja puhkas. Oli käinud palju maad, jalanärwid wibreerufid kannast põlweni.

Oli asunud siia keegi elama wahapeal? Kuid ometi polnud tekkimud juure midagi uut, wälja arwatud lilled ja lauad wäike kastike lufusfigareid. Tema ninekaarti oli alles ukkel.

Ta ei jõudnud mingile otsusele, ei waewanudki end kaua sellega. Weidi aega puhunud toolil, mõttis seljast kuu ja wiskus woodile, kuhu wästinuna uinus otsekohe.

Ta wirgus imelikult lõhnust, mis, mõjudes haistmisenärwele, panid tukslema südame. Lõhnadest irdus nagu midagi tutawat, kuigi ta sellele ei osanud anda nime. Uneuimasest peas omandasid nad wärwide kuju, kuni ta nägi end äkki kessi wikerkaari. Wida enam tuli teadmusele, seda enam need hajusid silme eest, kuni äkki terawasti tajus kellegi ligiolu.

Ta amas aeglaselt filmad, kuni unine waade peatus Usta Raudürdil, kes istus woodiserwal, filmis jama imestuw-naeratlew ilme, mille oli Geiti jäljendanud oma pildilegi.

Geiti ei mõistnud welda midagi, jäi lehama, pilgus üllatus, süda rabelemas rinnas.

„Müüd, wiimati, tulid fiiski, Geiti,“ lausus tüdruk, hääles hellust.

„Pidin just tulema otsima sind,“ lisas, põskedel walgumas laiali puna.

„Mind? Miks?“ Zmestust wäljendus Geiti hääles.

„Eks su kirja pärast ikka. Mõtlesin taistada sind wiimast läbi oma kawatsusi. Tegin kindlaks su sünnikoha asupaiga ja pidin täna asuma teele sinna. Kuid nähtawasti oled fiiski awastanud weel neljanda teegi, millest kirjutasid.“

„Awastasingi!“

„Kõnele ometi!“ Istus Geiti ligidale, mõttes pihku selle kae. „Kõnele ometi!“ Jordas, „kuid ütle enne, kas olen endiselt armas sulle?“ Dotas, pilli kiindunud poisi näkku.

„Armsamgi oled!“

„Eks siis kõnele!“

„Kolegi rääkida palju. Zutustan aimult mõne sõnaga. Mäleta wasti kahestasin kirja kohal, kus kawatsesin külastada oma sünnipaika. Eks tegingi seda. Ja just see päästiski mu. Sõfel, kui laulis kilt sawiseina praos, tuli uus mõte. Olin päewal waadanud umbrust, tuletanud meelde kohti, kus olin mänginud lapsena. Etis nägin, et olid lagunenud aiad, hoonekesed wajunud wiltu, katusepilpad rabenenud ja wäike aed muutunud metsikut. Kõrjal oli waja korraldawat tätt. Ja siis õõsi nagu lausus keegi: Oled narr, tahad tappa enda, kuna ootab töö, töö-

rõõm ja rahu. Etks feda ja ifegi oled otfinud kõige aja. Ei saanudki magada enam, tõusin südaõõsi, rõiwastuusin ja wäljusin. Paistis täiskuu, oli walge kui päewal. Nowalgeni wiibisin wäljas, waatafin põlde, wäifest aasheinamaad ja kännustiftu, millest wõimalit jõudumööda juurida põldugi.

Päifese tõustes oli walminud uus otfus. Wõifin taas elada uutele fihtidele, uuele tegelusele. Ja selle eest pole niuid enam raske tuua ohwrit seaduse urifiwile. Elufihi leidfin, elumõtte, mida olin otfinud festwalt ja kawa. Põllud wajawad noort kändjat, heinamaa nohedat niitjat, kes, muide, juuregi weel hangiks maad awarast kännustiftust, kaewaks kraawe, juhtides kraawidesse liigwee ära oraselt.

Taipafin, et see kunst, mida seni olin õppinud peamiselt tehnilisel kujul, moodustab waid ühe wäifese, üliwäifese osa suurest esteetilisest terwitust. Ja kui möödunud õppeaastal katjusin ühendada armastust õlimärwiga, siis järgnewa semestri faabudes püüan feda ühendada looduse enefega, päifese, mulla, rohu, weega, kuigi mitte enam kooli ahtate feinte wahel.

„Ja fa ei jäägi enam linna?“ küsis tüdruk.

„Etks pean jääma alul. Waja astuda ju aeg.“

„Sa ei tea siis ifta weel?“

„Mida?“

„Et fogu see weskilugu on lõppenud ammugi. Gintmann pole tõstnud fiiudistust. Peale muu oled tunnustatud kunstnik, sinu maal äratas kunstinaütusel määratud tähelepanu ja leidis parima armustufe.“

Seiti tõufis kähku iftmelt, waatles ufimatult Astat.

„Widagi ei taipa,“ laufus siis aeglaselt, „kõnele täpsalt, ole hea!“

Asta algas Gintmanniga, fiirdus sealt maalini, kuni tõmbas kirjeldusse enefegi. Näakis, falgamata midagi, kuna Seiti kuulatas ta juttu pilgutamata filmi, pooleldi hoides finni hinge.

Tüdruk lõpetanud, laufus ta furutud häälel:

„Unesti ei ojanud aimata feda. Pean sulle olema tänulik terme eluaja. Niuid lähen otsekohe tagasi koju, appi wanule inimesile, iganemud abieluparile, kes elamad seal. Neil wiligi alles pooleldi panemata kofku. Näed otse fügelewad töõihast, minutitki ei taha püsida enam fiin wastifus inimesifelpgate pesas, linnas.“

„Simule ei lähegi korda, et faawutas ju maal niifugufe edu?“

„Olen rõõmus, Asta. Kuid linna ma enam ei jää, willand on sellest. Rodu kutsub, etks lähen finna.“

„Ning loobud kunstift?“

„Ei loobu kunstift, kuigi ei kawatse alustada maalimift enam niipea. Just õppima hakkam alles feda. Sga rohulible, puuleht, kivi wõi mullatükk on ofake suurest kunstilisest terwitust — looduseft. Ning finna püüangi, festmat kofkufõla katsum faawutada enese ja looduse wahel. Tegin pattu enda wastu, et ei kawatse nud ennemini feda. Katsum niuid teha heaks tolle fuurima patu oma elus.“

„Seiti!“ Nutrust kõlas tüdruku hääleft.

„Astal Kuid ei, — Gint Gele! See nimi meeldib enam mulle.“

„Seiti, kui fa lähed jälle finna — metsakurru, kuhu — kuhu jätab siis minu? Olin walmis naituma finuga, waatamata kõigele. Niuid

aga —," ta laskas kõnelemast, fulges filmad. Näis väite, loffuwaju-
nuid ja kurb.

„Tule kaasa!“ Seiti tõmbas tüdrukut oma kõrwale ning suudles teda. „Tule kaasa!“ lausus. „Jäta linn, uhkus ning rikkus ja tule kaasa. Küll näed, linn mürgitab sinugi lord. Mida warem lahkud taist, seda parem. Kui jääd kauaks, siis wiimati ei jaksagi enam wabaneda taist.“

„Kuid, Seiti,“ sosistas tüdruk, „jää linna, lepi temaga. Loo minu pärast see ohwer, wähemalt alul. Sul on amatud tee edule, kasuta seda. Eks ole sul ju aega küllalt hiljemini teostada oma kawa.“ Kallistas poissti, piisarak nõrgumas filmist kulunud waibale.

Seiti mõitles endaga, weri loffus kohiseedes pähe, furus loffu hambad, kuni hiiuasthas hädaldawana: „Ei! Ei mõi teha seda, Sing Sele! Kui jään linna, siis kaotan taas oma wastse „mina“, uue elusädeme-
fese, millest piüian läitada leeki. Kuigi mõlgnen sulle palju, peaksin täitma su soowi, siiski, tule minuga. Jäta kõik ning tule. Salkame kahetesi looma endile uut kodu, wäikest, kuid ilusat pesa. Wannun sulle, sul pole waja kahjatseda seda, kui tuled minuga kas mõi praegu.“

„Ei suudaks harjuda uue oluforraga wiist niipea, Seiti. Igaw ja mõõras tundub. Sa ma pole ka kunagi teinud põllutööd, sedagi õppida tawis.“

„Kiiresti harjud, Sing Sele, ole kindel selles. Sa igaw pole sul põrmugi. Oleme kahetesi alati. Talwel teen suusad, sittest kasetiüwest, ning kelgugi. Võikame läbi lume, nii et jääkristallid peene tolmuna jädewad filme ees ja huikawad kelgualased libedal mäekallakul.“

Elame nii, Sing Sele, kogume jõudu ja siis, mõibolla taas siirdume linna mõneks ajaks. Mitte aga nüüd, nüüd, kui oleme alles nõrgad...“

Usta ei wastanud midagi, tugewamini waid liibus wastu Seiti, nagu turwatu, kes wajab tugewat kaitset.

Auto peatus maanteeeserwal, mille äärest wiskus kitsas, sirge manfrirada eemal mustawa, satilise harjaga metsa pool.

„Rähnen nüüd maha siit,“ lausus Seiti, mõttes oma wäikese kohwri. „Ela hästi siis,“ jattas, „tule külastama mind wahest, kui leiad wõimaluse selleks. Ning, kui suudad, Sing Sele, tule päriselt, ootan sind päewa algusest lõpuni, õhtust hommikuni, kambrigi sean walmis sulle...“

„Mõibolla, et tulen — lord, kui ei suuda elada enam sinu armastujeta. Kuid praegu weel mitte,“ sosistas Usta. Oli tõmbunud kossi autonurka, kahwatuks põskedes puudumas weri, filmad kaotanud endise läite.

Seiti mäljudes sõidukist oli juba ilm hakanud hämarutama; sadas peent wihma. Masin pöördus ringi teel, hakates liifuma tagasi linna poole.

Sinn, suur sipelgapesa, tuhandefilmne kolektis öös, ei lasknud lahutada ennast oma lapsest, tõi ta tagasi oma kiviwisesse üksja.

Sa kas ta kunagi lasseb wabaks ta?...

Kuid ta tuleb siiski, armas Seiti, tuleb kindlasti lord, waja oodata ainult!

Ta vaatas, kuni kadus auto hünane märgutuli pimenemasse laugusse, pöördus siis järsku, nõopis mantli ja hakkas liifuma kiiresti edasi roobasteel, vihma sadamas otse vastu.

„Kui ta tuleb, lasen keeta tanguputru, märskest mõijt silin keskele...“ ümises endamisi, kuni kadus tihenemasse pimedusse, jamm fiire ja tindel, kübar kõmmatud silmile, paberots hõõgamas heleda jaanimardifuna tugewasti kofusurutud huulte wahel... . . .

Sõpp.

[The following text is extremely faint and largely illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page. It appears to be a long, continuous paragraph of text.]